

วารสาร ยุโรปศึกษา

Journal of European Studies

ตุลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
บรรณาธิการ

Tul Israngura Na Ayudhya
Editor

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2
กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

Issue 26 No.2
July - December 2020

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Centre for European Studies at Chulalongkorn University

วารสารยุโรปศึกษา

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2

กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

ศุภย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

บรรณาธิการ

ISSN 0858-7795 (Print)

ISSN 2673-0790 (Online)

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2563

Journal of European Studies
Volume 26 No. 2
July–December 2020

Tul Israngura Na Ayudhya
Editor

ISSN 0858-7795 (Print)
ISSN 2673-0790 (Online)

Centre for European Studies at Chulalongkorn University
December 2020

วารสารยุโรปศึกษา ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563)

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISSN 0858-7795 (Print) | ISSN 2673-0790 (Online)

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตฤย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

บรรณาธิการผู้ช่วยและผู้จัดการวารสาร

จุฑารัตน์ วงษ์รัตน์
(ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติรีนทร์ กิตติสกล
(คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาริต ติงศภักดิ์
(นักวิชาการอิสระ, กรุงเทพมหานคร)

รองศาสตราจารย์ ดร. บรรพต กำเนิดศิริ
(คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิติ ศรีแสงนาม
(คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

รองศาสตราจารย์ วิมลวรรณ ภัทโรตม
(นักวิชาการอิสระ, กรุงเทพมหานคร)

ดร. อาจารย์ ถาวรมาศ
(แอกเซสยุโรป, นนทบุรี)

พิสูจน์อักษร จุฑารัตน์ วงษ์รัตน์

ออกแบบรูปเล่ม วรธร เลิศรัตน์

Journal of European Studies 26 (2) (July-December 2020)

Centre for European Studies at Chulalongkorn University

ISSN 0858-7795 (Print) | ISSN 2673-0790 (Online)

Editor

Asst. Prof. Tul Israngura Na Ayudhya, Ph.D.

(Faculty of Arts, Chulalongkorn University)

Assistant Editor and Journal Manager

Jutarat Wongrat

(Centre for European Studies at Chulalongkorn University)

Editorial Board

Asst.Prof. Kitsirin Kitisakon, Ph.D.

(Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University)

Asst.Prof. Charit Tingsabadh, Ph.D.

(Independent Scholar, Bangkok)

Assoc.Prof. Bunpot Gumnerdsiri, Ph.D.

(Faculty of Political Science, Thammasart University)

Asst.Prof. Piti Srisangnam, Ph.D.

(Faculty of Economics, Chulalongkorn University)

Assoc.Prof. Wimonwan Phattharodom

(Independent Scholar, Bangkok)

Ajaree Tavommas, Ph.D.

(Access Europe, Nonthaburi)

Proofreaders *Jutarat Wongrat*

Book Designer *Voradon Lerdrat*

บทบรรณาธิการ

ก่อนปี 2563 กำลังจะสิ้นสุดลง ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าปี 2563 ถือเป็นปีที่สำคัญของวารสารยุโรปศึกษา หลังจากได้รับการเลื่อนชั้น คุณภาพวารสารวิชาการในระดับเทียร์ 2 (Tier 2) วารสารยุโรปศึกษา สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านและนักวิจัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กองบรรณาธิการก็ได้ปรับนโยบายรูปแบบการจัดการวารสาร ซึ่งทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะต้องดำเนินการภายใต้ระบบการจัดการสารออนไลน์ ตั้งแต่กระบวนการส่งบทความ การประเมินบทความ และกระบวนการตีพิมพ์ โดยกระบวนการดังกล่าวช่วยทำให้การทำงานของกองบรรณาธิการและกระบวนการจัดพิมพ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเชื่อว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนและผู้ประเมินด้วยเช่นกัน สำหรับวารสารยุโรปศึกษา ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2563 กองบรรณาธิการขอเสนอบทความทั้งหมด 5 บทความ ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 2 บทความ บทความวิจัย 2 บทความ และบทปริทัศน์หนังสือจำนวน 1 บทความ

สำหรับบทความวิจัย บทความแรกเป็นบทความภาษาอังกฤษ คือ *Thailand's cultural heritage and destination image through the perceptions of British tourists* ซึ่งได้ประเมินความสำเร็จของโครงการท่องเที่ยวล่าสุด “การท่องเที่ยววิถีไทย” (Discover Thainess) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทย ด้วยวิธีการสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษต่อกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง อีกหนึ่งบทความวิจัย คือ *บริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ: การศึกษากฎหมายสหภาพยุโรป* ซึ่งศึกษาการคุ้มครองสิทธิของนักกีฬาฟุตบอลในอุตสาหกรรมการแข่งขันฟุตบอลยุโรปในแง่มุมมองของกฎหมายสหภาพยุโรป

นอกจากนี้ วารสารยุโรปศึกษานี้ยังได้เสนอบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเติบโตของประชานิยมในหลายแง่มุม บทความแรก *ประชานิยมกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองกรีก* ซึ่งวิเคราะห์ความหมายคำว่า “ประชานิยม” ในบริบทการเมืองกรีก เพื่อชี้ให้เห็นว่าประชานิยมไม่จำเป็นต้องเป็นภัยคุกคามต่อระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตยเสมอไป ต่อมา บทความ *แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปท่ามกลางวิกฤตการณ์สหภาพยุโรป: กรณีศึกษาพรรค Law and Justice ในโปแลนด์และพรรค Fidez ใน ฮังการี* ก็ได้เสนอวิเคราะห์การใช้วาทกรรมการเมืองของรัฐบาลพรรคประชานิยมในฮังการีและโปแลนด์ ในการระดมผู้คนในประเทศต่อการบูรณาการยุโรป และสุดท้ายฉบับนี้ก็ได้เสนอบทปริทัศน์หนังสือเรื่อง *Sleep in early modern England* โดย Sasha Handley ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2559

ท้ายที่สุดนี้ ทางกองบรรณาธิการวารสารยุโรปศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับสาระความรู้จากเนื้อหาในบทความของวารสารฉบับนี้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการหรือการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ทางกองบรรณาธิการหวังว่าจะได้รับเกียรติตีพิมพ์บทความของท่านในอนาคต ซึ่งสามารถติดต่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการหรือบทวิจารณ์หนังสือได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jes/index> ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการบริหารจัดการวารสารผ่านระบบออนไลน์ในยุคดิจิทัล

กองบรรณาธิการวารสารยุโรปศึกษา
ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Editorial

As we are approaching the end of 2020, this year would be one of the most memorable years for the great step of the *JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES (JES)*. Being promoted to Tier 2 in the latest quality assessment of the academic journals, the *JES* are able to reach to a wide audience of readers and researchers. In terms of the management, we changed the policy that all processes including submission, peer review, as well as publication must be managed through the online journal management system. This makes the editorial process and the publishing process more effective. Moreover, we hope that it will be beneficial for authors and reviewers as well. In the current issue, the *JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES: Vol. 26 No. 2, July - December 2020*, we are proud to present 5 articles featuring two research papers, two academics articles, and a book review.

Looking first at the reserch articles, the first one entitled *Thailand's cultural heritage and destination image through the perceptions of British tourists* examines how the Discover Thainess campaign, the latest tourism marketing tool, has been successful for promoting Thai cultural tourism by conducting the survey of British tourists' perception towards all cultural activities associated with the campaign. Another research article is titled *Human Rights Context of a Player Transfer in Professional Football: EU Law Studies* which looks into the European football industry in protecting the rights of football players under the European law.

Apart from research papers, this was followed by two academic articles regarding the rise of populism in different aspects. The former paper, *Populism and Greek Political Crisis*, scrutinizes the meaning of ‘Populism’ in Greek politics, which is not the threat to the liberal democracy. The latter is *The Discourses of “The Europe of Nations”: Euroscepticism in the Light of the European Union Crises: the Cases of Law and Justice in Poland and Fidesz in Hungary* which analyzes how the incumbent populist parties which are Eurosceptic in Poland and Hungary use the political discourse to mobilize people against the European integration. The issue also features a review of a book entitled *Sleep in Early Modern England* written by Sasha Handley, published in 2016.

In the end, we hope that all articles will provide our readers with broader knowledge of Europe for both academic and professional purposes. Moreover, we look forward to publishing more articles in the future. Researchers can submit their original research papers, review articles, and book reviews at <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jes/index>, which is our official channel in managing our journal publication through the online system in the digital age.

The editorial team of the *Journal of European Studies*,
Centre for European Studies at Chulalongkorn University

สารบัญ

Thailand's cultural heritage and destination image
through the perceptions of British tourists
Wanida Wadecharoen, Rungsun Lertnaisat
Somchai Lertpiromsuk, and Pard Teekasap 1

บริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้าย
นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ: การศึกษากฎหมายสหภาพยุโรป
ปิติเทพ อยู่ยืนยง และทินกฤต นุตวงษ์ 35

ประชาชนนิยมกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองกรีก
ภาณุวัฒน์ ล่าโสตร์ 81

แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ”
แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปท่ามกลางวิกฤตการณ์
สหภาพยุโรป: กรณีศึกษาพรรค Law and Justice
ในโปแลนด์ และพรรค Fidez ใน ฮังการี
ณรรจญา ตัญจพัฒนกุล 107

บทปริทัศน์หนังสือเรื่อง Sleep in early modern England
วิภาพ หุยากรณ์ 151

ข้อมูลวารสาร และขั้นตอนการส่งบทความตีพิมพ์ 166

Received: March 18, 2020

Revised: October 7, 2020

Accepted: October 19, 2020

Thailand's cultural heritage and destination image through the perception of British tourists^{*}

Wanida Wadecharoen¹

Center of Business Research and Service,

Thai-Nichi Institute of Technology, Bangkok, Thailand

Rungsun Lertnaisat²

Faculty of Business Administration

Thai-Nichi Institute of Technology, Bangkok, Thailand

Somchai Lertpiromsuk³

Faculty of Accountancy, Thonburi University,

Bangkok, Thailand

Pard Teekasap⁴

Faculty of Business Administration,

Stamford International University, Bangkok, Thailand

^{*} This article is a part of "Thailand destination image," a research project under MOU on research grants between Thai-Nichi Institute of Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon and Thonburi University

¹ Email: wadecharoen@gmail.com

² Email: rungsun@tni.ac.th

³ Email: somchai-cpd@hotmail.com

⁴ Email: pard.teekasap@stamford.edu

Abstract

Thailand's cultural heritage and destination image are essential to determine international tourists' leisure destinations. Since 2015, the Tourism Authority of Thailand has launched the *Discovery Thainess* campaign to promote Thailand's brand image and become a global cultural leisure destination. According to UNWTO Tourism Highlights, the United Kingdom was ranked on the 4th international biggest spender in the global tourism market, contributing US\$ 64 billions to the global tourism industry. Thus, British tourists were the target group of the study due to their conservative behavior and spending power. 550 British tourists' attitudes were collected through questionnaire, followed by a focus group interview. This data were collected at the departure passenger site at Suvarnabhumi International Airport. The result shows that British tourists preferred Thai massage and spa, Thai culture tour, Thai cooking, Thai classical dance, and Thai handmade products. In addition, Thailand was perceived as a terrific destination with freedom and relaxation. Overall, the majority of British tourists' perceptions towards Thailand were great and they are likely to return to Thailand in the next two years.

Keywords: British tourists, Cultural Heritage, Thainess, Destination image, Thailand

Introduction

After the military coup in May 2014, the Tourism Authority of Thailand (TAT) has used the slogan 'Amazing Thailand: Discovery Thainess' campaign to promote Thailand's image. This campaign emphasized the traditional aspects of Thailand. According to TAT, Thainess is a distinctive characteristic that lies at the heart of the national and cultural identity of Thai people in seven areas. These areas are Thai food, Thai arts, Thai ways of life, Thai wisdom, Thai wellness, Thai festivity, and Thai fun.¹ Thainess is deeply combined with Thailand's traditional values and activities, reflecting Thailand's life history and the life of people. Thus, exploring the value of intangible Thai cultural heritage to international markets would help increase the number of the international tourists, leading to the national economic growth.

As a result of the TAT's promoting plan, Thailand became the top-ten most visited country in the 'World Tourism Ranking' with 29.9 million international guests in 2015, which then continued increasing to 35.38 in 2017 and hitting a new record of 39.79 million in 2019. Moreover, Thailand was recognized as the world's leading international tourists' destination, the ninth (38 million) International tourists' arrivals and the 5th international tourists' receipts worthy US\$63 billion in 2018.² Thailand's tourism industry contributed up to 21.2% of national gross domestic product (GDP) in 2017 and created 2,006,500 jobs or 6.2% of total employment.

The United Kingdom was the top fourth-largest international tourist's spender worth US\$79 billion, followed by France, Australia, and Russia. Department of Tourism, Ministry of Tourism, and Sports showed that China was the biggest spender which spent 6,545 baht per day, and stayed for nine days. Meanwhile, Britain was the most prolonged stay in Thailand, averagely 18 days/trip, and spending per day approximately 4,290 baht.³ This point indicates that tourists from Europe and America region visited Thailand for long-stay orientation and spent their money on Thailand's local resources rather than shopping and the entertainment program.

Based on Table 1, British tourists did not spend much on shopping and entertainment programs, although the length of stay in the country was relatively high. This implies that they enjoyed staying in Thailand due to the relaxed destination, the low cost of living, friendly culture, and the relaxing environment.⁴ As the results of Thailand's rebranding image, in 2016, Thailand tourist receipts went up to the third place from the fifth in the second year of the 'Amazing Thailand: Discover Thainess' campaign, hitting US\$ 50 billion in 2016.⁵ To boost foreign exchange inflows to Thailand's economic growth, UNWTO secretary-general Taleb Rafai said in the statement below;

“With decreasing commodity prices, spending on international tourism grew significantly, providing the sector's capacity to stimulate economic growth, boost exports, and create

Table 1. International Tourist Receipts Arrivals Jan-Dec 2017

Country of Residence	No. of Arrivals	+/- (%) 2017/ 2016	Length of Stay (Days)	Per Capital Spending		Average Expenditure of International Tourist										Tourism Receipts	
				Boat/ Day	+/- (%)	Shopping	Entertain ment	Syncaing	accommodation	Food & Beverage	Local Transport	Medical	MIL Boat	96 Shore 2017			
ASEAN	9,644,324	+8.40	5.64	5,498	+4.02	1,826	560	133	1,415	1,044	445	73	299,045	16.33			
-Brunei	18,249	-1.42	7.42	6,682	+4.72	2,246	538	166	1,902	1,103	569	96	905	0.05			
-Cambodia	851,879	+24.39	6.67	5,475	+11.5	1,718	882	112	1,147	1,082	483	51	31,205	1.70			
-Indonesia	597,060	+6.37	6.03	5,161	-1.60	1,637	282	187	1,602	901	487	65	18,489	1.01			
-Laos	1,692,866	+19.64	5.69	5,205	+11.7	1,944	530	72	1,230	966	424	40	50,135	2.74			
-Malaysia	3,493,112	-0.37	4.96	5,507	+2.47	1,815	529	166	1,475	1,015	416	90	95,410	5.21			
-Myanmar	387,722	+6.55	7.43	5,714	+7.03	2,069	894	93	1,280	891	430	57	16,462	0.90			
-Philippines	361,218	+11.54	7.33	5,024	+0.21	1,511	347	158	1,473	944	507	84	13,301	0.73			
-Singapore	1,259,523	+8.27	5.40	6,393	+1.59	1,861	654	116	1,814	1,372	477	99	43,482	2.37			
-Vietnam	985,695	+14.11	5.78	5,205	+0.26	1,858	384	150	1,249	1,042	445	78	29,655	1.62			
China	9,846,818	+12.16	8.80	6,545	+3.79	1,995	596	347	1,645	1,250	594	118	520,722	28.44			
Russia	1,340,376	+23.44	17.35	4,414	-0.71	897	429	154	1,372	1,059	436	67	102,658	5.61			
Australia	837,485	+3.01	16.51	5,671	+0.04	976	755	245	1,808	1,223	563	-	65,776	3.59			
UK	945,061	-1.71	18.25	4,290	+1.78	517	552	194	1,428	1,017	508	74	73,992	4.04			
Japan	1,525,707	+7.68	7.81	5,596	+4.55	903	844	156	1,850	1,261	506	76	66,680	3.64			
Korea	1,698,608	+17.18	7.60	5,849	+3.43	1,207	816	174	1,882	1,193	468	109	75,507	4.12			
USA	1,006,939	+7.25	14.18	5,204	+1.80	777	624	232	1,715	1,097	660	98	74,307	4.06			
India	1,281,681	+19.01	7.45	5,733	+1.61	1,462	667	216	1,641	1,093	544	109	54,739	2.99			
France	693,426	-0.62	17.57	3,714	-3.96	518	380	149	1,280	810	519	58	45,510	2.49			

Source: Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports (2017)

jobs.” Taleb Rafai cited in Boonsong Kositchotethana.⁶

The Thai government must promote Thailand to become a quality tourism destination in the ASEAN region by representing and giving the message of “Thailand culture image” to global audiences in order to maintain Thailand’s tourism capacity. Therefore, Prime Minister Prayut Chan-o-cha said, “the government has designated 2015 Discover Thainess, which emphasizes the country’s unique cultural treasures and the Thai way of happiness to be passed on to international visitors.” The Tourism Authority of Thailand has launched the ‘2015 Discover Thainess’ campaign to boost international visitors, rebranding Thailand’s destination image, and building confidence among tourists to choose Thailand as their first destination in the ASEAN region. The study’s significance is to explore Thailand’s cultural heritage in the way of intangible and tangible assets called ‘Thainess’ as a strategy tool that positively contributes to Thailand’s tourism strategic plan and destination image. Thus, the integration of the uniqueness of Thai culture, ‘Thainess’, and Thailand’s geographical advantage, which located in the center of ASEAN, enhances Thailand’s reputation as a unique country that international tourists must visit once in a lifetime.

Literature Review

Cultural Heritage

The cultural heritage consists of two sets of tangible and intangible assets. Intangible culture is physical assets such as monuments, objects, and buildings, whereas tangible assets represent people's life-style, value system, and moral beliefs in different societies.⁷ In 1993, UNESCO established the intangible heritage section in different measures and programs to promote intangible heritage. In 2001, UNESCO, then, introduced "intangible" as a term that should be applied instead of other equivalents, including nonmaterial and invisible. These culture heritages are such as performing arts, social practices, rituals, and festive events, knowledge and practices concerning nature and the universe, and traditional craftsmanship.

Tangible and Intangible Culture within the Thai Cultural Context

Thailand's cultural heritage has been seen as the significant factor for national economic prosperity due to its contribution to the national income and employment. It has a strong link between tangible and intangible cultural heritage, which the former refers to tangible cultural heritage products, for example, Museums, natural resources, and historical places, the latter means "intangible cultural heritage products", for example, songs, dances, traditional knowledge, and cuisine.

In Thailand's cultural context, it integrates the preservation of natural resources with the cultural environment, which results in enriching people's social and cultural living, and increasing the national revenue. This fact is supported by Liu, who stated that "Tourists never buy resources, they go to tourist destinations, visit attractions and facilities."⁸ The National Tourism Development Plan 2012-2016; therefore, has been set to enhance Thailand's competitiveness to become top-five destinations in Asia.⁹ To create confidence in Thailand's right image among visitors has become a part of the strategic plan so that the country will welcome a significant number of visitors. To make this happens, this action would be taken by the participation of tourism stakeholders including the public sector, civil society, and local administration.

The Tourism Authority of Thailand, established in 1959, has played a crucial role for tourism development in Thailand for more than 60 years. TAT has become members of many international organizations related to tourism promotion such as PATA, and World Tourism Organization. Its tasks are to propagate Thailand's natural beauty, archaeological sites, antiquities, history, art, culture, and sports, and provide advices to tourists. To achieve the top-five destination in Asia, Patawari and Sharma advised Thailand to implement the following ideas 1) creating a new image in world tourism; 2) enhancing branding and promotion schemes; 3) promoting its food industry 4) training employees with knowledge of English and 5) enhancing ancient monuments in the tourism marketing plan.

Thailand’s marketing campaign, ‘Amazing Thailand: Discover Thainess,’ represents the sum of beliefs, ideas, and impressions of the destination country.¹⁰ Based on these suggestions, TAT has embarked on a new campaign for 2015 entitled “2015: Discover Thainess” in seven unique perspectives, namely, (1) Thai food; (2) Thai Arts; (3) The Thai way of life; (4) Thai Wellness; (5) Thai Festivals; (6) Thai Wisdom and (7) Thai Fun .¹¹ The campaign idea elaborated from tourism stakeholders were classified into nine categories areas, including (1) Thai boxing; (2) Thai massage/ spa; (3) Thai cooking; (4) Thai classical dance; (5) Thai handmade product; (6) Coral scuba diving; (7) Elephant riding; (8) Museums; and (9) Thai culture tour.¹² These values are explained in the following Table 2 below;

Table 2. The Definition of ‘Amazing Thailand: Discover Thainess’

Amazing Thailand	Discover Thainess	
	The essence of ‘Thainess’	Nine Value Categories
1.A unity country which needs to be discovered	Thai Food	Thai cooking

Amazing Thailand	Discover Thainess	
	The essence of 'Thainess'	Nine Value Categories
2.Thailand's creative tourism which refers to colorful activities	Thai Art	Thai boxing Thai classical dance Thai handmade product Museums
3.Several tourism attractiveness destinations	Thai Way of Life	Elephant riding Thai culture tour Coral Scuba diving
4.Thailand's unique cultural treasures	Thai Wellness	Thai massage and spa
5.A land of happiness to be passed on to international visitors	Thai Wisdom	
	Thai Festivals	
	Thai Fun	

Source: Tourism Authority of Thailand (2016)

Table 2 shows the essence of 'Thainess' in seven unique aspects, which are grouped into nine value categories. As such Thai food refers to the best-loved dishes, for example, Pat Thai, Tom Yam Kung, and Som Tam salad. Thai art refers to intangible cultural heritage in terms of arts which are Thai traditional dance, Thai boxing and literature, and tangible culture, including temples, palaces, and historical

parks. The Thai way of life means the richness of natural resources from different landscapes, including area tropical islands, misty mountains, the activities 'coral scuba diving' on the islands around Phuket, elephant riding, and cultural tours. A homestay experience allows tourists to immerse themselves into the Thai culture and enjoy the local resources. Therefore, 'Thainess' has been a part of Thai cultural heritage integrated between tangible and intangible culture.

There are many tangible and intangible aspects of tourism products that influence tourists' perceptions towards destination image. Beerli and Martyn established the purpose of nine dimensions/aspects which determine tourists' perceptions such as leisure and recreation, culture, history and art, infrastructure, tourist infrastructure, political and economic factors, natural resources, natural environment, social environment, and the atmosphere of the place or destination.¹³ According to previous researches, theories, and literature review, Thailand's tourists facilities and destinations can complete well by following the quality standards of tourism and sustainable tourism models. Thus, the concept of 'Thailand culture heritage' can be defined as the same as 'Discover Thainess.'

Thailand's the status of tourist destination has been presented as an outstanding medical tourism leader in Asia over the decades. The motive factors that push the number of international tourists to choose Thailand for the medical tourism destination, including (1) a beautiful country, (2)

Thai hospitality, (3) the previous good experience in Thailand, (4) reputation of medical experience, (5) recommendation from friends, (6) medical costs, and (7) the ease of travel as summarizing in Table 4. These are the combination of tangible and intangible products that contribute to tourists' perceived value, experience, and personal interaction, which turn to Thailand's global marketing opportunities and sustainability.¹⁴

Maitreesophon explored and compared foreign tourists' perspectives on selecting Thailand, the land of smile, as a tourist attraction. The study conducted data from tourists across 30 nationalities, and the finding shows that tourists are more concerned about the quality of accommodation followed by the friendliness of local people, satisfaction after visiting Thailand, cultural and historical diversity, safety and security, nightlife and entertainment, ease of travel and shopping facilities.¹⁵ Moreover, recent studies indicate that Thailand is one of the charming destinations represented by Thai hospitality and Thai way of life, which are unique in the ASEAN. However, Thailand's destination image is diversified in a variety of both tangible and intangible images, the government of Thailand and tourism stakeholders; therefore, should strengthen the country's image by presenting 'Thainess' with a wholeheartedly service mind style to promote Thailand tourism. Nevertheless, Thailand's cultural image has not been established a destination picture clearly. The concept of 'Thainess' enables them to use as a tourism strategy tool

to attract international tourists. This study will analyze Thailand's cultural heritage through British tourists' perceptions.

Theoretical Framework

This study uses tangible and intangible cultural heritage in tourism to guide this research.¹⁶ Since tourism become the part of Thailand's economic activities, cultural heritage, an early phenomenon, has become growing to be addressed. In 2015, the Thai government initiated the tourism strategy campaign 'Amazing Thailand: Discover Thainess' whereby 'Amazing Thailand' refers to tangible culture and products such as natural resources, colorful activities. While "Discover Thainess" refers to tangible products (Thai handmade product, elephant riding, and museums) and intangible products (Thai boxing, Thai massage/spa, Thai cooking, Thai classical dance, scuba riding, and Thai culture tour) (refer to Figure 1).

Thailand's cultural heritage become a tool contributing to developing tourism strategies via the 'Amazing Thailand: Discover Thainess' message campaign, which 'Thainess' links tourist experiences with people interaction. Thus, the research question arises "how do tourists perceive the value of a trip taken?";

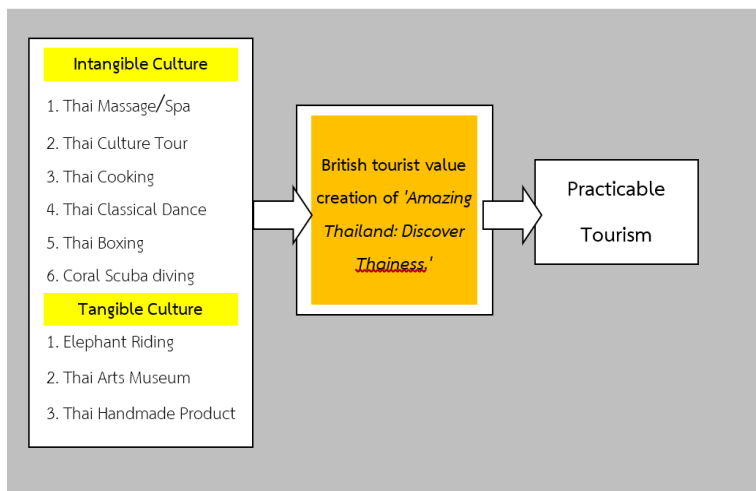

Fig. 1 Tangible and Intangible Theoretical Framework

Research Methodology

Mixed methods approach was used by using a questionnaire tool to capture British tourists' perception of "how do British tourists perceive value of Thainess in several aspects?" followed by a semi-structured interview for conducting an interview data. Primary data and documentary evidence are enabling to improve the quality of research.¹⁷ The focus group interview was applied with British tourists who had visited Thailand for the first time and repeat visitors.¹⁸

The questionnaire used a checklist scale based on the definition 'Amazing Thailand: Discover Thainess' (see detail in Table 2). The purposive sampling method was setup 550 sampling. The questionnaires were distributed to British

tourists at passenger departure, Suvarnabhumi International Airport, Sukhumvit road, Ratchaprasong, and Petchburi road between October and December in 2017 and January in 2018. All questionnaires were filled out and collected in a self-administered manner. The data are tabulated and analyzed by using frequency and percentage before interpreting data results empirically.

Table 3. Research Sampling and Collecting Data

Methods

No.	Thailand Research Objective	Data Collecting method	Instrument	No. of survey	No. of FG
1.	Examine the concept of 'Amazing Thailand: Discover Thainess	Survey and focus group interview	The adapted concept from the Tourism Authority of Thailand	550	12
2.	To explore 'Thailand destination status.'	Survey and focus group interview	The adapted concept from the Tourism Authority of Thailand	550	12

After the survey, the focus group interview method was starting. The moderator asked the respondents to provide useful information about Thailand's cultural image, beginning with open-end questions, 'what is the awareness perception of Amazing Thailand: Discover Thainess?'; and "what are the perceptions about Thailand destination status?" British tourists could give their ideas based on their perceptions and experiences. The study was used to interpret Thailand's image guiding by a semi-interview structure because the interview method possessed the capacity emerging from the group discussion rather than individuals.¹⁹

Data Analysis

The 550-questionnaire data were collected via self-administration rather than encoding to the SPSS program and analysis using descriptive statistics or frequency. The interview data were analyzed by using content analysis and backing up by the essence of 'Thainess' according to TAT. A total of twelve British sampling ideas and suggestions were categorized by grouping similar answers into the same categories (see detail Table 7 and 8).

Quantitive Research Findings

A.The Respondents Demography

The majority of 347 respondents were male (63%), and 203 were female (37%). The average age was below 20 years old (11.3%), between 21-30-year-old (36.2%), 31-40

years old (25.5%), between 41-50 years old (14%), 51-60 years old (9.5%), and more than 61 years old (3.6%). The majority of 254 respondents were married (46.2%), and 296 were single (53.8%). Approximately 14.7% of British tourists graduated from school, (57.5%) followed by a bachelor degree and the master degree and above which are 57.5%, and 27.8% respectively. Regarding Income, the majority of British tourists' income were less than 5,000 USD (31.8%), followed by the range between 5,001-10,000 USD (30.9%), the next range from 10,001 to 15,000 USD (23.8%) and 13.5% of tourist's incomes which has over than 15,000 USD. Most British tourist's occupations were an employee (60.5%), followed by the business owner (21.8%), student (12.2%), others such as freelance and retired approximately (5.5%).

When it comes to the purposes of visiting Thailand, British tourists came to Thailand for travel (96.4%), business trips (3.6%). Most of them are repeat visitors whereby (49%) come to Thailand 1-2 times, (11%) 3-5 times, (3.3%) 6-10 times, and the first time (36.7%). British tourists know about Thailand from media advertisement and news (28.7%), followed by travel guide/trip advisor (29%), friend and family (27%), Thailand Authority of Tourism (TAT) (3.8%), and master card worldwide (2.7%). The average duration for British tourists staying in Thailand were between 5-7 days (24.2%), 8-10 days (50.4%), and more than two weeks (25.5%). Most of the British tourists prefer to stay in the hotels and guesthouses (63.6%), followed by the hostels (20%) and residents of friends or families (16.4%). They arranged their

trip to Thailand by collecting information, and booking via the internet (67%), and buying a package tour from the agency (33%). The budgets of British tourists spent in Thailand per trip was about 1,001-1,500 USD (39.3%), followed by 2,001-2,500 USD (29.5%), 1,501-2,000 USD (17.6%) and more than 2,501 USD (11.5%). A few of them who spent the money less than 1,000 USD per trip was about 2.2%.

B: British Tourist Perception Concept of ‘Amazing Thailand’

‘Amazing Thailand’ is measured by the five concepts adapted from the Tourism Authority of Thailand (TAT) as showed in Table 4. About 34% of British tourists perceived the concept of ‘Amazing Thailand’ as several tourism attractiveness destinations, followed by Thailand’s creative tourism, which refers to colorful activities (24%), a land of happiness to be passed on to international visitors (19%), unique culture treasures (15%), and a unity country where needs to be discovered (8%) respectively.

Table 4. British Tourist Perception Concept of ‘Amazing Thailand’

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
1	Several tourism attractiveness destinations	332	34
2	Thailand’s creative tourism which refers to colorful activities	229	24

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
3	A land of happiness to be passed on to international visitors	181	19
4	Thailand's unique cultural treasures	145	15
5	A unity country where needs to be discovered	80	8
	Total no. of respondent	550	100

*Note = Number of Ideas (Applicable can choose > 1) (N=550)

C: British Tourist Perception about 'Discovery Thainess'

The concept of the 'Discovery Thainess' campaign is classified into nine concept ideas adapted from the Tourism Authority of Thailand (TAT), as showed in Table 5. Most of the British tourists' Perception on the concept of 'Discovery Thainess' was a Thai massage/Spa (19%), followed by coral scuba diving (14%), Thai cultural tour (13%), elephant riding (11%), Thai art museums (11%), Thai cooking (10%), Thai classical dance (10%), Thai handmade (7%) and Thai boxing (5%) respectively.

Table 5. British Tourist Perception about 'Discovery Thainess'

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
1	Thai Massage/Spa	290	19

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
2	Coral Scuba Diving	209	14
3	Thai Culture Tour	200	13
4	Elephant riding	166	11
5	Thai Arts Museums	160	11
6	Thai Cooking	157	10
7	Thai classical dance	150	10
8	Thai Handmade Product	99	7
9	Thai Boxing	79	5
	Total no. of respondent	550	100

*Note = Number of Ideas (Applicable can choose > 1) (N=550)

D: British Tourists Perception Thailand Destination Status

Overall, British tourists perceived Thailand as a wonderful place (36%), followed by the land of freedom and relaxation (22%), a happy country (18%), the culture diversity (16%), the land of a smile (6%), and the shopping paradise (2%) respectively.

Table 6. British Tourists Perception of ‘Destination Status’

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
1	Thailand is a beautiful place	200	36

No.	British Tourist Perception	Frequency	Percent (%)
2	Thailand is the land of freedom and relax	120	22
3	Thailand is happiness country	100	18
4	Thailand is culture diversity	90	16
5	Thailand is the land of smile	30	6
6	Thailand is a shopping paradise	10	2
	Total no. of respondent	550	100

*Note = Number of Ideas (Applicable can choose > 1) (N=550)

Quantitive Research Findings

The interview method was used to collect the data given by British tourists who have been in Thailand for a minimum of 1-2 times (repeat visitors) and for the first time visiting. There are 12 samples from the British group which consisted of seven males and five females. The age ranged between 31-40 years old. A total of 12 cases provided the information regarding Thailand cultural image, both negative and positive aspects, which will be discussed in the following;

A: 'Amazing Thailand'

British people defined Thailand as a beautiful place, and the land of freedom and relaxation (see more detail in Table 7). The interview data of 12 British tourists' perception about 'Amazing Thailand' as the 'dream destination' due to beautiful beaches and Thai culture diversity. The land of

freedom with the smiling of Thai people made Thailand become a wonderful place, and its hospitality made them feel to stay at home. British tourists had earned new valuable experience from traveling, which can be defined as ‘diversity, stunning and unexpected.’ British tourists had an impressive experience with Thailand’s beautiful scenery, such as beautiful beaches, spectacular islands, and exotic wildlife. Overall, Thailand’s natural resources and scenery; thus, defined the concept of amazing Thailand as ‘the tropical paradise of ASEAN and ASIA.’ Similarly, ‘the beautiful sand sea sun of ASIA’ also applied with Thailand’s concept.

Table 7. British Tourists Awareness Perception about ‘Amazing Thailand’

No.	British Tourists (UK)
1	- Thai island scenery - Beautiful beaches and blue seas
2	- Unique country - unexpected, stunning, spectacular Thailand
3	- Thailand is a very fantastic place to travel
4	- A dream destination for people around the world - Diversity culture & beautiful scenery
5	- The land of tourist dream - The long historical, unique and charming people

No.	British Tourists (UK)
6	- Diversity of culture and nature - Best tropical beaches and islands - Many world heritage sites
7	- Spectacular islands and exotic wildlife - “The dream destination”
8	- “The dream destination” - “Thailand, the land of freedom”
9	- “Thailand, the land of freedom”
10	- “The tropical paradise of ASEAN” - The unique culture and traveling places - Breathtaking scenery
11	- “The tropical paradise of ASIA”
12	- “The beautiful sand sea sun of ASIA”

B: ‘Discover Thainess’

‘Discovery Thainess’ via British tourists’ perception mainly refers to Thai massage/spa, scuba diving, and Thai culture tour (see more detail in Table 8). Twelve British tourists have awareness about ‘Discovery Thainess’ as ‘the rich cultural diversity’ and ‘magnificent, heritage, advantages, and cultural diversity.’ Due to the diversity of Thai cultures, various cultural festivals, British tourists immersed in Thai rich culture, which is stunning and unexpected experience, and they are impressed Thai people who have the ‘nice and friendly smiling,’ that makes them feel comfortable with Thai hospitality. Thainess seems to be a traditional Thai

culture, which makes them relax in this country. Thus, the ‘Thainess’ campaign has still been an effective strategy to attract British tourists to come to Thailand as their ‘paradise on earth.’

Table 8. British Tourists Awareness Perception about ‘Discovery Thainess’

No.	British Tourists (UK)
1	- Much more relaxing in the way of Thai people’s life - Beautiful beaches and cultural diversity
2	Thai conservative, friendly, and kindness
3	Smile as much as possible
4	Diversity, Stunning & unexpected
5	Traditional, easy-going, and tropical
6	Heritage, adventurous and spectacular
7	Magnificent, heritage, advantages, and cultural diversity
8	The rich of cultural diversity
9	culture diversity
10	Tropical and historical of Thailand
11	Thai hospitality
12	Thai Traditional culture

Conclusion

Triumphant praise of Thailand's destination branding campaign was 'Amazing Thailand.' This campaign was created just after the economic crisis of 1997. One word of 'Amazing' enabled us to bring all diverse aspects of Thailand. The government launched campaign in 1998, discussing with agencies such as tour guides, restaurants, and souvenir associations. After a group discussion, the ideas came out with 'Amazing Thailand,' which 'Amazing' covered all aspects, such as historical and cultural sites, beautiful beaches, and amiable people. To promote this campaign in the global market, the Thai government allocated 37.9 Million USD in 1998-1999. However, 'Amazing Thailand' was hardly promoted for the shopping destination, tasty food, beaches, Thai spa and traditional massages. This campaign's effects were the significant increase in the number of tourists from 7 Million to 10 Million in the next five years.

In 2003, the government launched the 'Unseen Thailand' campaign, which covered the culture, heritage sites, food, shopping, and sightseeing beaches and promote golfing tours, adventure activities, wedding packages, and destination to shoot films. This brand attracted the backpacking tourists and young urban professionals who look for something different. As the results of this campaign, it make Thailand become an affordable destination through international tourists' perspectives.

When it comes to the latest campaign, TAT had embarked on a new campaign entitled ‘Discover Thainess’. This campaign led to Thailand’s position as the luxury brand aimed at the rich professionals desiring for leisure destination. TAT intended to deepen the emotional value and tourist experience by immersing oneself with Thailand’s culture, Thainess. After launching the campaign, Thailand had more than 29 million international visitors at the end of 2015, which then had reached over 30 million visitors in 2016 before the arrival at 35 million tourists in 2017, although the concept of ‘Thainess’ has been still vague in terms of the meaning and practical activities.

Nonetheless, this study discovers that most British tourists perceived the concept of ‘Amazing Thailand’ as several tourism attractive destinations (32%), followed by colorful activities (24%), happiness destination (19%), and unique cultural destination (15%), see Table 7. Since Thailand is an attractive destination which have colorful activities from the British tourist’s perspective, it is no doubt that this group stayed in the country longer than other nationalities, approximately 18 days. The majority of the respondents are male (63%), 30s (36.2%) and being single (53.8%). Many British tourists’ occupations were employees (60.5%), whereby the average income less than 5,000 USD. The finding also indicated that nearly 50% of respondents came to Thailand twice. Moreover, British tourists spent their money per trip about 1,000 to 1,500 USD (39%). They also enjoyed staying long-term in Thailand due to the low cost

of living and friendly tourist culture. Similarly, interview data found that British tourists saw Thailand as the dreaming destination or tropical paradise of ASEAN.

British tourists defined the term and meaning of 'Thainess' in different perspectives upon their experiences. The study shows that most British respondents discovered the experience of 'Thainess' in the form of Thai Traditional massage and spa (19%). Therefore, Thai spa products, Thai massage, and related activities help show 'Thainess' in cultural diversity and hospitality. At this point, Thai massage and spa (Tangible culture) can represent Thailand's cultural image (Intangible resources), which emphasizes the country's unique cultural treasures and the Thai way of happiness that will be passed on to British tourists.^{7,12} Similarly, They see 'Thainess' as a rich cultural diversity.

Also, British tourists perceived Thailand as the 'wonderful place' (36.4), following by 'relaxed destination' (21.8%), 'happiness country' (18.2%), 'culture diversity' (16.4%), 'land of smile' (5.5%) and 'shopping paradise' (1.8%). Based on British tourists spending reported by the Ministry of Tourism and Sports, their shopping spending was lowest (517 Baht/Day) among the top 20th tourism countries, while China was the biggest shopping spender (1,995 Baht/Day), followed by tourists from ASEAN, average 1,826 Baht/Day. Thus, it is no wonder that Thailand is not a 'shopping paradise' from the British tourists' perspective, but it is the 'wonderful place,' and 'relaxed destination' which make British tourists want to stay longer in Thailand. The interview

data supports that Thailand is the “wonderful place which refers to beautiful sand sea sun in Asia,” British tourists’ views are supported by Maitreesphon’s study that international tourists choosed Thailand due to cultural and historical diversity. This data indicated that British tourists are likely to revisit Thailand for a holiday relaxing destination, learning a new experience with colorful activities.²⁰ Thus, they expected Thailand as a relaxing destination for leisure with family.

The vast majority of British respondents are repeat visitors who have inherited Thai culture’s value, which tends to be a refined visitor’s excellent experience. Therefore, the marketing message ‘Amazing Thailand: Discover Thainess’ was released to promote Thailand through various aspects of cultural heritage, both tangible and intangible. Research has shown that Thailand’s destinations are engaging with unique cultural properties. British visitors discovered that Thai massage and spa are the favorite activities. Moreover, the focus group interviews confirm that ‘Thainess’ is based on an intangible culture which tourists experienced with Thais’ smiles and hospitality. With this local charm, Thailand has become a beautiful land of freedom, relaxation, and pleasure from the British tourists’ perspective.

In conclusion, ‘Thainess’ can be used as a tool for Thailand’s tourism strategy, represented by nine Thai value categories (refer to Table 5. British Tourist Perception about Discovery Thainess). The interaction of British tourists with local people makes Thai destinations a wonderful place to

obtain a good travel experience. Unsurprisingly, the number of British tourists grew to nearly 1 million in 2019, which was influenced by the Discover Thainess marketing campaign. Based on the discovery and theoretical supports, it is possible to carry out that 'Thainess' is part of Thailand's cultural heritage to represent Thai hospitality and a welcoming environment for foreign tourists. Thus, British tourists tend to return to Thailand for their other vacations.

NOTES

- 1 Pinn Janvatanavit, "An open conversation about 'Thainess,'" *Bangkok Post*, June 18, 2015, <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/596376/an-open-conversation-about-thainess> (accessed on August 5, 2020).
- 2 "Travel & Tourism Economic Impact 2018 Thailand," *World Travel and Tourism Council*, March 2018, <https://www.wttc.org/economic-impact/> (accessed on March 5, 2020).
- 3 "International Tourist Receipts Arrivals," *Ministry of Tourism & Sports*, 2017, https://www.mots.go.th/ewtold/ewt/mots_en57/main.php?filename=Tourist_arrival (accessed on March 5, 2020).
- 4 "UNWTO Tourism Highlights 2017 Edition," *World Tourism Organization*, 2017, <https://www.wttc.org/economic-impact/> (access on March 5, 2020).

- 5 Suchat Siritama, “Discover ‘Thainess’ campaign has little effect,” *The Nation Thailand*, August 4, 2016, <https://www.nationthailand.com/business/30292077> (accessed on August 5, 2020).
- 6 Boonsong Kositchoththan, “Thailand Drops in Global Tourism Ranking,” *Bangkok Post*, April 22, 2015, www.bangkokpost.com/news/general/536583/thailand-drops-in-global-tourism-rankings (accessed on 13 January, 2020).
- 7 A. Makkar, and S. Singh, “Critical performance Analysis of Tourism Finance Cooperation of India,” *GMJ* Vol. V, No. 1&2 (December, 2011).
- 8 Zhenhua Liu, “Sustainable Tourism Development: A Critique,” *Journal of Sustainable Tourism* Vol.11, No.6, (December, 2003) :459-475.
- 9 Niti Wirudchawong, *Policy on Community Tourism Development in Thailand* (Office of the Ombudsman Thailand, 2012), <https://mekongtourism.org/wp-content/uploads/Policy-on-Community-Tourism-Development-in-Thailand.pdf>.
- 10 Eran Ketter, “It’s all about you: destination marketing campaigns in the experience economy era,” *Tourism Review* Vol.73, No.3, (2018).
- 11 “2015 Discover Thainess Campaign,” *Thailand Authority of Tourism (TAT)*, 2015, [http://www.tatpr.org/webdatas/files/Fact%20Sheet_2015%20Discover%20Thainess%20Final\(1\).pdf](http://www.tatpr.org/webdatas/files/Fact%20Sheet_2015%20Discover%20Thainess%20Final(1).pdf). (accessed on May 5, 2020)

- 12 Wanida Wadecharoen, *The Factors Affecting International Tourist Perspective on Destination Satisfaction: The Case of Malaysia Singaporean and Laotian Visiting in Thailand* (Thai-Nichi Institute of Technology, 2016).
- 13 Asunción Beerli, and Josefa Martin, “Tourists’ characteristics and the perceived image of tourist destinations: a quantitative analysis-a case study of Lanzarote Spain,” *Tourism Management* Vol. 25, No.5 (October, 2004): 623–636.
- 14 Panisa Mechinda, Sirivan Serirat, Jirawat Anuwichanont, and Nak Guild, “An Examination of Tourists’ Loyalty Towards Medical Tourism in Pattaya, Thailand,” *International Business & Economics Research* Vol. 9, No.1 (January, 2019).
- 15 Bampen Maitreesophon, “Foreign tourists’ perspective on selecting Thailand the Land of Smile, as a tourist attraction”(Proceedings-Management, Agroindustry and Tourism Industry-002 4th International Conference on Humanities and Social Sciences, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, 2012).
- 16 Minoos Esfehiani, “Intangible Culture Heritage in Tourism Strategy,” in *Experience Persian Heritage: Perspectives and Challenges Bridging Tourism Theory and Practice Volume 10*, Antónia Correia, Metin Kozak, Ana Isabel Rodrigues, eds. (Emerald Publishing 2019), 65-79.

- 17 Mary Anne Casey and Richard A. Krueger, *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research* (Sage Publications, 2000), 206.
- 18 Mary Anne Casey and Richard A. Krueger, *Focus Group: A Practical Guide for Applied Research Vol. 15th* (SAGE Publications, 2015).
- 19 “TAT launches latest viral sensation illustrating Thailand through Pad Thai cooking,” *TAT News*, January 10, 2017, <http://www.tatnews.org/tat-launches-latest-viral-sensation-illustrating-thailand-through-pad-thai> (accessed on May 5, 2018).
- 20 Dwi Suhartanto, Ruhadi and Ni Nyoman Triyuni, “Tourist loyalty toward shopping destination: the role of shopping satisfaction and destination image,” *European Journal of Tourism Research* Vol.13 (2016): 84-102.

Received: August 31, 2020
Revised: December 15, 2020
Accepted: December 21, 2020

บริบทในทางสิทธิมนุษยชนของ การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ: การศึกษากฎหมายสหภาพยุโรป

*The Human Rights Context of a Player Transfer in
Professional Football: EU Law Studies**

ปดิเทพ อยู่ยีนยง¹
ทินกฤต นุตวงศ์²

ศูนย์วิจัยและพัฒนามากฎหมาย คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Pedithep Youyuenyong

Thinakrit Nuttawong

*Legal Research & Development Centre, Faculty of Law,
Chiang Mai University*

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “บริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ : การศึกษากฎหมายสหภาพยุโรป” สนับสนุนโดยศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2562

This article is a part of “The Human Rights Context of a Player Transfer in Professional Football: EU Law Studies,” a research project funded by Centre for European Studies at Chulalongkorn University (fiscal year 2019).

¹ E-mail: pedithep.y@cmu.ac.th

² E-mail: thinnakrit.n@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาผลกระทบของกฎระเบียบของสหภาพยุโรปว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรในแวดวงกีฬาฟุตบอลยุโรป ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นงานวิจัยฉบับนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการรับนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเข้ามาสังกัดสโมสรและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลข้ามสโมสรภายใต้ระบบกฎหมายสหภาพยุโรป งานวิจัยฉบับนี้จึงได้ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับทิศทางและนโยบายสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ พร้อมกับวิเคราะห์อุปสรรคของการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

คำสำคัญ: นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ, การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอล, สิทธิมนุษยชน, กฎหมายสหภาพยุโรป

Abstract

This research paper traces the impacts that the European Union (EU) law and regulations on the transfer of professional football players in football are having on the human rights, with a particular focus on implications for professional football player's recruitment and transfer procedures in the European legal system. This research paper also addresses the latter point by analysing the directions of the EU that the EU policies have been taking, and suggesting some appropriate legal response to avoid the obstacles and to remove existing legal and practical barriers to the free movement of professional football players. This is an academic opportunity to draw attention to the obstacles in the freedom of movement faced by professional football players.

Keywords: Professional Football Players, Football Player Transfer, Human Rights, EU Law

1. บทนำ

นอกจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Professional Football) จะ เป็น สิ่ง ที่ สร้าง ความ สนุก เพลิดเพลิน ให้ กับ ผู้ ติดตาม ชม การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล ทั้ง ใน และ นอก สนาม กีฬา ฟุตบอล แล้ว ใน ขณะ เดียว กัน การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล ยัง กลาย มา เป็น เครื่องมือ ใน การ ขับ เคลื่อน ธุรกิจ กีฬา ฟุตบอล ยุโรป (European Football Businesses) และเป็น ปัจจัย สำคัญ ที่ สร้าง ผล ประโยชน์ ทาง เศรษฐกิจ อย่าง มหาศาล ให้ กับ อุตสาหกรรม กีฬา ฟุตบอล ยุโรป (European Football Industries)¹ ใน หลาย ประเทศ ใน ภูมิภาค ยุโรป อาทิ สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และ ราชาอาณาจักรสเปน

การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ถูกพัฒนาและถูกจัดระเบียบเข้าด้วยกันตามเป้าหมายในการเฟ้นหาสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่เป็นผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศและวัตถุประสงค์ในการจัดระบบการแข่งขันกีฬาฟุตบอลเข้าด้วยกันตามหลักการกำกับธรรมาภิบาลการแข่งขันกีฬาฟุตบอลให้ เป็น ไป ด้วย ความ มี ระเบียบ ร้อย ผ่าน การ จัด การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล อาชีพ ให้ เป็น ระบบ (Systems) โดย ผู้ จัด การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล อาชีพ หรือ หน่วยงาน ที่ เกี่ยว ข้อง กับ การ กำกับ การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล มัก ออก กฎ ระเบียบ (Rules and Regulations) ขึ้น มา เพื่อ กำกับ การ แข่งขัน กีฬา ฟุตบอล อาชีพ ให้ มี ความ เป็น บริสุทธ์ ยุติธรรม (Fair Play) พร้อมกับ ควบคุม ผู้ มี ส่วน ได้ ส่วน เสีย ที่ เข้า มา เกี่ยว ข้อง กับ กีฬา ฟุตบอล อาชีพ ภายใต้ กฎ เกณฑ์ การ แข่งขัน ที่ มี มาตรฐาน อย่าง เดียว กัน (Standards) ทั้ง ใน การ แข่งขัน ระดับ ประเทศ ที่ อยู่ ใน ภูมิภาค ยุโรป และ ระดับ ภูมิภาค ยุโรป

นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศภูมิภาคยุโรปได้พยายามสร้างและพัฒนากีฬาฟุตบอลยุโรปให้มีความเป็นอาชีพ (Professionalism) มากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอล (Football Governing Bodies

หรือองค์กร FGBs)² ในฐานะที่เป็นองค์กรกำกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับต่าง ๆ และควบคุมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ตนเองเป็นผู้จัดกิจกรรมการแข่งขัน ได้สร้างกฎกติกาเพื่อให้ผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Professional Football Participants) เช่น เจ้าของสโมสรกีฬาฟุตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล กรรมการผู้ตัดสินกีฬาฟุตบอล นักกีฬาฟุตบอลและผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล ต่างต้องยึดถือกฎเกณฑ์ กติกาและข้อบังคับร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างเกมการแข่งขันที่มีความเป็นบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดกับป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ เช่น กฎว่าด้วยระบบการลงทะเบียนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Player Registration System)³ ทำให้สาธารณชนได้ตระหนักรู้และทราบว่่านักกีฬาฟุตบอลสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพสโมสรใด ในระหว่างฤดูกาลแข่งขันกำลังดำเนินอยู่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อกีฬาฟุตบอลได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สร้างทั้งความบันเทิงเพลิดเพลินให้กับผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลและแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจไปพร้อมกัน ก็ย่อมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มข้นของการแข่งขันทางธุรกิจในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลมากขึ้นไปด้วย อันส่งผลให้องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลหรือองค์กร FGBs ทั้งในระดับชาติและภูมิภาคยุโรป ต่างพยายามอาศัยกลยุทธ์ทางธุรกิจและกลไกตลาดเพื่อจูงใจให้ผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหันมาติดตามรับชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในลีก (Leagues) หรือระบบการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่องค์กร FGBs เข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้จัดการแข่งขัน เช่น พรีเมียร์ลีก (Premier League) ที่จัดขึ้นโดยสมาคมฟุตบอลอังกฤษ (Football Association หรือ FA) และยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก (UEFA Champions League) ที่จัดขึ้นโดยสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations หรือ UEFA) เป็นต้น

การเกิดขึ้นของสภาวะแวดล้อมที่กีฬาฟุตบอลได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สร้างทั้งความบันเทิงเฟลิดเฟลินให้กับผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลและแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจไปพร้อมกันนั้น ย่อมก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน (Competitive Environment) ในแวดวงกีฬาฟุตบอลยุโรป ที่สโมสรกีฬาฟุตบอลที่มีชื่อเสียงและมีงบประมาณของตนเอง ต่างก็พยายามสร้างสโมสรของตนให้มีศักยภาพพอที่จะทำการแข่งขันในลีกระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับภูมิภาคยุโรปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกันสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปต่างก็พยายามดิ้นรนให้รักษาผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหน้าเก่าและเพิ่มจำนวนผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหน้าใหม่ให้ยังคงหรือหันมาติดตามสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพของตน รวมไปถึงพยายามแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจด้วยการสร้างกำไรจากการขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพของตน

เหตุนี้เองหากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในยุโรปต้องการได้รับชัยชนะจากการแข่งขันแบบสะสมคะแนนภายใต้ระบบลีก (Football League Systems) ก็ดีหรือระบบการแข่งขันแบบแพ้คัดออก (Single-Elimination Systems) ก็ตาม สโมสรกีฬาฟุตบอลก็จะต้องจ้างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Professional Football Players) ที่มีพรสวรรค์ ศักยภาพและประสิทธิภาพเป็นผู้ลงทำการแข่งขันในการแข่งขันนัดต่าง ๆ ซึ่งการได้มาของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอาจได้มาโดยการจ้าง (Employment) ผ่านการทำสัญญาจ้าง ที่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพในฐานะแรงงานในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลตกลงจะทำงานให้แก่สโมสรกีฬาฟุตบอลในฐานะที่นายจ้าง โดยสโมสรกีฬาฟุตบอลตกลงจะให้สินจ้าง (Wages)⁴ แก่นักกีฬาฟุตบอลตลอดเวลาที่นักกีฬาฟุตบอลใช้แรงงานหรือทำงานให้กับสโมสรกีฬาฟุตบอล สโมสรกีฬาฟุตบอลที่มีศักยภาพทางการเงิน เช่น สโมสรกีฬาฟุตบอลชั้นนำ (Leading Football Clubs) ก็สามารถทุ่มงบประมาณใช้ไปกับการจ่ายค่าจ้างให้กับนักกีฬาฟุตบอล (Spending on Salaries) หรือการจ่ายค่าใช้จ่าย

โอนย้ายของนักกีฬาฟุตบอลข้ามสโมสร (Transfer Fees)⁵ โดยมีเป้าหมายให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีทักษะสูงมาลงทำการแข่งขันให้ได้ รับชัยชนะในเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจอื่น ๆ ดึงดูดให้ผู้บริโภคในธุรกิจกีฬาฟุตบอลหันมาเลือกซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์และใช้บริการจากสโมสรกีฬาฟุตบอลและพันธมิตรทางธุรกิจของสโมสรกีฬาฟุตบอล

อย่างไรก็ตาม การผูกขาดชัยชนะ (monopoly) ของสโมสรกีฬาฟุตบอลชั้นนำอาจมีขึ้นได้ในวงการกีฬาฟุตบอล เนื่องจากสโมสรกีฬาฟุตบอลชั้นนำมักลงทุนสูงและใช้เทคนิคทางธุรกิจเพื่อให้ครอบครองนักกีฬาฟุตบอลที่มีทักษะสูงหรือมีความสามารถโดดเด่น อันนำไปสู่การสร้างโอกาสที่จะมีผู้เล่นที่มีศักยภาพสูงลงทำการแข่งขันอันนำไปสู่การได้รับชัยชนะในเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล ในทางกลับกัน สโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะมาลงทุนใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้เล่นที่มีศักยภาพสูง สถานะการณ์เช่นนี้อาจก่อให้เกิดการขาดสมดุลการแข่งขันในแวดวงกีฬาฟุตบอลยุโรป (competitive balance in European football)

จากปรากฏการแข่งขันทางธุรกิจของสโมสรกีฬาฟุตบอลและภาวะการผูกขาดชัยชนะในเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพโดยสโมสรฟุตบอลอาชีพรายใหญ่ที่กล่าวมาในข้างต้น องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในปัจจุบัน เช่น สมาคมกีฬาฟุตบอลระดับชาติและบริษัทเอกชนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอล จึงได้พัฒนาระบบการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Transfer System)⁶ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ระเบียบและแบบแผนเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพจากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหนึ่งไปยังสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหนึ่ง (transferring from one professional football club to another) เช่น กฎช่องทางโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในพรีเมียร์ลีก (Premier League's Transfer Window Rules)⁷ ซึ่งอนุญาตให้มีการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ในสองช่วงเวลา

เท่านั้น นั่นก็คือ ช่วงแรก หลังปิดฤดูกาลแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม และช่วงที่สอง ระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 31 มกราคม ของทุกปี ต่อมาระบบการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันอาจกลายเป็นประเด็นของการช่วยควบคุมให้การแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพให้มีความเป็นบริสุทธ์ยุติธรรมมากขึ้นและมีการพัฒนาระบบสำหรับกำกับบรรณาภิบาลการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลผ่านการกำหนดระเบียบและระบบเฉพาะเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพขององค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลภายใต้กฎระเบียบกติกาดียวกันภายใต้เกมการแข่งขันที่เป็นสากล เช่น ระเบียบว่าด้วยสถานะและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Regulations on the Status and Transfer of Players) ของสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศ (Fédération Internationale de Football Association หรือ FIFA) ว่าด้วยเรื่องห้ามโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลให้มีการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอายุต่ำกว่า 18 ปี ระเบียบดังกล่าวบังคับใช้อย่างสากล พร้อมกับการพัฒนาระบบบันทึกประวัตินักกีฬาฟุตบอลอาชีพออนไลน์เพื่อใช้สำหรับจัดทำข้อมูลประวัติเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลต่างสโมสร (FIFA Transfer Matching System) โดยที่สหพันธ์นักกีฬาฟุตบอลอาชีพระหว่างประเทศ (Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels หรือ FIFPro) จะเป็นผู้ถือครองข้อมูลกับมีส่วนในการบริหารจัดการข้อมูลจากการจัดทำประวัติประวัติเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพและรับพิจารณาข้อร้องเรียนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการอาศัยระบบการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพมาเป็นช่องทางการค้ามนุษย์ในแวดวงกีฬาฟุตบอลระดับนานาชาติและในภูมิภาคยุโรป (human trafficking in football)⁹ เป็นต้น

อนึ่ง ในภูมิภาคยุโรปได้เคยมีคดีสำคัญที่ศาลยุติธรรมยุโรป (European Court of Justice หรือ ศาล ECJ) ได้เคยพิจารณาพิพากษาวางบรรทัดฐานเอาไว้ ได้แก่ คดี Union Royale Belge des Sociétés

de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman (1995) C-415/93 (หรือคดี Bosman ruling) ที่ศาลยุติธรรมสหภาพยุโรปได้พิจารณาพิพากษาให้นายฌอง - มาร์ค บอสแมนเกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างนายฌอง - มาร์ค บอสแมนกับสโมสร Royal Football Club de Liège ที่กำหนดว่าในภายหลังการจ้างงานแรงงานสิ้นสุดลงตั้งแต่ปี 1990 นายบอสแมนต้องการการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพจากสโมสรกีฬาฟุตบอล Royal Football Club de Liège (หรือสโมสร RFC Liège) ในประเทศเบลเยียมไปยังสโมสรกีฬาฟุตบอล Union Sportive du Littoral de Dunkerque (หรือสโมสร USL Dunkerque) แต่สโมสรUSL Dunkerque ไม่อาจจ่ายค่าธรรมเนียมนายบอสแมนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพให้กับสโมสร RFC Liège ตามที่ได้ทำข้อตกลงการรับโอนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเอาไว้ในเบื้องต้นกับสโมสร RFC Liège ทำให้นายบอสแมนไม่อาจโอนย้ายไปสังกัดสโมสร USL Dunkerque นายบอสแมนจึงยังคงต้องผูกพันกับสโมสร RFC Liège ก็มีข้อจำกัดห้ามการประกอบอาชีพนักกีฬาฟุตบอลต่อนายบอสแมนให้กับสโมสรอื่น รวมไปถึงสโมสร RFC Liège ถือเป็นโอกาสที่ดีค่าแรงงานและได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในการจ้างแรงงาน ต่อมาศาลยุติธรรมสหภาพยุโรปจึงพิพากษาคัดค้านนายบอสแมน ในประเด็นเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงาน (freedom of movement for workers) และเสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคม (freedom of association) ศาลสหภาพยุโรปได้วางบรรทัดฐานคุ้มครองเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลในเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน โดยปราศจากการแทรกแซงหรือลดทอนเสรีภาพดังกล่าวโดยสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัด ภายใต้หลักเกณฑ์ของมาตรา 45 แห่งสนธิสัญญาว่าด้วยการทำงานของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the European Union หรือ TFEU)⁹

นอกจากนี้ แม้องค์กรกำกับกีฬาในภูมิภาคยุโรปจะมีการพัฒนาระบบการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพและจัดตั้งกฎเกณฑ์ว่าด้วย

การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ แต่ก็อาจมีข้อโต้แย้งบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน (Freedom of Movement) ของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เพราะกฎเกณฑ์บางอย่างก็เป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายใต้ข้อผูกพันทางสัญญาที่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ผูกพันเอาไว้กับสโมสรกีฬาฟุตบอลอันเป็นต้นสังกัด (Contractual Commitment) ซึ่งการทำข้อผูกพันเช่นนี้อาจปิดกั้นไม่ให้นักกีฬาฟุตบอลสามารถเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปทำงานยังสโมสรกีฬาฟุตบอลอื่น ๆ ได้อย่างเสรี อีกทั้งยังมีกฎเกณฑ์หลายประการที่มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรป เช่น กฎ UEFA Financial Fair Play ภายใต้ระบบการแข่งขันยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก เป็นต้น¹⁰

งานวิจัยฉบับนี้ มุ่งเน้นศึกษาและทบทวนแนวความคิดพื้นฐานว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป เพื่อนำมาวิเคราะห์การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรปว่ามีปัญหาทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรอย่างไรบ้าง อันจะนำไปสู่การสร้างแนวทางการตระหนักแห่งประเด็นสิทธิมนุษยชนของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพร่วมกันภายในภูมิภาคยุโรป

2. ระเบียบวิธีวิจัยและวรรณกรรมปริทัศน์

ในการศึกษาและทบทวนแนวความคิดพื้นฐานว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป พร้อมวิเคราะห์การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาอธิบายกฎหมายสิทธิ

มนุษยชนสหภาพยุโรปในฐานะที่เป็นสิ่งที่ใช้บังคับความประพฤติและกำหนดสิทธิเสรีภาพของพลเมืองยุโรป รวมทั้งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในประเด็นบริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในยุโรป โดยผู้วิจัยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) สำหรับศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดพื้นฐานว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายใต้นโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรป

2.1 แนวความคิดพื้นฐานว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

เมื่อสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปต่างพยายามแสวงหานักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีทักษะหรือพรสวรรค์ให้เข้ามาสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลของตนเอง รวมทั้งพยายามพัฒนาระบบและออกแบบกระบวนการพัฒนานักกีฬาฟุตบอลเยาวชน (Youngsters)¹¹ ให้เยาวชนที่มีใจรักในกีฬาฟุตบอลได้พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงและฝึกฝนทักษะการเล่นกีฬาฟุตบอลควบคู่กันไป เพื่อให้ให้นักกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่มีทักษะและพรสวรรค์ให้กลายมาเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

ในส่วนของนักกีฬาฟุตบอลเยาวชนในภูมิภาคยุโรป หลายสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพได้พัฒนาระบบพัฒนานักกีฬาฟุตบอลรุ่นเยาว์ (Youth Systems) ที่สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ใช้กระบวนการบ่มเพาะฝึกฝนร่างกายและทักษะการเล่นกีฬาฟุตบอลให้แก่นักกีฬาฟุตบอลเยาวชนในศูนย์ฝึกฟุตบอลเยาวชน (Youth Academies) ของสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีชื่อเสียงแต่ละแห่ง เพื่อเปิดโอกาสให้นักกีฬาฟุตบอลที่มีความแข็งแรงของร่างกายและมีทักษะการเล่นกีฬาฟุตบอลเพียงพอประกอบกับมีพรสวรรค์ในการเล่นกีฬาฟุตบอล (Talents) สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ในอนาคต เป็นต้น

ในส่วนของการรับนักกีฬาฟุตบอลรุ่นใหญ่ (Mature Players) ที่มีทักษะหรือพรสวรรค์ให้เข้ามาสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปได้จ้างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพให้มาสังกัดสโมสรของตน ผ่านการทำสัญญาจ้างงาน (Football Employment Contract) ระหว่างตัวนักกีฬาฟุตบอลอาชีพกับสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัด โดยที่สโมสรกีฬาฟุตบอลมีอำนาจบังคับบัญชา (Command) นักกีฬาฟุตบอลอาชีพและต้องจ่ายค่าจ้าง (Wages) ให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพตามระยะเวลาที่ตกลงกันเอาไว้ สโมสรกีฬาฟุตบอลจึงมีอำนาจบังคับบัญชานักกีฬาฟุตบอลในทางการที่จ้าง (Course of Employment)

หากสัญญาจ้างกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดสิ้นสุดลงแล้ว (Out of Contract)¹² หรือมีปัจจัยอย่างหนึ่งอย่างใด (Factors) ก็อาจทำให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพย้ายออกจากสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดเดิมไปสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดใหม่ นั้นหมายความว่านักกีฬาฟุตบอลอาชีพอาจเดินทางหรือโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำงานหรือประกอบอาชีพอันเป็นประโยชน์ในทางหนึ่งทางใดแก่ตนเองและครอบครัว แต่ข้อตกลงจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรมักเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงเพราะข้อตกลงดังกล่าวมักเป็นส่วนหนึ่งของข้อผูกพันในสัญญาจ้างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ข้อตกลงเช่นนี้มีพัฒนาการและความเป็นมาบางส่วนที่ทำให้ให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ประสงค์ที่จะโอนย้ายข้ามสโมสรถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการทำงาน โดยอาจต้องรับภาระมากกว่าที่จะพึงคาดหมายได้ตามปกติ ข้อตกลงเช่นนี้นั้นก็มีผลบังคับอย่างไม่เป็นธรรมและทำให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ประสงค์จะโอนย้ายตนเองไปเล่นกีฬาฟุตบอลให้กับสโมสรกีฬาฟุตบอลสังกัดใหม่มักอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

งานวิจัยฉบับนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพและพัฒนาการของสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

ในภูมิภาคยุโรปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมอันประกอบด้วย (ก) ระบบ Retain and Transfer System (ข) Europeanization of the Football Transfer และ (ค) ระบบ Transfer System ในปัจจุบัน

(ก) ระบบ Retain and Transfer System

ในช่วงปลายคริสต์วรรษที่ 19 จนถึงช่วงคริสต์วรรษที่ 20 กีฬาฟุตบอลได้ถูกพัฒนาให้กลายเป็นอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอล (Football Industries) ที่ไม่เพียงจะต้องใช้ทุนขับเคลื่อนธุรกิจ ในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลเท่านั้น แต่ทว่าในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลก็ต้องการนักกีฬาฟุตบอลอาชีพแรงงานที่มีทักษะหรือพรสวรรค์ในการเล่นกีฬาฟุตบอลเพื่อดึงดูดให้ผู้มีการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหันมาติดตามสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือสร้างผลประโยชน์ทางธุรกิจอันเนื่องมาจากการมีนักกีฬาฟุตบอลที่มีทักษะ มีพรสวรรค์หรือมีชื่อเสียงเอาไว้ภายใต้สังกัดของตน

นักกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปย่อมมีเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน (Freedom of Movement) เพื่อการทำงานให้กับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหนึ่งสโมสรกีฬาฟุตบอลใด ไม่ว่าสโมสรดังกล่าวจะเป็นสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ตั้งอยู่แห่งหนึ่งแห่งใดในภูมิภาคยุโรป รวมทั้งนักกีฬาฟุตบอลอาชีพยังมีเสรีภาพที่จะเดินทางโยกย้ายไปพำนักอาศัยยังสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดเพื่อสะดวกต่อการเดินทางไปปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ โดยนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอาจมีโอกาสมขบปะเจรจากับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพเพื่อที่จะได้ตกลงเจรจาทำสัญญาจ้างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เมื่อมีการทำสัญญาจ้างยอมรับนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเข้ามาสังกัดในสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพแล้ว นักกีฬาฟุตบอลอาชีพก็ตกลงจะทำงานให้แก่สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ แล้วสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพก็ตกลงจะให้ค่าจ้างตอบแทน¹³ แก่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพตลอดเวลาที่ทำงานให้เหตุนี้เอง

ภูมิภาคยุโรปจึงเป็นตลาดแรงงานนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (European Football Players' Labour Market) กลไกการทำงานของตลาดเช่นนี้นี้ขึ้นอยู่กับระดับค่าจ้างที่คิดคำนวณเป็นตัวเงินและความต้องการนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในฐานะที่เป็นแรงงานประเภทหนึ่งปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลไกการทำงานของตลาดแรงงานนักกีฬาฟุตบอลอาชีพนั้นก็คือการโยกย้ายถิ่นฐานและเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของแรงงานกีฬาฟุตบอล (Football Labour Migration & Movement) ด้วยเหตุผลของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะโยกย้ายเพื่อได้รับค่าจ้าง (ค่าตอบแทน) ที่สูงกว่าที่เคยได้รับจากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิม โยกย้ายเพื่อได้รับสวัสดิการที่ดีกว่าที่ได้รับจากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิม หรือโยกย้ายเพราะชื่อเสียงของสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดใหม่

เมื่อนักกีฬาฟุตบอลอาชีพต้องเล่นกีฬาฟุตบอลโดยมีสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพรับเข้ามาทำงานในสังกัด เหตุนี้เองเพื่อทำให้ทราบว่านักกีฬาฟุตบอลอาชีพอยู่ภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพโดยชัดเจน จึงได้มีการพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนผู้เล่น (Player Registration System) ขึ้นมา¹⁴อย่างไรก็ตาม มีปัญหาทางกฎหมายตามมาว่าหากนักกีฬาฟุตบอลอาชีพต้องการย้ายสโมสรต้นสังกัดระหว่างที่ฤดูกาลแข่งขันระบบลีกกำลังดำเนินไปอยู่นั้นหรือระหว่างที่ฤดูกาลแข่งขันระบบลีกยังไม่จบลง เช่นว่านี้อาจเป็นการเปิดช่องให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่เป็นผู้เล่นในระบบลีกมีชื่อเป็นผู้เล่นกีฬาฟุตบอลชั่วคราวระหว่างต้นสังกัดเดิมกับต้นสังกัดใหม่ในการแข่งขันฤดูกาลนั้น เพื่อแก้ปัญหาทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือองค์กร FGBs ขึ้นมาในภูมิภาคยุโรป จึงได้พัฒนาระบบ Retain and Transfer ขึ้นมา

ระบบ Retain and Transfer ได้แก่ ระบบที่ให้เสรีภาพแก่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพในลักษณะที่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพสามารถเลือกที่จะสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหนึ่งสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพใด

ก็ได้ โดยนักกีฬาฟุตบอลอาชีพสามารถเลือกที่จะเล่นกีฬาฟุตบอลให้กับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิม (หรือเรียกว่า Retain) หรือนักกีฬาฟุตบอลอาชีพสามารถเลือกที่จะโอนย้ายไปสังกัดกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดใหม่ (หรือเรียกว่า Transfer)¹⁵ โดยแรกเริ่มระบบ Retain and Transfer ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาในประเทศอังกฤษช่วงค.ศ. 1885 โดยสมาคม British Football Association อันเป็นองค์กร FGBs ของประเทศอังกฤษที่กำกับการแข่งขันระบบลีกกีฬาฟุตบอลอาชีพในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม ระบบ Retain and Transfer ก็มีข้อจำกัดหลายประการด้วยกัน¹⁶ อาทิ (ก) นักกีฬาฟุตบอลอาชีพอาจไม่มีอิสระภายใต้ระบบ Retain and Transfer ที่จะเลือกย้ายไปสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดใหม่ได้ หากอยู่ในระหว่างช่วงฤดูกาลแข่งขันกีฬาฟุตบอลระบบลีกที่กำลังดำเนินอยู่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิมและได้รับอนุญาตจากสมาคม British Football Association เท่านั้น (ข) ในช่วงแรกของการบังคับใช้กฎเกณฑ์ภายใต้ระบบ Retain and Transfer กฎเกณฑ์ของระบบนี้ไม่ได้สร้างแรงจูงใจทางการเงินที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการสนับสนุนให้นักกีฬาฟุตบอลตัดสินใจโอนย้ายจากสโมสรกีฬาฟุตบอลเดิมไปสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลใหม่ เช่น การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นสูง (Maximum Wage) และกำหนดอัตราค่าโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพจากสโมสรหนึ่งไปยังอีกสโมสรหนึ่ง (Maximum Transfer Fee) ทั้งเพดานของอัตราค่าจ้างขั้นสูงและเพดานอัตราค่าโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลย่อมไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้กับนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่จะเลือกย้ายไปสังกัดยังสโมสรกีฬาฟุตบอลใหม่ แต่ระบบเช่นนี้นี้สร้างสภาวะแวดล้อมให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพเลือกที่จะปฏิบัติงานรับใช้สโมสรต้นสังกัดหนึ่งสังกัดได้อย่างยาวนาน (Long Service)

ต่อมาในปี 1963 ศาล High Court ของประเทศอังกฤษได้เคยพิพากษาในคดี Eastham v. Newcastle United [1964] Ch. 413

ว่าระบบ Retain and Transfer เป็นระบบเป็นการจำกัดการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่สมเหตุสมผล (Unjustifiable Restraint of Trade หรือ Unreasonable Restraint of Trade) กล่าวคือ นาย George Eastham ได้ฟ้องคดีต่อสโมสร Newcastle United ด้วยเหตุว่าระบบ Retain and Transfer ดังกล่าวได้สร้างข้อผูกพันระหว่างนาย George Eastham กับสโมสร Newcastle United สโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดเดิม แม้ว่าสัญญาจ้างที่ผูกพันระหว่างนาย George Eastham กับสโมสร Newcastle United สโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดเดิมได้สิ้นสุดไปแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากว่าสโมสร Newcastle United สโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดเดิมไม่ยินยอมจ่ายเงินค่าโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพให้กับสโมสรกีฬาฟุตบอลอื่น (สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ประสงค์จะรับโอน นาย George Eastham)¹⁷

เหตุนี้เองระบบ Retain and Transfer จึงได้ถูกยกเลิกไป (abolished) ด้วยผลของคำพิพากษาคดี Eastham v. Newcastle United [1964] Ch. 413 เมื่อระบบ Retain and Transfer ได้ถูกยกเลิกไป การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในรูปแบบใหม่จึงเกิดขึ้นมาในรูปแบบของระบบ Transfer System (โดยตัดคำว่า “Retain” ออกไป ภายใต้เหตุผลที่ว่าศาลอังกฤษไม่ต้องการให้มีการบังคับใช้ระบบที่จำกัดเสรีภาพนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Player’s Freedom) หรือระบบที่เป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพในการโยกย้ายสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพอันเป็นสถานที่ทำงานของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Obstacle to Freedom of Movement)

(ข) Europeanization of the Football Transfer

ด้วยการแข่งขันในระบบลีกที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคยุโรป อิทธิพลระบบลีกส่งผลให้มีการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพกีฬาฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอลทั้งที่เป็นการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายในประเทศและระหว่าง

ประเทศ¹⁸องค์กรผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในระบบสภีกระดับชาติและระดับภูมิภาค จึงได้นำระบบ Transfer มาปรับใช้กับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ตนเองเป็นผู้จัดการแข่งขัน แล้วค่อย ๆ พัฒนากฎเกณฑ์มาปรับใช้กับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรที่ตนเองเป็นผู้จัดการแข่งขัน

อย่างไรก็ตาม กฎเกณฑ์ภายใต้ระบบ Transfer เคยเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายบางประการ สาเหตุสำคัญมาจากกฎเกณฑ์ภายใต้ระบบ Transfer ขัดหรือแย้งกับกฎหมายสหภาพยุโรป (European Union Law หรือ EU Law) ในปัจจุบัน (หรือกฎหมายประชาคมยุโรป (European Community Law หรือ EC Law) เดิม) โดยศาลยุติธรรมยุโรป (European Court of Justice หรือ ECJ)¹⁹ ในฐานะที่เป็นศาลสูงในภูมิภาคยุโรปที่ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบในเนื้อหาของกฎเกณฑ์หรือบทบัญญัติทางการกีฬา เพื่อไม่ให้ขัดกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายสหภาพยุโรปที่มีผลบังคับใช้ในขณะนั้น ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญที่เข้ามาอำนวยความสะดวกยุติธรรมในประเด็นที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ภายใต้ระบบ Transfer โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยการเคลื่อนย้ายแรงงานและบริการอย่างเสรี (Free Movement of Workers and Services) อันเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรป ผ่านการพัฒนากฎหมายที่กำเนิดขึ้นจากคำพิพากษาของศาลยุติธรรมยุโรป (Development of ECJ's Case Law) กล่าวคือศาลยุติธรรมยุโรปได้วินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ภายใต้ระบบ Transfer ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้นว่าขัดหรือแย้งกับกฎหมายสหภาพยุโรป (กฎหมายประชาคมยุโรป) อย่างไรก็ตาม โดยศาลยุติธรรมยุโรปมีบทบาทในการวางกฎเกณฑ์ในเบื้องต้น (Preliminary Ruling) ในคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำใดชอบด้วยกฎหมาย (Legality) หรือการกระทำใดไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Illegality) เกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพบ้าง

ตัวอย่างเช่นคดี Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman (1995) C-415/93 (คดี Bosman Ruling) อันเป็นคดีพิพาทในประเด็นเรื่องเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงาน (Freedom of Movement for Workers) เสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคม (Freedom of Association) และผลโดยตรงที่เกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายในมาตรา 39 แห่งสนธิสัญญาก่อตั้งประชาคม (Treaty establishing the European Community หรือสนธิสัญญา TEC) ในอดีต (หรือมาตรา 45 แห่งสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินงานของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the European Union หรือสนธิสัญญา TFEU) ในปัจจุบัน) โดยนาย Jean-Marc Bosman นักฟุตบอลอาชีพชาวเบลเยียมประสงค์ที่โอนย้ายจากสโมสร Royal Football Club de Liège (สโมสร RFC Liège) ในประเทศเบลเยียมอันเป็นสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิมไปยังสโมสร Union Sportive du Littoral de Dunkerque (สโมสร USL Dunkerque) ในประเทศฝรั่งเศส อันเป็นสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ประสงค์จะรับนาย Bosman เข้ามาเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในสังกัด แต่นาย Bosman ไม่สามารถย้ายมาสังกัดสโมสร USL Dunkerque ได้ เนื่องจากสโมสร USL Dunkerque ไม่ยอมจ่ายค่าธรรมเนียมโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพให้กับสโมสร RFC Liège ตามที่ได้ทำข้อตกลงการรับโอนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเอาไว้ในเบื้องต้นกับสโมสร RFC Liège อีกทั้งสโมสร RFC Liège ยังตั้งจำนวนเงินค่าธรรมเนียมโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในอัตราที่สูง สโมสร USL Dunkerque จึงไม่ยินยอมพร้อมใจที่จะจ่ายเงินค่าธรรมเนียมโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในอัตราที่สูงดังกล่าว ผลที่ตามมาทำให้นาย Bosman ไม่อาจโอนย้ายไปสังกัดสโมสร USL Dunkerque นาย Bosman จึงคงต้องสังกัดอยู่กับสโมสร RFC Liège อันเป็นสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัดเดิม อีกทั้งสโมสร RFC Liège ยังได้ห้ามมิให้นาย Jean-Marc Bosman เล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพให้กับ

สโมสรอื่นอีก พร้อมกับสโมสร RFC Liège ก็ยังไม่ยอมให้นาย Bosman ลงทำการแข่งขันให้กับสโมสร RFC Liège อันถือเป็นการกระทำใน ลักษณะกีดกันแก่กึ่งนาย Bosman รวมไปถึงสโมสร RFC Liège ได้ แสวงหาช่องทางกีดกันเงินค่าจ้างและปฏิบัติต่อนาย Bosman อย่างไม่ เป็นธรรมในการจ้างงาน นาย Bosman จึงได้ฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรม สหภาพยุโรป (European Court of Justice) เพื่อขอความเป็นธรรม ในประเด็นเกี่ยวกับการจำกัดการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่สมเหตุ สมผลและเรียกร้องค่าเสียหาย ครั้นต่อมาศาลยุติธรรมสหภาพยุโรปจึง พิจารณาพิพากษาคู่ครองนาย Bosman โดยศาลสหภาพยุโรปได้วาง บรรทัดฐานคู่ครองเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของนักกีฬา ฟุตบอลอาชีพต้องปราศจากการแทรกแซงหรือลดทอนเสรีภาพดังกล่าว โดยสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้นสังกัด การกระทำของสโมสร RFC Liège ถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการในมาตรา 39 (1) แห่งสนธิ สัญญาก่อตั้งประชาคมหรือสนธิสัญญา TEC (ในอดีต) หรือมาตรา 45 (1) แห่งสนธิสัญญา TFEU (ในปัจจุบัน)²⁰

ผลของคำพิพากษานี้เท่ากับเป็นการวางกฎซึ่งเรียกว่า กฎบอสแมน (หรือกฎ Bosman Ruling) ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการ กีฬาฟุตบอลยุโรปต้องปฏิบัติตาม โดยนักกีฬาฟุตบอลทุกคนสังกัด สโมสรกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปได้รับการรับรองหรือคุ้มครองสิทธิ ในการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสร (Right to a Free Transfer)²¹ ในขณะที่สัญญาจ้างได้หมดอายุลงแล้ว โดยมีข้อแม้ว่าจะ ต้องโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ อยู่ในภูมิภาคยุโรปหรือระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่อยู่ใน ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปด้วยกัน (EU Association) กล่าวอีกนัย หนึ่งสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปจะใช้โอกาสเหนี่ยวรั้งเพื่อ สกัดกั้นการโอนย้ายข้ามสโมสรด้วยความสมัครใจของนักกีฬาฟุตบอล อาชีพไม่ได้ และสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปก็ไม่อาจจะ เตะถ่วงเพื่อให้กระบวนการการโอนย้ายข้ามสโมสรเนิ่นนานไป เพียง

เพราะต้องการต่อรองเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าธรรมเนียมโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

อีกทั้งผลของคำพิพากษาดังกล่าวยังได้วางบรรทัดฐานในประเด็นการจำกัดจำนวนผู้เล่นชาวต่างชาติ (Quotas on the Number of Foreigners) หรืออาจเรียกว่ากฎโควตา (Quota Rules)²² ซึ่งกฎเช่นนี้นี้จำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติที่สามารถสังกัดได้ในสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรป กล่าวในทางเดียวกันกฎดังกล่าวสร้างข้อจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลที่ไม่ได้มีสัญชาติของประเทศสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Restrictions on the Number of Non-Nationals Allowed on Club Teams) กฎเช่นนี้เคยถูกนำมาบังคับใช้ภายในลีกการแข่งขันในประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปและลีกการแข่งขันของระบบลีกยุโรป UEFA (เช่น การแข่งขัน UEFA Cup (หรือการแข่งขัน UEFA Europa League ในปัจจุบัน) และการแข่งขัน European Cup (หรือการแข่งขัน UEFA Champions League ในปัจจุบัน) แต่ทว่ากฎ Bosman Ruling จากคำพิพากษาศาลสหภาพยุโรปได้วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าการจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติที่สามารถสังกัดได้ในสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปนั้น ถือเป็น การกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (Discriminated) เพียงเพราะความแตกต่างในเรื่องของสัญชาติ เพราะหากปล่อยให้มีความแตกต่างในเงื่อนไขเหล่านี้จะทำให้การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติข้ามสโมสรหรือกีดกันไม่ยอมให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติโอนย้ายข้ามสโมสรได้แล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นการขัดกับหลักการของสนธิสัญญา TFEU (ในปัจจุบัน)

ด้วยอิทธิพลของคดี Bosman Ruling นี้เอง ได้ส่งผลให้กฎเกณฑ์ในธุรกิจและอุตสาหกรรมกีฬาที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันหรือกำลังจะมีผลบังคับใช้ในอนาคต จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติของกฎหมายสหภาพยุโรปในส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิทธิเสรีภาพของนักกีฬา

การกำกับธรรมาภิบาลการกีฬาและการแข่งขันทางการค้าในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา ซึ่งแต่เดิมองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลแต่ละประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป อาจไม่จำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายหรือระเบียบของตนเองโดยคำนึงถึงหลักการในกฎหมายสหภาพยุโรป แต่ในปัจจุบันองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปกลับต้องคำนึงถึงกฎหมายสหภาพยุโรป

ในขณะที่กฎหมายสหภาพยุโรปค่อย ๆ เข้ามามีบทบาทต่อระบบการแข่งขันกีฬาฟุตบอลแบบลีกและการทำข้อตกลงทางธุรกิจในแวดวงอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอล กฎและระเบียบขององค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลหรือองค์กรจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลได้ถูกพัฒนาต่อมาเป็นลำดับจนมาถึงช่วงเวลาปัจจุบันที่องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลหรือองค์กรจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลต่างก็คำนึงถึงการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายสหภาพยุโรป ตัวอย่างเช่น กฎจำกัดจำนวนผู้เล่นชาวต่างชาติ (Quotas on the Number of Foreigners) หรืออาจเรียกว่ากฎโควตา (Quota Rules) ที่จำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติที่สามารถสังกัดได้ในสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรป กฎดังกล่าวสร้างข้อจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลที่ไม่ได้มีสัญชาติของประเทศสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Restrictions on the Number of Non-Nationals Allowed on Club Teams) กฎเช่นว่านี้เคยถูกนำมาบังคับใช้ภายในลีกการแข่งขันในประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปและลีกการแข่งขันของระบบลีกยุโรป UEFA (เช่น การแข่งขัน UEFA Cup (หรือการแข่งขัน UEFA Europa League ในปัจจุบัน) และการแข่งขัน European Cup (หรือการแข่งขัน UEFA Champions League ในปัจจุบัน) แต่ทว่ากฎ Bosman Ruling จากคำพิพากษาศาลสหภาพยุโรปได้วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าการจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพชาวต่างชาติที่สามารถสังกัดได้ในสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปนั้น ถือเป็นกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (Discriminated)

เพียงเพราะความแตกต่างในเรื่องของสัญชาติ เพราะหากปล่อยให้มีความ
หนึ่งกฎใดมาทำลายเสรีภาพในการไอเอชยนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ
ชาวต่างชาติข้ามสโมสรหรือกีดกันไม่ยอมให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ
ชาวต่างชาติไอเอชยข้ามสโมสรได้แล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นการขัดกับหลัก
การของสนธิสัญญา TFEU (ในปัจจุบัน) เป็นต้น

2.2 การไอเอชยนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายใต้นโยบายและ กฎหมายสหภาพยุโรป

องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของสหภาพยุโรปได้ร่วม
กันกำหนดนโยบายและกำหนดกฎหมายสหภาพยุโรปขึ้นมาหลายฉบับ
ที่ไม่เพียงศึกษาและให้ข้อเสนอแนะทางในส่วนของการจัดการเออาร์ด
เอาเปรียบนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในฐานะที่เป็นทั้งนักกีฬาอาชีพและ
แรงงานเท่านั้น หากแต่ยังเสนอแนะมาตรการของสหภาพยุโรปที่ให้ความ
ความคุ้มครองนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ทำให้นักกีฬาฟุตบอลที่ต้อง
การไอเอชยข้ามสโมสรไม่ถูกเออาร์ดเอาเปรียบจากสโมสรกีฬาฟุตบอล
และไม่เป็นเหยื่อของความไม่เป็นธรรมภายใต้การบังคับใช้ระบบ
Transfer อีกประการหนึ่ง ในขณะที่กฎหมายสหภาพยุโรปได้วางหลัก
เกณฑ์ในลักษณะให้ความคุ้มครองนักกีฬาฟุตบอลอาชีพทั้งในฐานะที่
เป็นนักกีฬาอาชีพและแรงงาน สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพบางส่วนใน
ภูมิภาคยุโรปก็ยังหลีกเลี่ยงที่จะดำเนินการตามนโยบายและกฎหมาย
สหภาพยุโรปเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของการไอเอชยนักกีฬาฟุตบอล
อาชีพ งานวิจัยฉบับนี้จึงได้ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและกฎหมายสหภาพ
ยุโรปที่เกี่ยวข้องอันประกอบด้วย ทำการศึกษา นโยบายและกฎหมาย
สหภาพยุโรป (EU Law & Policy) ที่เกี่ยวข้องกับการไอเอชยนักกีฬา
ฟุตบอลอาชีพ ได้แก่ (ก) สนธิสัญญา Treaty on the Functioning of
the European Union 2007 (ข) เอกสาร White Paper on Sport
2007 (ค) เอกสาร Communication on Sports 2011 และ (ง) เอกสาร
Council Resolution on an EU Work Plan for Sport 2017-2020

(ก) สนธิสัญญา Treaty on the Functioning of the
European Union 2007²³

สนธิสัญญา Treaty on the Functioning of the European Union 2007 หรือสนธิสัญญา TFEU ไม่เพียงช่วยเป็นหลักประกันความเป็นธรรมในแวดวงกีฬาและควมมีอิสระในการออกกฎมากำกับตนเองขององค์กรกำกับกีฬาเท่านั้น หากแต่ยังได้วางหลักเกณฑ์ประกันเสถียรภาพระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพและนักกีฬาฟุตบอลอาชีพไม่ให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพสามารถใช้ช่องทางหนึ่งช่องทางใดมากดขี่ข่มเหงนักกีฬาฟุตบอลอาชีพได้ ในทางกลับกันนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเองก็ต้องเล่นกีฬาฟุตบอลให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรมและชอบด้วยกฎหมายกีฬาสหภาพยุโรปตามที่ผู้จัดระบบลีก (องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลที่จัดการแข่งขันระบบลีก) และสโมสรกีฬาฟุตบอลได้ร่วมกันกำหนดเอาไว้ สนธิสัญญา TFEU มาตรา 6 กับมาตรา 165 (1) และ (2) ล้วนถูกใช้ไปในแนวทางเดียวกันนั้นคือการใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นเกมิกีฬาและการทำกิจกรรมกีฬาที่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับชั้น แม้ว่าเนื้อความทั้ง 2 มาตราจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันก็ตาม โดยเฉพาะมาตรา 165 (1) และ (2) ที่เคยถูกศาลยุติธรรมสหภาพยุโรปตีความในลักษณะประกันสิทธิและเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเป็นที่ตั้ง เพื่อขจัดอุปสรรคต่อเสรีภาพในการโยกย้ายสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพอันเป็นสถานที่ทำงานของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ในทำนองเดียวกันมาตรา 165 (1) และ (2) ก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือจัดการเลือกปฏิบัติโดยตรงอันเนื่องมาจากกฎกำหนดสัดส่วน (โควตา) ของจำนวนนักกีฬาฟุตบอลในทีมโดยอาศัยสัญชาติด้วย ด้วยเหตุนี้เองรัฐบาลของประเทศสมาชิกหรือองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปก็ไม่สามารถออกกฎที่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ในสนธิสัญญา TFEU มาตรา 6 กับมาตรา 165 (1) และ (2) ได้ ซึ่งแนวโน้มของการปรับหลักเกณฑ์ในสนธิสัญญา TFEU มาตรา 6 กับมาตรา 165 (1) และ (2) มาใช้กับระบบ Transfer ในยุคใหม่นั้น ก็อาจ

มีพลวัต (dynamic) ที่ไม่เพียงมีจะผันแปรไปส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเท่านั้น หากแต่ยังต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางธุรกิจของสโมสรกีฬาฟุตบอลและความต้องการของลีกการแข่งขันกีฬาฟุตบอลสมัยใหม่ ลักษณะกฎเกณฑ์การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่พึงต้องคำนึงมีสิทธิมนุษยชนและมิติทางเศรษฐกิจควบคู่กันไป

(ข) เอกสาร White Paper on Sport 2007²

เอกสาร White Paper on Sport 2007 เป็นเอกสารกำหนดนโยบายกีฬาของสหภาพยุโรป ซึ่งเอกสารฉบับนี้ได้ระบุเอาไว้ว่าการกระทำอันก่อให้เกิดการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงานในภูมิภาคยุโรป ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักเกณฑ์ของมาตรา 39 แห่งสนธิสัญญา Treaty establishing the European Community หรือสนธิสัญญา EC Treaty ในขณะเดียวกันก็ยังมีมาตรา 18 แห่งสนธิสัญญา EC Treaty ที่ได้วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าพลเมืองสหภาพยุโรปทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะโยกย้ายถิ่นฐานหรืออยู่อาศัยในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้อย่างเสรี นั้นหมายความว่านักกีฬาฟุตบอลอาชีพก็ย่อมมีสิทธิที่จะโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อมาเล่นกีฬาฟุตบอลในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ๆ หรืออยู่อาศัยในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ๆ เพื่อใช้แรงงานในฐานะนักกีฬาอาชีพได้อย่างเสรีในทางเดียวกันหลักเกณฑ์ของมาตรา 18 และมาตรา 39 ก็ถูกนำเอามาประกอบกับ มาตรา 12 ที่วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าห้ามประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปกีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อพลเมืองเพียงเพราะเหตุที่มีสัญชาติที่แตกต่างกัน (Discrimination on the grounds of nationality) เหตุนี้เองจึงเท่ากันว่าการกำหนดสัดส่วนของจำนวนนักกีฬาฟุตบอลในทีมโดยอาศัยสัญชาติหรือที่เรียกว่าระบบ Quota เป็นการกระทำที่นำไปสู่การกีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเพียงเพราะเหตุที่มีนักกีฬาฟุตบอลอาชีพมีสัญชาติที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น สหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศ (Fédération Internationale de Football

Association หรือ FIFA) ได้ออกกฎ FIFA 6+5 Rule ขึ้นในปี 2008 จำกัดให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพต้องมีนักกีฬาฟุตบอลอาชีพเป็นผู้เล่นที่อาจได้รับสิทธิให้เป็นตัวแทนประเทศอันเป็นที่ตั้งของสโมสรเพื่อเข้าร่วมแข่งขันในฐานะตัวแทนทีมชาติจำนวนขั้นต่ำ 6 คน (at least six players) โดยการกำหนดสัดส่วนของจำนวนนักกีฬาฟุตบอลในทีมในลักษณะเช่นว่านี้มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพยังคงเอกลักษณ์ของทีมกีฬาฟุตบอลแห่งชาติหรือสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในชาติที่มีคนในชาติร่วมกันเล่นอยู่ในทีม พร้อมกับต้องการจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่เป็นชาวต่างชาติที่มีความสามารถหรือมีพรสวรรค์ไม่ให้อยู่ในทีมหนึ่งทีมใดมากจนเกินไป อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำของการครองจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่เป็นชาวต่างชาติระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพขนาดใหญ่กับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพขนาดเล็ก ในขณะเดียวกันสหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations หรือ UEFA) ก็ได้ออกกฎ UEFA's Home-Grown Player Rule ขึ้นมาในปีเดียวกัน (2008) กำหนดให้สโมสรฟุตบอลอาชีพที่เข้าร่วมการแข่งขันในการแข่งขันลีก UEFA Champions League และลีก UEFA Europa League จำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอลอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาในท้องถิ่นเป็นจำนวนขั้นต่ำ 8 คน (minimum of homegrown players) จากนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในสโมสรต้นสังกัดที่ได้ลงทะเบียนเข้าแข่งขันลีกดังกล่าวทั้งหมดชั้นสูงสุด 25 คน (maximum 25 players) ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งกฎ FIFA 6+5 Rule และกฎ UEFA's Home-Grown Player Rule ขึ้นในปี 2008 ต่างก็เป็นกฎเกณฑ์ที่กีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อพลเมืองเพียงเพราะเหตุที่มีสัญชาติที่แตกต่างกันเช่นกัน อันขัดต่อหลักเกณฑ์ในกฎหมายสหภาพยุโรป เป็นต้น

(ค) เอกสาร *Communication on Sports 2011*²

เอกสาร *Communication on Sports 2011* เป็นเอกสารที่ยืนยันในหลักการภายใต้เอกสาร *White Paper on Sport 2007* โดยนำเสนอ

ข้อกังวลและพยายามของคณะกรรมการธิการยุโรป ในการแก้ไขปัญหา
ธรรมนูญ พร้อมนำเสนอข้อวิตกกังวลทางกฎหมายเกี่ยวกับการ
เคลื่อนย้ายถิ่นฐานอย่างเสรีของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพและการโอนย้าย
นักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสร บรรดาเหล่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน
อุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลก็อาจอาศัยช่องทางในการเอารัดเอาเปรียบ
แก่นักกีฬาฟุตบอลอาชีพทั้งในฐานะที่เป็นนักกีฬาอาชีพในชนิดกีฬา
ฟุตบอลและเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอล ในขณะเดียวกัน
เอกสารฉบับนี้ก็พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวทางการอุดช่องว่างและข้อเรียก
ร้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปปฏิบัติ
ตามหลักเกณฑ์ของสนธิสัญญา TFEU มาตรา 18 มาตรา 21 มาตรา
45 และมาตรา 165

(ง) เอกสาร Council Resolution on an EU Work Plan
for Sport 2017-2020²⁶

เอกสาร Council Resolution on an EU Work Plan for
Sport 2017-2020 ได้แก่ ข้อมติของสภาสหภาพยุโรปว่าด้วยแผนการ
ดำเนินงานด้านกีฬาสหภาพยุโรป แสดงถึงเจตนารมณ์ของสหภาพ
ยุโรปและผู้แทนรัฐบาลของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปในรูปแบบ
ลายลักษณ์อักษร ข้อมติเช่นว่านี้เป็นบ่อเกิดของแนวทางการดำเนินงาน
ด้านการกีฬาร่วมกัน อันมีเป้าหมายในการพัฒนาด้านกีฬาในภูมิภาค
ยุโรปให้สอดคล้องและบูรณาการอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือทางการ
กีฬาไปในแนวทางอันมีเป้าหมายร่วมกันตามระยะเวลาที่กำหนดเอาไว้
ในแผนการทำงานดังกล่าว โดยกำหนดระยะเวลาของการทำงาน
ภายใต้แผนดังกล่าวเอาไว้เป็นระยะเวลา 4 ปี เอกสารฉบับนี้ไม่ได้กล่าว
ถึงประเด็นการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายใต้นโยบายและ
กฎหมายสหภาพยุโรปแต่อย่างใด แต่เอกสารดังกล่าวได้หยิบยกประเด็น
สำคัญ (Key Topics) เชิญชวนให้ประเทศสมาชิกดำเนินงานในประเด็น
สำคัญตามแผนการดำเนินงานด้านกีฬาเป็นระยะเวลา 4 ปี เช่น การ
ควบคุมการใช้สารต้องห้ามทางการกีฬา (Anti-doping) ธรรมนูญที่

ดี (Good Governance) การคุ้มครองนักกีฬาเด็ก (Safe-guarding of minors) และความเฉพาะเจาะจงของกีฬา (Specificity of Sport) เป็นต้น

(จ) *อภิปรายนโยบายสหภาพยุโรปและกฎหมายสหภาพยุโรป
เกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในบริบท
สิทธิมนุษยชน*

จากที่กล่าวมาในข้างต้น นโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ มีวัตถุประสงค์บางประการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอันไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในตลาดอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลในสหภาพยุโรป เนื่องจากตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทางการกีฬาที่ว่า การปฏิบัติตามสิทธิขององค์กรกีฬา (องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลอาชีพ) ที่อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายสหภาพยุโรป โดยไม่กระทบสิทธิในการเล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือสิทธิในการทำงานของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพแล้ว ย่อมได้ชื่อว่าองค์กรกีฬานั้นเป็นผู้มีส่วนนำพาวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปให้มีธรรมาภิบาลและให้ความเป็นธรรมต่อนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ในขณะที่เดียวกันการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเองนั้น ก็ต้องมีการจำแนกแยกแยะว่าสิทธิของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Rights of Professional Football Players) กับสิทธิเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Freedom of Professional Football Players) โดยสิทธิของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพถือเป็นอำนาจที่กฎหมายสหภาพยุโรปรับรองหรือคุ้มครองให้แก่ นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ในอันที่จะกระทำการบางอย่างเกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหรือการประกอบกิจกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ รวมไปถึงเรียกร้องให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ที่อาจกระทบต่อสิทธิของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่กฎหมายสหภาพยุโรปรับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ อีกทั้งนักกีฬาฟุตบอลอาจใช้สิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือองค์กร

กำกับกีฬาฟุตบอลใช้อำนาจเข้าแทรกแซงหรือกระทำการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของตนตามกฎหมายสหภาพยุโรป ด้วยเหตุนี้สิทธิของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพจึงเป็นสิทธิที่ผูกพันให้องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลอาชีพในภูมิภาคยุโรปต้องเคารพและคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายสหภาพยุโรปเพื่อให้สิทธิดังกล่าวมีผลในทางปฏิบัติได้ เช่น สิทธิในการเคลื่อนย้าย (Mobility Rights) และสิทธิที่จะทำงาน (Right to Work) เป็นต้น ในทำนองเดียวกันเมื่อพูดถึงเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพถือเป็นอิสรภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในการที่จะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความประสงค์หรือความต้องการของตน เสรีภาพก็เป็นอำนาจในการเลือกกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ตามอิสระที่ใจของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาฟุตบอลอาชีพเองก็ดีหรือองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลก็ตาม ต่างก็ต้องเคารพต่อเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เมื่อนักกีฬาฟุตบอลอาชีพถูกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการรบกวนต่อเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลแล้ว ก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องให้หยุดกระทำการดังกล่าวได้ตามกฎหมายสหภาพยุโรปรับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ เช่น เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงานและเสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคมของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อวิพากษ์ประเด็นการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพภายใต้นโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพถือเป็นสิทธิของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ละเล่นกีฬาฟุตบอลหรือทำงานเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ฟังถูกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมด้วยการคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นนักกีฬาอาชีพ (Dignity of Professional Sports people) ภายใต้สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคที่กฎหมายสหภาพยุโรปได้รับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ นโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่ถูกหยิบยกมาพิจารณาในข้างต้นทำให้ทราบถึงบริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้าย

นักกีฬาฟุตบอลหรือถ้อยคำหรือข้อความแวดล้อมที่ช่วยให้เข้าใจความหมายของคำสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลให้กระจ่างมากขึ้น

2.3 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป เกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

เมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป ผู้วิจัยค้นพบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ โดยจำแนกเอาไว้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ อาทิ (ก) ประเด็น EU Free Movement และ Fair Competition (ข) ประเด็น Children's Rights และ Human Trafficking of Players

(ก) ประเด็น EU Free Movement และ Fair Competition

สหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations) หรือยูฟ่า (UEFA) ในฐานะที่เป็นองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลและผู้จัดการแข่งขันระบบลีกในภูมิภาคยุโรป ได้ออกกฎเกณฑ์มาเพื่อให้มีการเปิดเสรีการแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น พร้อมกับเปิดโอกาสให้สโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดเล็กสามารถมีโอกาสรอบครองผู้เล่นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีทักษะสูงและมีพรสวรรค์ได้เช่นเดียวกันกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพขนาดใหญ่ อีกทั้งยังทำให้นักกีฬาฟุตบอลอาชีพได้รับการคุ้มครองสิทธิของตนโดยไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติจากสโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดใหญ่ที่มีอำนาจต่อรองและมีอำนาจครอบงำ กฎเกณฑ์เช่นว่านี้คือ กฎ UEFA Financial Fair Play (กฎ FFP)

กฎ Financial Fair Play²⁷ ได้แก่ กฎควบคุมตรวจสอบวินัยทางการเงินการคลังของสโมสรกีฬาฟุตบอลที่เป็นสมาชิกการแข่งขันระบบลีกยูฟ่า โดยสร้างการกำหนดควบคุมรายจ่ายของสโมสรกีฬาฟุตบอลให้มีวินัยทางงบประมาณและการเงิน นำไปสู่การลดความเสี่ยง

ที่จะเกิดปัญหาทางการเงิน (Financial Problems) ของสโมสรกีฬาฟุตบอลที่อาจเกิดขึ้นมาจากการขาดวินัยการใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย หรือการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เหมาะสมของสโมสรกีฬาฟุตบอล พร้อมกับสร้างสมดุลเกมการแข่งขันกีฬามืออาชีพเพื่อนำไปสู่การแข่งขันอย่างยุติธรรม ไม่ทำให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพสโมสรหนึ่งสโมสรใดอาศัยศักยภาพทางการเงินของตนเพื่อขจัดคู่แข่งในอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรปและอาศัยศักยภาพทางการเงินของตนผูกขาดชัยชนะทางธุรกิจกีฬาฟุตบอลแต่ฝ่ายเดียว การควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือการควบคุมการบัญชีของสโมสรกีฬาฟุตบอลดังกล่าวทำให้สโมสรกีฬาฟุตบอลทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กอยู่รอดทางการเงินได้ในระยะยาว (Long-Term Financial Survival) ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างกฎ Financial Fair Play กับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ กล่าวคือกฎนี้ถูกตั้งขึ้นมาผ่อนคลายความกดดันในประเด็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Transfer Fees) เพราะบางสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพใช้จ่ายงบประมาณมากกว่ารายรับ ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณเช่นนี้นี้ย่อมนำไปสู่การเกิดผลกระทบทางการเงินต่อสโมสรกีฬาฟุตบอล กฎดังกล่าวจึงห้ามไม่ให้สโมสรกีฬาฟุตบอลใช้จ่ายมากกว่ารายรับ (Preventing Clubs From Spending Beyond Their Means) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจ่ายเงินเพื่อลงทุนในการซื้อตัวนักกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือการใช้จ่ายเงินสำหรับรับโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลจากต่างสโมสร (รับซื้อ) มาสังกัดสโมสรกีฬาฟุตบอลของตน (Transfer Expenditure) อีกด้วย กฎ Financial Fair Play มีปรัชญาที่จะให้สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพรายหนึ่งรายใดมีอำนาจเหนืออุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลในลักษณะที่เป็นการผูกขาด (Oligopoly) หากสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพกระทำการฝ่าฝืนกฎดังกล่าวแล้ว ก็จะต้องรับโทษ (Punishments) ตามที่ยูฟ่าได้บัญญัติเอาไว้ (เช่น โทษปรับ (Fines) การหักเงินรางวัล (Withholding Prize Money) การห้ามการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลข้ามสโมสร (Transfer Bans)

การตัดแต้ม (Points Deductions) การห้ามรับนักกีฬาฟุตบอลหน้าใหม่เข้ามาเล่นในสโมสร (Ban on Registration of New Players) และการจำกัดจำนวนนักกีฬาฟุตบอล (Restriction on the Number of Players) เป็นต้น ดังนั้น กฎ Financial Fair Play จำกัดไม่ทำให้สโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดใหญ่กลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลภายใต้การจำกัดการแข่งขันหรือใช้อิทธิพลทางการเงินจากการใช้จ่ายงบประมาณมาผูกขาดตลาดอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอล ในทางกลับกันสโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดเล็กก็ต้องประมาณตนเองในการใช้จ่าย ไม่ใช่จ่ายเกินศักยภาพทางการเงินของตนหรือใช้จ่ายตามศักยภาพทางเศรษฐกิจเท่าที่ตนมี เท่ากับว่ากฎดังกล่าวต่อต้านการผูกขาดและควบคุมการใช้อำนาจในตลาดของสโมสรกีฬาฟุตบอลขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม กฎ Financial Fair Play จำกัดเขตแดนการใช้จ่ายเงินงบประมาณของสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ แล้วสโมสรกีฬาฟุตบอลใช้จ่ายงบประมาณได้เท่าที่กฎ Financial Fair Play กำหนดกรอบวินัยการเงินการคลังได้เพียงเท่านั้น หากสโมสรกีฬาฟุตบอลไม่ยอมทำตามก็ย่อมไปอาจถูกลงโทษด้วยการห้ามการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลข้ามสโมสรหรือการห้ามรับนักกีฬาฟุตบอลหน้าใหม่เข้ามาเล่นในสโมสรของสโมสรหนึ่งสโมสรใด นี้เท่ากับว่าสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่สังกัดอยู่ภายใต้ยุโรปปราศจากเสรีทางการค้า (Free Trade) อย่างแท้จริง นั่นหมายความว่ากฎ Financial Fair Play มีลักษณะที่ไม่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงานและไม่สนับสนุนสิทธิเสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคมของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพที่กฎหมายสหภาพยุโรปได้รับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงานและสิทธิเสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคมของนักกีฬาได้ถูกรับรองหรือคุ้มครองภายใต้สนธิสัญญา TFEU มาตรา 45 (เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงาน) และ 165 (การกีฬายุโรป)²⁸ ที่วางหลักการปกป้อง

คุ้มครอง (Secure) เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงาน เพราะการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานข้ามพรมแดนของแรงงานระหว่างประเทศ สมาชิกสหภาพยุโรปก็ตีหรือการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานข้ามพรมแดนของแรงงานภายในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปก็ตาม โดยปราศจากการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติเพียงเพราะความแตกต่างในสัญชาติของพลเมือง (Discrimination Based on Nationality) เพื่อมาเลือกปฏิบัติในเรื่องของการจ้างแรงงาน (Employment) การจ่ายค่าจ้าง (Remuneration) และเงื่อนไขการทำงานหรือการจ้างงานในลักษณะอื่น ๆ (Other Conditions of Work and Employment)

(ข) ประเด็น Children's Rights และ Human Trafficking of Players

สหภาพยุโรปตระหนักถึงปัญหาการเข้าเมืองผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการใช้แรงงานเด็กในพื้นที่ของสหภาพยุโรป โดยในปี 2005 สภายุโรป (Council of Europe) ได้ออกโครงการกรูงเฮก ว่าด้วยการเสริมความแข็งแกร่งของเสรีภาพ ความมั่นคง และความยุติธรรมในสหภาพยุโรป (Hague programme: strengthening freedom, security and justice in the european union) โดยมีวัตถุประสงค์ปรับปรุงขีดความสามารถร่วมของสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิกในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐาน และมาตรการขั้นต่ำในการพิทักษ์กระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงความยุติธรรม ตามอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยผู้ลี้ภัยและสิทธิสัญญาระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อควบคุม กระแสการย้ายถิ่นและควบคุมอาชญากรข้ามชาติ

นอกจากนี้สหภาพยุโรป ได้กำหนดสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินงานของสหภาพยุโรป (treaty on the functioning of the european) ในข้อที่ 79 ว่า สหภาพยุโรปจะต้องพัฒนานโยบายการย้ายถิ่นที่สร้างความมั่นใจในทุก ๆ ขั้นตอน รวมถึงการจัดการกระแสการย้ายถิ่นที่มีประสิทธิภาพ การดูแลผู้เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายที่มา

จากประเทศที่สามอย่างเป็นทางการ และการป้องกันและการปรับปรุง
มาตรการในการต่อสู้กับการเข้าเมืองผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ด้วย
และยังระบุด้วยว่า รัฐสภายุโรปและสภายุโรปจะต้องดำเนินการตาม
หลักกฎหมายทั่วไป และจะต้องใช้มาตรการในการต่อต้านการค้ามนุษย์
โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงและเด็ก²⁹

อีกทั้งกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป (Charter of
Fundamental Rights of the European Union) เป็นกฎหมายที่
เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประชาชน
ชาวยุโรป ซึ่งกำหนด ที่มีผลทางกฎหมายในปี 2009 ได้กำหนดว่า
การค้ามนุษย์เป็นสิ่งต้องห้าม ใน ข้อ 5 โดยกฎบัตรดังกล่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อรับรองว่ากฎ ระเบียบ และคำสั่งของสหภาพยุโรปจะไม่ขัดหรือแย้ง
กับอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (European Convention on
Human Rights/ EUCHR) ด้วย นอกจากนี้กฎบัตรยังคุ้มครองเกี่ยวกับ
สิทธิเด็กอีกหลายด้านด้วย เช่น ข้อ 32 ที่ระบุถึงการห้ามมิให้มีการใช้
แรงงานเด็ก และการคุ้มครองเยาวชนในที่ทำงานด้วย โดยอายุขั้นต่ำใน
การทำงานต้องไม่น้อยกว่าอายุขั้นต่ำในการออกจากโรงเรียน ข้อ 24
ระบุถึงสิทธิเด็กว่า ในการดำเนินการที่เกี่ยวกับเด็กทั้งหน่วยงานภาครัฐ
หรือหน่วยงานภาคเอกชน จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของเด็ก
เด็กต้องมาก่อน

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้ได้พบสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ
การค้ามนุษย์ผ่านธุรกิจกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์ที่เยาวชน
ตกเป็นเหยื่อในธุรกิจกีฬาฟุตบอล รวมไปถึงนำเสนอกฎหมายสิทธิมนุษยชน
ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจนถึงแนวคำวินิจฉัยของศาล
อนุญาโตตุลาการทางการกีฬาหรือ Court of Arbitration for Sport
(หรือศาล CAS) ที่ได้เคยวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ผ่าน
ธุรกิจกีฬา อันเป็นการบรรยายถึงขอบเขตและลักษณะของปัญหา
การค้ามนุษย์ผ่านการศึกษาคำวินิจฉัยของศาล CAS

ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาล CAS ที่เคยวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นสิทธิของเด็กและการค้ามนุษย์ผ่านช่องทางระบบการโอนย้ายนักเตะเยาวชนเอาไว้เช่น คดี Cádiz (CAS 2005/A/955) หรือ คดี CAS 2005/A/955 & 956 Cadiz CF. S.A.D. & Carlos Javier Acuña Caballero v. FIFA and Asociacion Paraguaya de. Futbol กล่าวคือเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 นักเตะเยาวชนชาวปารากวัย คาร์อส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่ (Carlos Javier Acuña Caballero) ผู้มีอายุ 16 ปี ได้เซ็นสัญญากับสโมสรฟุตบอลคาดิซ ในประเทศสเปนในวันเดียวกันนั้น ก็มีข้อตกลงการโอนย้ายระหว่างสโมสรฟุตบอลโอลิมเปีย ประเทศปารากวัย สังกัดเดิมของ คาร์อส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่ กับ สโมสรฟุตบอลคาดิซ ประเทศสเปน ภายหลังจากนั้น 1 สัปดาห์ แม่ของ คาร์อส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่ ได้รับสัญญาจ้างงานที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งในประเทศสเปนด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 2005 สมาคมฟุตบอลปารากวัย ได้ปฏิเสธที่จะออกใบรับรองการโอนย้ายระหว่างประเทศ (ITC) ให้ Carlos Javier Acuña Caballero ด้วยเหตุผลของอายุที่ยังไม่ถึง 18 ปี ต่อมา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2005 สมาคมฟุตบอลปารากวัย และสมาคมฟุตบอลสเปนได้รับแจ้งจาก สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ ว่าใบรับรองการโอนย้ายระหว่างประเทศ (ITC) ไม่สามารถออกได้ตามเงื่อนไข ข้อ 12 ใน ระเบียบปฏิบัติว่าด้วยสถานภาพและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอล (Regulations on the Status and Transfer of Players) ฉบับปี 2001 และข้อ 19 ของฉบับปี 2005 ต่อมาสโมสรฟุตบอลได้ตัดสินใจยื่นเรื่องไปยังคณะกรรมการสถานภาพนักกีฬาฟุตบอลแห่งสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (the FIFA Players' Status Committee) แต่ก็ได้รับคำปฏิเสธคำขอของสมาคมฟุตบอลสเปนที่จะขึ้นทะเบียน คาร์อส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่ เนื่องจากขาดหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเข้าประเทศสเปนมาเพื่อกิจกรรมอย่างอื่นที่นอกเหนือจากกีฬาฟุตบอล โดยในเอกสารที่ส่งมาไม่ได้แสดงให้เห็นถึง

ความตั้งใจที่จะมาศึกษาต่อในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นใด นอกจากนี้แทนที่เขาคงติดตามแม่ของเขาอันเป็นผลจากการโยกย้าย ภูมิสำเนาด้วยเหตุผลที่ไม่เกี่ยวกับฟุตบอล ซึ่งจะเป็นข้อยกเว้นที่ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติว่าด้วยสถานภาพและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอล (Regulations on the Status and Transfer of Players) ข้อ 19 แต่กลับกลายเป็นแม่ของเขาติดตามมาหลังจากสโมสรฟุตบอลในสเปนได้แสดงความสนใจในตัว คารอส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่

ต่อมาเมื่อ 8 กันยายน ค.ศ. 2005 สโมสรฟุตบอลคาดีซและ คารอส จาเวียร์ อาคูเนีย คาเบลเลโร่ ได้ยื่นคำอุทธรณ์ต่อศาลอนุญาโตตุลาการกีฬา (CAS) โดยมีข้อโต้แย้ง 2 ประเด็น คือ 1) ความถูกต้องเหมาะสมของระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองนักเตะเยาวชน 2) ระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองนักเตะเยาวชนถือเป็นโมฆะ เนื่องจากเป็นระเบียบเอกชนของสมาคมที่ขัดแย้งกับหลักนโยบายสาธารณะของ บทบัญญัติที่จำเป็น ที่ไม่สามารถจำกัดได้ด้วยภาคเอกชน

คณะอนุญาโตตุลาการได้ทำการตรวจสอบระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติที่จำกัดการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี พบกว่าระเบียบเหล่านี้ ไม่ได้ละเมิดต่อหลักการบังคับของนโยบายสาธารณะ กฎหมายระดับชาติ หรือกฎหมายระหว่างประเทศ ตราบท่าที่ 1) ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องในการคุ้มครองนักเตะเยาวชนจากการโอนย้ายที่อาจจะทำลายชีวิตของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการประกอบอาชีพนักฟุตบอลล้มเหลวหลายครั้งหรือไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพเท่าที่ควร 2) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อยกเว้นตามสมควร กล่าวอีกนัยยะหนึ่งคือ คณะอนุญาโตตุลาการระบุว่าระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองนักเตะเยาวชนชอบด้วยกฎหมายและได้สัดส่วน นอกจากนี้ คณะอนุญาโตตุลาการยังเห็นด้วยกับ คณะกรรมการสถานภาพนักกีฬาฟุตบอลแห่งสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ ที่สรุปว่า การตัดสินใจของนักเตะเยาวชนที่ย้ายไป

เล่นฟุตบอลที่ประเทศสเปนนั้น ถูกกำหนดมาก่อนการตัดสินใจของแม่ที่ย้ายไปทำงานในร้านอาหารประเทศสเปน ซึ่งถือว่าเป็นเชื่อมโยงโดยตรงกับการเซ็นสัญญาาระหว่างนักเตะเยาวชนและสโมสรฟุตบอล ดังนั้นการอุทธรณ์ดังกล่าวจึงถูกยกคำอุทธรณ์

3. บทสรุป

ในขณะที่พัฒนาการของหลักเกณฑ์การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรในประเทศอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นในช่วงที่มีการพัฒนาอย่างทีละเล็กละน้อยของระบบ Retain and Transfer ระหว่างช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 จนถึงช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในประเทศอังกฤษ อีกทั้งในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก็มีการวางหมุดหมายสำคัญของกระบวนการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งภูมิภาคยุโรปหรือกระบวนการ Europeanization of the Football Transfer ผ่านวางบรรทัดฐานของศาลยุติธรรมสหภาพยุโรปในคดี Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman (1995) C-415/93 (หรือคดี Bosman Ruling) ที่วางบรรทัดฐานเอาไว้ในทำนองส่งเสริมเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสำหรับแรงงานและสนับสนุนเสรีภาพในการเข้าร่วมสมาคมของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ตลอดจนการวางบรรทัดฐานของศาลยุติธรรมยุโรปเช่นว่านี่เองได้มีส่วนก่อร่างสร้างกฎเกณฑ์เฉพาะหลากหลายรูปแบบในระบบ Modern Transfer ของลีกการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปที่เป็นสมัยใหม่ขึ้นมา (ในบทที่ 2) ซึ่งสถาบันทางการเมืองของสหภาพยุโรปสร้างกฎเกณฑ์และสะท้อนออกมาในลักษณะของการพัฒนานโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ได้แก่ สนธิสัญญา Treaty on the Functioning of the European Union 2007 เอกสาร White Paper on Sport 2007 เอกสาร Communication on Sports 2011 และเอกสาร Council

Resolution on an EU Work Plan for Sport 2017-2020 อย่างไรก็ตาม กีดกันนโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรสมัยใหม่หรือ Modern Transfer อาจเปิดช่องว่างทางกฎหมายที่สร้างปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนและผลกระทบต่อในด้านลบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนและกติกากายใต้ระบบ Modern Transfer

หลักเกณฑ์การโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรในยุโรปที่มีความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) นั้น ไม่เพียงจะต้องพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นไปตามกฎที่องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปหรือ European FGBs และหน่วยงานด้านการกีฬาในภูมิภาคยุโรปได้บัญญัติเอาไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ รวมไปถึงบรรทัดฐานที่ศาลยุติธรรมยุโรปได้วางเอาไว้เกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพข้ามสโมสรในยุโรปสมัยใหม่ จากการสำรวจนโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ (ในบทที่ 3) ก็พบว่านโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปเหล่านี้มีความสอดคล้องกันและเป็นไปในทางเดียวกัน นั่นก็คือสถาบันทางการเมืองสหภาพยุโรป (และสถาบันทางการเมืองกีฬาฟุตบอลยุโรป) พยายามตีความนโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลอาชีพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกีฬาฟุตบอลอาชีพย่อมได้รับประโยชน์จากการตีความหรือการปรับใช้กฎหมายสหภาพยุโรปไปในเชิงคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอย่างยิ่งขึ้นในอนาคต อีกประการหนึ่งสิ่งที่สะท้อนออกมาจากการตัดสินใจของสถาบันทางการเมืองของสหภาพยุโรปในการเลือกการกระทำการออกนโยบายสาธารณะใหม่ ๆ และปรับใช้กฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง ย่อมมีเป้าประสงค์ชัดเจนให้ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอล

อาชีพ โดยมีการก่อสร้างเอกสารสำคัญหลายฉบับ มาอธิบายการตีความปรับใช้กฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง จนดูเหมือนว่าเป็นการกล่าวซ้ำไปซ้ำมาในประเด็นดังกล่าวในเอกสารของสหภาพยุโรปหลายฉบับ แต่นี่ก็เป็นเครื่องยืนยันว่าสหภาพยุโรปและสถาบันทางการเมืองสหภาพยุโรปยอมรับและให้ความสำคัญกับการนำนโยบายและกฎหมายสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องมาใช้แก้ปัญหาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลทางกฎหมายสหภาพยุโรปชั้นปฐมภูมิและข้อมูลทางกฎหมายสหภาพยุโรปชั้นทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับบริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ กลับพบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ใน 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ EU Free Movement และ Fair Competition และประเด็นปัญหา Children's Rights และ Human Trafficking of Players ซึ่งเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาพยายามสร้างกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในลักษณะที่ไม่เคารพต่อสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่พึงได้รับ ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะเป็นพลเมืองของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปก็ดีหรือบุคคลดังกล่าวจะเป็นพลเมืองของประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกสหภาพยุโรปก็ตาม (แต่ต้องมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในยุโรปหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาที่เป็นพลเมืองสหภาพยุโรป ในกิจกรรมเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ) องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในยุโรปและสถาบันทางการเมืองของสหภาพยุโรปจึงควรร่วมมือกันแก้ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นและแสวงหาทางออกร่วมกัน แม้องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลในยุโรปและสถาบันทางการเมืองของสหภาพยุโรปคิดไปไม่ถึงว่าจะมีช่องว่างของระบบการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพหรือคิดไปไม่ถึงว่าจะมีช่องว่างของกฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรป ในกรณีเกิดปัญหาและช่องว่างทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพ

ยุโรปเกิดขึ้น สถาบันตุลาการสหภาพยุโรปและสถาบันตุลาการทางการกีฬาระหว่างประเทศจึงควรมายามหาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายสหภาพยุโรปที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันหรือพัฒนาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายสหภาพยุโรปขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้พิจารณาพิพากษาหรือวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในสหภาพยุโรปในอนาคต

กล่าวโดยสรุปแม้ธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปจะมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคยุโรปและมีอิทธิพลต่อผู้คนที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจและอุตสาหกรรมกีฬาในภูมิภาคยุโรป ซึ่งการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลจำต้องมีผู้คนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว โดยการดำเนินกิจกรรมย่อมสร้างกำไรและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลต่อภูมิภาคยุโรป แต่การดำเนินกิจกรรมธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลอาจเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากข้อตกลงว่าด้วยการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ในขณะที่กฎหมายสิทธิมนุษยชนสหภาพยุโรปได้วางหลักการเอาไว้อย่างชัดเจนเพื่อรับรองหรือคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอล แต่จากการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่าคำพิพากษาของศาลสหภาพยุโรปและคำวินิจฉัยของศาล CAS กลับสะท้อนให้เห็นว่ายังมีกลุ่มบุคคลที่สุ่มเสี่ยงที่จะเผชิญกับการถูกล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนนั่นก็คือ กลุ่มนักกีฬาฟุตบอลข้ามชาติที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากการอาศัยช่องโหว่ของข้อตกลงทางธุรกิจกีฬาฟุตบอลระหว่างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพกับสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดและกลุ่มนักกีฬาฟุตบอลรุ่นเยาว์ข้ามชาติ ในฐานะแรงงานเด็กข้ามชาติที่อาจถูกใช้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลโดยปราศจากการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเด็กบางประการตามกฎหมาย จนนำไปสู่การเกิดสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในทำนองที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของนักกีฬาฟุตบอลรุ่นเยาว์

NOTES

- 1 KEA European Affairs & Centre for the Law and Economics of Sport, *The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players* (Centre for the Law and Economics of Sport, 2013).
- 2 Helmut Dietl, Markus Lang, and Ego Franck, *Working Paper No. 62 Why Football Players may benefit from the ‘Shadow of the Transfer System’* (University of Zurich Institute for Strategy and Business Economics, 2007).
- 3 Stefan Szymanski, *The economic arguments supporting a competition law challenge to the transfer system* (Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels, 2015).
- 4 Alan C Page, “Random Testing of Professional Athletes,” *William & Mary Law Review* Vol. 33, no. 1 (1991): 155-160.
- 5 Stephen Dobson, and Bill Gerrard, “‘The Determination of Player Transfer Fees in English Professional Soccer,” *Journal of Sport Management* Vol. 13, no. 4 (1999): 259-279.
- 6 Ian Lawrence, “The Legal Context of a Player Transfer in Professional Football: A Case Study of David Beckham,” *Entertainment and Sports Law Journal* Vol. 11, no. 6 (2013), <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.16/> (accessed on July 5, 2020).

- 7 Daniel Geey, “Third Party Player Ownership: the Regulations for Premier League and Football League Clubs for the 2009/10 Season,” *Entertainment and Sports Law Journal* Vol. 7, no. 2 (2009), <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.51/> (accessed on July 5, 2020).
- 8 James Esson and Eleanor Drywood, “Challenging popular representations of child trafficking in football,” *Journal of Criminological Research, Policy and Practice* Vol. 1, no. 4 (2018): 60-72.
- 9 L. Andrew Lee, “The Bosman Case: Protecting Freedom of Movement in European Football,” *Fordham International Law Journal* Vol. 19, no. 3 (1995): 1255-1316.
- 10 Stephen Morrow, *Financial Fair Play - Implications for Football Club Financial Reporting* (Institute of Chartered Accountants of Scotland, 2014).
- 11 Jenneke Christiaens, and An Nuytiens, “Transfer of Juvenile Offenders to Adult Court in Belgium: Critical Reflections on the Reform of a Moderate Practice,” *Youth Justice* Vol. 9, no. 2 (2009): 131-142.
- 12 “Contractual stability in professional football: recommendations for club in a context of international mobility,” *LawInSport*, October 11, 2009, <https://www.lawinsport.com/topics/contract-law/item/contractual-stability-in-professional-football-recommenda->

- tions-for-club-in-a-context-of-international-mobility (accessed on July 5, 2020).
- 13 Fiona Carmichael, Ian McHale, and Dennis Thomas, “Maintaining Market Position: Team Performance, Revenue and Wage Expenditure in the English Premier League,” *Bulletin of Economic Research* Vol. 63, No. 4 (2010): 301-313.
 - 14 Geoff Pearson, “Sporting Justifications under EU Free Movement and Competition Law: The Case of the Football ‘Transfer System’,” *European Law Journal* Vol. 21, No. 2 (2014): 220-238.
 - 15 “Transfer System,” *Spartacus Educational*, April 11, 2020, <https://spartacus-educational.com/Ftransfer.html> (accessed on July 5, 2020).
 - 16 Alan Gernon, *The Transfer Market: The inside stories* (Pitch Publishing, 2019).
 - 17 G. James Irving, “Red Card: The Battle Over European Football’s Transfer System,” *University of Miami Law Review* Vol. 56, No. 3 (2002): 667-725.
 - 18 Bernd Frick, “The Football Players’ Labor Market: Empirical Evidence from the Major European Leagues,” *Scottish Journal of Political Economy* Vol. 54, No. 3 (2007): 422-446.
 - 19 “Playing ball: EU regulation of professional football since the Bosman ruling,” *European Policy Centre*, June 3, 2006, https://www.files.ethz.ch/isn/27196/PB_June06_Football.pdf.

- 20 “JUDGMENT OF 15. 12. 1995 — CASE C-415/93,” *EUR-Lex*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61993CJ0415&from=EN> (accessed on August 20, 2020).
- 21 J. John Binder, and Murray Findlay, “The Effects of the Bosman Ruling on National and Club Teams in Europe,” *Journal of Sports Economics* Vol. 13, No. 2 (2007), 107-129.
- 22 Borja García, “He was not alone: Bosman in context,” https://repository.lboro.ac.uk/articles/He_was_not_alone_Bosman_in_context/9616913 (accessed on August 20, 2020).
- 23 “Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union,” *EUR-Lex*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex-%3A12012E%2FTXT> (accessed on August 20, 2020).
- 24 “White Paper - White Paper on Sport,” *EUR-Lex*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX-%3A52007DC0391> (accessed on August 20, 2020).
- 25 “Communication on sport (2011) Developing the European dimension in sport,” *Publications Office of the EU*, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/db29f162-d754-49bc-b07c-786ded813f71> (accessed on August 20, 2020).
- 26 “Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the European Union Work Plan

- for Sport (1 July 2017 - 31 December 2020) - Council Resolution (23 May 2017),” *Council of the European Union*, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9639-2017-INIT/en/pdf> (accessed on August 20, 2020).
- 27 Oliver Budzinski, “The competition economics of financial fair play,” *Leibniz Information Centre for Economics* Vol. 85, No. 19 (2014): 1-27.
- 28 Paul Downward, Richard Parrish, Geoff Pearson, and Anna Semens, “An Assessment of the Compatibility of UEFA’s Home Grown Player Rule with Article 45 TFEU,” *European Law Review* Vol. 39, No. 4 (2014);: 493-510.
- 29 C. Alex Najarian, “The Lost Boys’: FIFA’s Insufficient Efforts To Stop Trafficking of Youth Footballers,” *Sports Lawyers Journal*. Vol. 22, No. 1 (2015): 151-192.

Received: August 5, 2020
Revised: November 16, 2020
Accepted: November 26, 2020

ประชานิยมกับวิกฤตการณ์ ทางการเมืองกรีก

Populism and Greek Political Crisis

ภาณุวัฒน์ ลำโสตร์

นักวิชาการอิสระ
กรุงเทพมหานคร

Phanuwat Lasote

*Independent scholar
Bangkok*

E-mail: phanugreece@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ประชานิยมในบริบทของกรีซ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นรัฐยุโรปรัฐแรกที่เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว การก่อตัวของความเป็นประชานิยมช่วงแรก เกิดขึ้นในทศวรรษ 1980 ยุคสมัยของอันเดรอส ปาปันเดรยู (Andreas Papandreu) เป็นนายกรัฐมนตรีวาทกรรมประชานิยมของเขาสร้างขึ้น เพื่อดึงดูดมวลชนในการต่อต้านระบอบเผด็จการทหารและการครอบงำของลัทธิจักรวรรดินิยมของสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏการณ์ประชานิยมของกรีซเกิดขึ้นอย่างเด่นชัดอีกครั้ง ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2009 ถึง 2012 ภายใต้วาทกรรมของอเล็กซิส จิปรัส (Alexis Tsipras) นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของกรีซ ผู้ใช้วาทกรรมดึงดูดมวลชน เพื่อต่อต้านกับชนชั้นนำทางการเมืองระบบสองพรรคที่มีมายาวนาน ซึ่งยอมรับข้อตกลงของบรรดากลุ่มเจ้าหนี้ ได้แก่ ธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรปและคณะกรรมการแห่งสหภาพยุโรป ซึ่งมีเยอรมนีเป็นมหาอำนาจหลักเป็นแกนนำ และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จิปรัสได้ต่อต้านความเป็นทุนนิยมที่ปราศจากการปฏิรูปของสหภาพยุโรป บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชานิยมที่เกิดขึ้นในกรีซไม่ได้เป็นตัวทำลายประชาธิปไตยหรือเป็นภัยคุกคามระบบทางการเมืองของกรีซ แต่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขั้วทางการเมืองกรีซที่มีมาตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา

คำสำคัญ: ประชานิยมกรีซ, การคุกคามประชาธิปไตย, วิกฤตเศรษฐกิจเสรีนิยม, ทุนนิยม

Abstract

This article analyzes the phenomena of Populism in Greek political scene. Greece is known as the first European state that has such a phenomenon. It was found that the first rise of Populism in Greece was in the 1980s under the leadership of Andreas Papandreou, the Greek prime minister. His populist discourses were created to rally people against the Greek military dictatorship and the domination of American imperialism at that time. The populism has arisen again during the economic crisis from 2009 to 2012 under the leadership of Alexis Tsipras, the SYRIZA Party Leader and Prime Minister of Greece between 2015 and 2019. He used his discourses to attract people in order to oppose the political elites, particularly the long-standing two political parties which accepted the requirements established by creditors, namely the European Central Bank (ECB), the European Commission (EC) led by Germany, and the International Monetary Fund (IMF). Meanwhile, Tsipras contended against the European Union about capitalism without reform. This article indicates that Greece's populism does not either disrupt democracy or threaten to its political system, but it affects its political polarization that has existed since the post-Cold War era.

Keywords: Greek populism, Threatening democracy, Economic crisis, Liberalism, Capitalism

1. บทนำ

ปรากฏการณ์ประชานิยมเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ในการเมืองของสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย ซึ่งอิงอยู่กับมวลชนในระดับรากหญ้าเพื่อสนับสนุนความเป็นประชาธิปไตย เช่น พรรคประชาชนของสหรัฐอเมริกา และขบวนการกรรมกรnarodniks (Narodniks) จักรวรรดิรัสเซีย¹ ประชานิยมเริ่มแผ่กระจายไปในอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตย จนกระทั่งเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในเวทีทางการเมืองของภูมิภาคลาตินอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมา ตามแนวคิดของคาส มูด์เต และ คริสโตวัล โรวีรา คัลต์วัสเซอร์ (Cas mudde and Cristobal Rovira Kaltwasser) ได้แบ่งคลื่นการกระจายของประชานิยมที่มีลักษณะแตกต่างกันออกเป็นสามช่วง ได้แก่ คลื่นลูกแรกในช่วงทศวรรษ 1960 ถึง 1970 เป็นประชานิยมแบบดั้งเดิม (Classic Populism) ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับ ฮวน โดมิงโก เปรอน (Juan Domingo Perón) ในอาร์เจนติน่า และเกตุลีโอ วารกาส (Getúlio Vargas) ในบราซิล คลื่นลูกที่สองในช่วงทศวรรษ 1990 ประชานิยมแบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberal Populism) ดังกรณีของอัลแบร์โต ฟุจิโมริ (Alberto Fujimori) ของเปรู และคาร์ลอส เมเนม (Carlos Menem) ของอาร์เจนติน่า และลูกที่สาม ก็คือ ประชานิยมแบบซ้ายจัด (Radical Left Wing Populism) ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปี 2000 เป็นต้นมา ดังกรณีของฮูโก ชาเวซ (Hugo Chávez) ของเวเนซุเอลา² กระแสประชานิยมในปัจจุบันได้กระจายตัวในหลายประเทศของยุโรป แรงปะทุจากวิกฤตเศรษฐกิจของกรีซในปี 2008 ได้ทำให้หลายประเทศหันกลับมามองและตั้งคำถามกับประชานิยมว่าเป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์หรือไม่ คำถามที่สำคัญของบทความนี้ คือ ประชานิยมคืออะไร ในความคิดของตะวันตก ลักษณะของปรากฏการณ์ประชานิยมในกรีซเป็นอย่างไร ประชานิยมเป็นปีศาจร้ายต่อการเมืองดังที่อยู่ในมายาคติความคิดของคนในสังคมทั่วไปหรือไม่ ผู้เขียนได้เริ่มต้นด้วยคำจำกัดความและข้อถกเถียงในเวทีวิชาการเกี่ยวกับปรากฏการณ์

ประชานิยม ตามด้วยการเกิดขึ้นของประชานิยมในกรีซ และลักษณะของปรากฏการณ์ในปัจจุบันในเวทีทางการเมืองกรีก ตลอดจนการอธิบายคำถามที่ว่า ประชานิยมมีผลเสียและคุกคามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ บทความชิ้นนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เอกสารภาษากรีก ภาษาอังกฤษและคำปราศรัยของผู้นำของกรีซ และนำมาวิเคราะห์กับข้อถกเถียงของนักวิชาการ สื่อมวลชนเกี่ยวกับประชานิยมกรีก

2. คำจำกัดความของ “ประชานิยม”

แม้ว่าประชานิยมจะมีต้นกำเนิดมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ณ ปัจจุบันก็ยังไม่มียกวิชาการคนใดสามารถให้คำจำกัดความที่ชัดเจนได้ว่า ประชานิยมคืออะไร ซึ่งอาจเป็นแนวคิด ทฤษฎี อุดมการณ์ทางการเมือง หรือขบวนการทางการเมือง นักวิชาการจากสำนักต่าง ๆ พยายามศึกษากับปรากฏการณ์ดังกล่าว และอธิบายถึงความชัดเจนของคำว่า “ประชานิยม” มีแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไปจากปรากฏการณ์ที่มันเกิดขึ้น ดังความเห็นหนึ่งของมาร์กาเร็ตคาโนวาน (Margaret Canovan) นักวิชาการชาวอังกฤษที่กล่าวไว้ว่า “ถึงแม้คำว่า ประชานิยมจะถูกใช้โดยนักประวัติศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์การเมืองเป็นประจำ แต่คำจำกัดความของประชานิยมก็ยังคลุมเครือและอ้างอิงในหลายบริบทขึ้นอยู่กับแต่ละปรากฏการณ์”³ ในแต่ละบริบทหลายคนอาจมองภาพของประชานิยมไปในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ถ้าเราลองมาพิจารณาดูให้ดี ประชานิยมไม่ได้มีด้านลบเสมอไป ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นประโยชน์ในทางการเมืองและสังคมด้วยเช่นเดียวกัน คำยของนักวิชาการที่มีความคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ประชานิยมมีอยู่สองกลุ่มใหญ่ด้วยกัน

กลุ่มแรกก็คือกลุ่มที่คิดว่า ประชานิยม เป็นอุดมการณ์ทางการเมือง หรือ เป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ (Ideology) ดาเนียล อาบาตซ์ซี (Daniele Albertazzi) และ ดันแคน แมคโดนัล (Duncan McDonnell) ได้อธิบาย ประชานิยมในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ของกลุ่มประชาชนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่อต้านชนชั้นนำและกลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย ซึ่งถูกคิดว่าเป็นผู้ที่ลิดรอนสิทธิของประชาชนผู้มีอำนาจ อธิปไตย⁴ ในขณะที่มูร์เต และ คัลต์วัสเซอร์ ได้นิยามประชานิยมว่าเป็นอุดมการณ์บางเบา (Thin-Centred Ideology) กล่าวคือ เป็นอุดมการณ์ที่ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองได้ ต้องผูกติดอยู่กับอุดมการณ์อื่น ๆ ซึ่งจะแตกต่างจากอุดมการณ์แบบสมบูรณ์ในตัวเอง เช่น ฟาสซิสต์ เสรีนิยม หรือสังคมนิยม เป็นต้น ที่สามารถผลิตแนวคิดที่ทรงอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ อุดมการณ์ประชานิยม ในความคิดของ มูร์เต และ คัลต์วัสเซอร์ ได้แบ่งสังคมออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่เป็นกลุ่มก้อนเดียวกันกับฝ่ายที่เป็นปรปักษ์หรือฝ่ายตรงกันข้าม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ประชาชนผู้บริสุทธิ์กับชนชั้นนำผู้ทุจริต และก็มีกรรณถกเถียงต่อว่าการเมืองควรเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงทั่วไป (Volonté Générale) ของประชาชน⁵ ปีแอร์ อันเดร์ ตาเกียฟ (Pierre-André Taguieff) นักทฤษฎีชาวฝรั่งเศส มองว่า ประชานิยม ก่อตัวขึ้นในฐานะแนวคิดต่อต้านสถาบัน (Establishment) ชนชั้นนำ ทั้งการเมืองและสังคมที่ทุจริต สร้างความรู้สึกให้กับประชาชนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อประชานิยมได้รับรูปแบบการต่อต้านทางสังคม ก็จะมีลักษณะในเชิงการต่อสู้ของสงคราม (War style) หรือเป็นประชานิยมแห่งการต่อต้านที่ชี้ให้เห็นถึงศัตรูที่อยู่ตรงข้ามกับเรา ในขณะเดียวกัน เมื่อแสดงออกในมิติด้านเชื้อชาติและความเป็นชาติ ก็จะเป็นประชานิยมแห่งความเป็นชาติ (Le Nouveau National-Populisme: National Populism) หรือ ประชานิยมฝ่ายขวา ทั้งนี้ ประชานิยมเกิดได้กับทุกอุดมการณ์ ทุกพื้นฐานทางสังคม ทุกระบอบการปกครอง โดยไม่สนใจว่าจะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา⁶

แนวคิดนี้ตรงกับแนวคิดของพอล ทาการ์ต (Paul Taggart) ที่เปรียบประชานิยมเหมือนกับธรรมชาติของกิ่งก้านที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้กับทุกหนทุกแห่ง⁷ ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นว่า ประชานิยมสามารถเข้าได้กับแม้กระทั่งลัทธิเหยียดเชื้อชาติด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ตาเกียฟ ยังอธิบายเสริมว่า วิกฤตการณ์แห่งความชอบธรรมหรือการสร้าง ความชอบธรรมทางการเมือง เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่ก่อให้เกิดขบวนการประชานิยม กล่าวคือ การที่ผู้นำมีความชอบธรรมทางการเมือง จะมีอิทธิพลต่อความเป็นตัวแทนของมวลประชาชน นอกจากนี้ ประชานิยมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในช่วงการเปลี่ยนผ่านที่สงบและวุ่นวาย⁸

กลุ่มต่อมา คือ กลุ่มที่คิดว่าประชานิยมมีสถานะเป็นวาทกรรมทางการเมือง (Political Discourse) รูปแบบหนึ่ง วาทกรรม ณ ที่นี้ ก็คือ กระบวนการสื่อความหมายทางภาษา เพื่อแสดงออกถึงชุดความคิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม นักวิชาการที่โดดเด่นในกลุ่มนี้ก็คือ เอเนสโต ลาคลาว (Ernesto Laclau) ชาวอาร์เจนตินา เขาอธิบายปรากฏการณ์ประชานิยมที่อยู่ในวาทกรรมทางการเมืองนั้นเริ่มต้นมาจากความแตกต่างหลากหลายของสังคม (ตรรกะแห่งความหลากหลาย: Logic of Difference) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ชาติพันธุ์ และอื่น ๆ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจ ณ ขณะนั้น สังคมที่มีความหลากหลายดังกล่าวจะมีข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันต่อรัฐบาล เมื่อข้อเรียกร้องดังกล่าวถูกปฏิเสธ จากตรรกะแห่งความหลากหลาย จะเปลี่ยนผ่านไปสู่อำนาจแห่งความเท่าเทียม (ตรรกะแห่งความเท่าเทียม: Logic of Equivalence) นำมาสู่ข้อเรียกร้องที่เพิ่มมากขึ้น มีการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ กับรัฐบาล ลาคลาว เรียกสถานการณ์ดังกล่าวนี้ว่า เป็นการขยายตัวของตรรกะแห่งความเท่าเทียม (The expansion of the equivalential logic)⁹ ประชานิยมจะเข้ามาแทนที่ในฐานะที่เป็นวาทกรรมที่มีการสร้างกลุ่มมวลชนผู้มีอำนาจนำ เพื่อก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคม วาทกรรมประชานิยมเป็นตัวปลุกอารมณ์ความรู้สึกของมวลชน สร้าง

ความเป็นอัตลักษณ์ เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนต่อต้านอุดมการณ์หลัก ที่เป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจของชนชั้นนำผู้มีอำนาจ ณ ขณะนั้น วาทกรรมประชานิยม (Populist Discourse หรือในภาษากรีก เรียกว่า Λαϊκιστικός Λόγος) เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่แบ่งแยกสังคมออกเป็นสองฝั่งก็คือ ชนชั้นนำ (Elite) กับประชาชน (People) นอกจากนี้ ประชานิยมก็ยังเป็นผลจากกระบวนการก่อตัวในสามระดับ คือ การเชื่อมโยงกันของข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันของประชาชน การก่อตัวของความเป็นอัตลักษณ์ของศัตรู และความเชื่อร่วมกันที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้นำที่เป็นตัวแทนของประชาชน สอดคล้องกับคาโนวาน ที่มองว่าประชานิยมถูกเข้าใจในฐานะที่เป็นข้อเรียกร้องที่เป็นแรงจูงใจไปยังมวลชน เพื่อต่อต้านทั้งโครงสร้างทางสถาบันแห่งอำนาจ ความคิด และคุณค่าที่ครอบงำในสังคม¹⁰ ทั้งลาคลาวและคาโนวาน ต่างเห็นพ้องร่วมกันว่า พื้นฐานของประชานิยมที่จำเป็นต้องมี ได้แก่ หนึ่ง การดึงดูดใจข้อเรียกร้องไปยังประชาชนอยู่ตลอดเวลา สอง การต่อต้านชนชั้นนำทางการเมืองและสังคม (Elite) ที่ครองอำนาจอยู่ ณ ขณะนั้น¹¹ ในฐานะที่เป็นศัตรูประชาชน อันเป็นใจกลางที่สำคัญที่สุดของประชานิยม ซึ่งมีสามแนวคิดที่สำคัญสำหรับประชาชนนั้น ได้แก่ ประชาชนในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจอธิปไตย ประชาชนในฐานะที่เป็นประเทศชาติ และประชาชนในฐานะผู้ต่อต้านชนชั้นที่อยู่ในอำนาจ¹² การดึงดูดใจประชาชนของนักประชานิยมนั้น ต้องมีการเน้นย้ำไปในสามลักษณะการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งประกอบด้วย การดึงดูดใจประชาชนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อต่อต้านชนชั้นนำที่มีอำนาจ การโน้มน้าวใจของประชาชนในฐานะประชาชนของเราที่อยู่ข้างเรา และการดึงดูดใจประชาชนทั่วไปต่อต้านชนชั้นนำและอภิสิทธิ์ชน¹³ การดึงดูดใจดังกล่าวจะถูกดำเนินการผ่านวาทกรรมไปยังประชาชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะขัดแย้งกับคำปราศรัยของชนชั้นนำที่ครองอำนาจอยู่ ทั้งนี้ วาทกรรมต่อต้านชนชั้นนำอยู่ภายใต้ความรู้สึกร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็ความรูสึกโกรธ

ความรู้สึกถูกทรยศ ความรู้สึกอยู่ดีธรรม ความรู้สึกเกลียด ความรู้สึกไม่พอใจ และความเชื่อว่าได้รับการเปลี่ยนแปลง¹⁴

3. ความสัมพันธ์ระหว่าง ประชานิยม กับ ประชาธิปไตย

หลายคนวิจารณ์ประชานิยมเป็นสิ่งชั่วร้ายต่อสังคมการเมือง คุณภาพประชาธิปไตย สร้างอำนาจเผด็จการ ทั้ง ๆ ที่นักประชานิยมส่วนใหญ่จะใช้อำนาจทางการเมืองโดยยึดโยงกับประชาชน ใช้วิธีการเลือกตั้งที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม เมื่อเราลองพิจารณาตุ๊กตากลุ่มหนึ่ง ก็พบว่ามันักวิชาการประชานิยมที่มองว่าประชานิยมไม่ได้เลวร้ายเสมอไป ในทางกลับกัน กลับเป็นสิ่งเป็นคุณต่อประชาธิปไตยมากกว่า ก่อนที่เราจะเข้าใจว่าประชานิยมมีผลดีหรือผลเสียต่อประชาธิปไตย เราจำเป็นต้องเข้าใจถึงคำจำกัดความของคำว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งประชาธิปไตยคืออะไรและแนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยนั้นเป็นอย่างไร ทั้งนี้ ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นคำกรีก มาจากการผสมกันสองคำ คือคำว่า $\delta\eta\mu\acute{o}\varsigma$ แปลว่า ประชาชน หรือการประชุมของประชาชนผู้มีสิทธิทางการเมือง และคำว่า $\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$ แปลว่า อำนาจอธิปไตย เมื่อทั้งสองคำมารวมกัน จึงมีความหมายว่า อำนาจของประชาชน¹⁵ จากความหมายของคำดังกล่าว สามารถขยายความถึงแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยของลาร์รี ไดออมอนด์ (Larry Diamond) นักวิชาการชาวอเมริกัน กล่าวว่า ประชาธิปไตยประกอบด้วยสี่หลักการพื้นฐาน ได้แก่ หนึ่ง ระบบทางการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งที่อิสระและยุติธรรม สอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง สาม การปกป้องสิทธิมนุษยชนของประชาชน ซึ่งประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น และสุดท้าย การมีหลักนิติธรรม (Rule of Law) กล่าวคือ

ประชาชนทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเท่าเทียม¹⁶ ในทางทฤษฎี หลักการพื้นฐานดังกล่าวนี้ถือเป็นตัวบ่งชี้ของความเป็นประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติ แต่ละประเทศก็จะตีความประชาธิปไตยได้หลากหลายมุมมอง ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมและระบอบคอมมิวนิสต์ ก็มองว่ารูปแบบของตนเองเป็นประชาธิปไตยแล้ว

เนื่องจากประชาชนมีสิทธิและส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เท่าเทียมกัน ในขณะเดียวกัน ประชาธิปไตยที่เราเข้าใจกันส่วนใหญ่ คือ ประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ซึ่งมีพื้นฐานของความเท่าเทียมทางการเมือง แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจของคนในสังคม คาโนวาน ได้สนับสนุนประเด็นนี้ว่า ผู้คนส่วนใหญ่มองว่าประชานิยม คุณภาพประชาธิปไตย เพราะมองจากบริบทของระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม สอดคล้องกับแนวคิดของมูต์เตและคัลต์วัสเซอร์ เขากล่าวว่า ประชาชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประชาธิปไตย แต่มีความสัมพันธ์ที่คลุมเครือกับประชาธิปไตยเสรีนิยม¹⁷

ด้านบวกของประชานิยมที่นักวิชาการทั้งสองท่านได้กล่าว ก็คือ ประการแรก ทำให้กลุ่มคนที่รู้สึกว่าคุณชนชั้นนำไม่สามารถเป็นตัวแทนอำนาจเขา ได้มีสิทธิ์มีเสียงขึ้นมา ประการที่สอง ขับเคลื่อนการรวมกันของสังคม ประการที่สาม ดำเนินนโยบายไปยังส่วนต่าง ๆ ประการที่สี่ สร้างเครือข่ายพันธมิตร พัฒนาระบบพรรคการเมืองและกระบวนการเป็นตัวแทน ประการที่ห้า เพิ่มความรับผิดชอบด้านประชาธิปไตย ประการที่หก ปลุกฝังการสร้างประชาธิปไตยโดยผ่านความขัดแย้งทางการเมือง ในขณะที่ด้านลบต่อประชาธิปไตย ก็คือ ต่อต้านอำนาจและการแบ่งแยกอำนาจของประชาธิปไตยเสรีนิยม ใช้หลักเสียงข้างมากเพิกเฉยเสียงข้างน้อย นักประชานิยมส่วนใหญ่ ปฏิเสธแนวคิดพหุนิยมทางการเมือง มักจะยึดถือหลักเสียงข้างมาก มากกว่าการปกป้องผลประโยชน์ของเสียงส่วนน้อย ก่อให้เกิดการแบ่งสัดส่วนทางการเมืองแบบใหม่ ไร้ความประนีประนอมและยากต่อการมีฉันทามติ มีลักษณะของประชามติ

ที่ทำให้ลายการใช้อำนาจของสถาบันทางการเมือง เกิดแนวคิดต่อต้าน
ชนชั้นนำที่นำไปสู่การลดลงของนักการเมือง นอกจากนี้ ประชาชนนิยม
เมื่ออยู่ในปากของรัฐบาลมักจะเป็นแง่ลบเสมอ ในขณะที่เมื่ออยู่ในปาก
ฝ่ายค้านมักจะเป็นแง่บวกต่อประชาธิปไตย¹⁸

4. จุดเริ่มต้นของประชานิยมกรีก

ไม่มีใครตอบได้ชัดเจนว่า ประชาชนนิยมเกิดขึ้นในกรีซเมื่อไร แต่
ที่พอจะปรากฏเป็นรูปเป็นร่างที่สุด ก็คือยุคสมัยของอดีตนายกรัฐมนตรี
อันเดรอส ปาปันเดรอุ (Andreas Papandreu)¹⁹ ในทศวรรษ 1980
เขาเกิดในครอบครัวนักการเมือง ก่อตั้งพรรคสังคมนิยมมวลชนกรีก
(Panhellenic Socialist Movement) หรือ ชื่อย่อว่า พรรคปา-สก
(PASOK) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ฝ่ายกลาง (Center Left)
มีแนวความคิดเอียงไปในทางสังคมนิยม แต่มีความประนีประนอมกับ
อำนาจฝ่ายขวา เป็นพรรคที่ยังคงมีบทบาทสำคัญในเวทีการเมืองกรีก
ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา มอง
ย้อนกลับไปก่อนการกำเนิดพรรค ในช่วงทศวรรษ 1960 กรีกอยู่ใน
สภาวะไร้เสถียรภาพทางการเมืองหลังสงครามเย็น กลุ่มอำนาจทางการเมือง
เมืองหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มพรรคสหภาพกลางนำโดยโยร์กอส ปาปันเดรอุ
(Georgios Papandreu) ผู้เป็นบิดาของอันเดรอส ดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีกรีซ ณ ขณะนั้น สถาบันพระมหากษัตริย์ ก็คือ พระเจ้า
ปีพลอส (Paul of Greece) และพระเจ้าคอนสแตนตินอสที่ 2
(Constantinos II) และกลุ่มกองทัพ ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดย
สหรัฐอเมริกา ความวุ่นวายทางการเมืองเริ่มต้นขึ้น เมื่อเกิดความขัดแย้ง
ขึ้นระหว่างโยร์กอส ปาปันเดรอุ (Georgios Papandreu) และสถาบัน
พระมหากษัตริย์ จนนำมาสู่การรัฐประหารโดยกองทัพในปี 1967
โยร์กอส ถูกควบคุมและเสียชีวิตเนื่องจากอายุขัยระหว่างถูกควบคุมตัว
ในขณะที่อันเดรอส ถูกเนรเทศออกจากประเทศ ประสบการณ์ในชีวิต

ทางการเมืองได้สั่งสมความรู้สึกต่อต้านกลุ่มกองทัพและการมีอิทธิพลของสหรัฐฯ จนนำมาสู่วิธีคิดและวิธีปฏิบัติทางการเมืองในลักษณะประชานิยมแบบชาตินิยม ซึ่งมองว่าสหรัฐฯ เป็นศัตรูที่มีอิทธิพลเหนือกรีซ พยายามจะสร้างจักรวรรดินิยมทางการเมือง โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อสถาบันกองทัพของกรีซ อุดมการณ์ทางการเมืองสำคัญ ได้แก่ เอกราชของชาติ อธิปไตยมวลชน อิสรภาพทางสังคม และกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งปรากฏในคำประกาศของการจัดตั้งพรรคในวันที่ 3 กันยายน 1974²⁰ อันแสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นขึ้นของประชานิยมแบบปาปันเดรอุ (Papandreou)

5. ประชานิยม กับ การเมืองกรีซในปัจจุบัน

นับตั้งแต่การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปและกลุ่มยูโรโซน ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 กรีซเผชิญอยู่กับความไร้เสถียรภาพทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ด้วยสาเหตุหลักคือภาระหนี้สาธารณะที่มีอยู่เดิม และเพิ่มพูนมากขึ้นจากค่าใช้จ่ายในช่วงการเป็นเจ้าภาพจัดงานโอลิมปิกเกมส์ 2004 ตามมาด้วยวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เริ่มเปิดฉากจากวิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ในสหรัฐอเมริกาแพร่ขยายมาสู่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป กรีซเผชิญกับวิกฤตการณ์หนี้สาธารณะที่หนักที่สุดในสหภาพยุโรป ส่งผลให้ตกอยู่ในสถานภาพที่เป็นทั้งจำเลยทางสังคมของสหภาพและปราศจากอิสรภาพทางเศรษฐกิจ และอยู่ภายใต้มาตรการที่เข้มงวดของเจ้าหนี้ คือ สหภาพยุโรปที่นำโดยประเทศรายใหญ่อ่างเยอรมนีและฝรั่งเศส ธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรป และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ มาตรการต่าง ๆ ได้นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนสภาพคล่องทางการเงิน การกู้ยืมเงิน การปลดพนักงานของรัฐ และการแปรรูปหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นเอกชน เป็นต้น สภาพดังกล่าวทำให้เวทีทางการเมืองกลายเป็นเครื่องมือในการตอบสนองความกดดัน การสร้างแรงดึงดูดใจมวลชน

เพื่อตอบโต้การควบคุมทางเศรษฐกิจของเจ้าหนี้ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจใหญ่ในสหภาพยุโรป ปรากฏการณ์ประชานิยมเกิดขึ้นอีกครั้ง เพื่อต่อต้านข้อตกลงตามมาตรการที่รุนแรงของรัฐบาลกรีก ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพรรคประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy) พรรคการเมืองฝ่ายเสรีนิยม ณ ขณะนั้น กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย พรรคฝ่ายค้าน ก็คือ พรรคพันธมิตรฝ่ายซ้าย (The Coalition of the Radical Left) หรือ พรรคซีริซา (SYRIZA) นำโดยนายอเล็กซิส จิปรัส (Alexis Tsipras) เป็นแกนนำมวลชนต่อต้านรัฐบาล โดยเฉพาะในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งปี 2012 วาทกรรมของเขาเป็นวาทกรรมที่กระตุ้นสภาพจิตใจของมวลชนชาวกรีกที่ตกอยู่ในสภาพความยากลำบากอึดอัดในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำถึงขีดสุด

ย้อนกลับไปในช่วงยุคหลังสงครามเย็น สถานการณ์การเมืองกรีกอยู่ภายใต้การช่วงชิงระหว่างพรรคการเมืองสองพรรคก็คือ พรรคสังคมนิยมมวลชนกรีก หรือพรรคปา-สก (PASOK) มีแนวคิดแบบกลาง-ซ้าย ผสมผสานระหว่างความเป็นกลางกับความเป็นสังคมนิยม กับพรรคอีกฝ่ายหนึ่ง ก็คือ พรรคประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy) ซึ่งเป็นพรรคที่มีแนวคิดกลาง-ขวา ที่มีนโยบายที่มุ่งเน้นไปในทางเสรีนิยม ผลัดกันเป็นรัฐบาลและฝ่ายค้าน ระบบสองพรรคดังกล่าวเริ่มเสื่อมสภาพลงในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พรรคการเมืองที่เติบโตขึ้นมาแทนที่ก็คือ พรรคพันธมิตรฝ่ายซ้าย หรือ พรรคซีริซา (SYRIZA) ซึ่งนำโดยหัวหน้าพรรครุ่นใหม่อย่าง อเล็กซิส จิปรัส (Alexis Tsipras) เขาใช้วาทกรรมประชานิยมเพื่อสร้างแรงดึงดูดใจให้กับมวลชนกรีกในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจ ความตกต่ำทางเศรษฐกิจทำให้สภาพจิตใจของมวลชนต้องหาที่พึ่งที่ดีที่สุดเพื่อเป็นตัวแทนพวกเขาในการตัดทอนกับอำนาจของมหาอำนาจและแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น หลังจากการสูญเสีย

i พรรคประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy) มีชื่อเป็นภาษากรีกว่า Νέα Δημοκρατία (เนีย เดโมคราเตีย) จัดตั้งเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 1974 โดย คอนสแตนตินอส คารามานลิส (Konstantinos Karamanlis) ผู้นำของฝ่ายอนุรักษ์นิยมกรีก

ความไว้วางใจที่มีต่อสองพรรคก่อนหน้า วาทกรรมของจิปรัสได้ถูกวิเคราะห์จากนักวิชาการสำนักต่าง ๆ ว่าเป็นประชานิยมฝ่ายซ้าย (Left-Wing Populism)²¹ การจะวิเคราะห์ได้ว่าเขาเป็นนักประชานิยมหรือไม่ เราต้องพิจารณาโดยเริ่มด้วยแกนกลางพื้นฐานของความเป็นประชานิยมดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง “การแบ่งแยกกลุ่มคนสองกลุ่ม (Antagonistic camps)” วาทกรรมของจิปรัสแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของการแบ่งสังคมออกเป็นสองฝั่ง คือ ฝั่งประชาชนผู้ตกเป็นเหยื่อกับฝั่งชนชั้นนำที่ครองอำนาจอยู่และฉ้อฉล²² ตรงตามแนวคิดประชานิยม มีการใช้คำซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง โดยเฉพาะคำว่า ประชาชน มวลชน พวกเรา คนกริช ยุโรป ข้อตกลง เป็นต้น อันเป็นการใช้ภาษาดึงดูดใจมวลชน เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกขัดแย้งกันระหว่างมวลชนอย่างเราผู้ตกเป็นเหยื่อกับผู้ที่เป็นศัตรูของเรา

ประการที่สอง “ประชาชน (People)” ในช่วงหาเสียงก่อนการเลือกตั้งปี 2012 มีการเน้นย้ำคำว่า ประชาชนหรือ มวลชนมากที่สุด ในวาทกรรมของเขา ประชาชน คือ กลุ่มคนที่ไม่มื่อสิทธิชั้น คนยากจน คนที่ไม่พึงพอใจในการบริหารงานของพรรคปา-สก (PASOK) และพรรคประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy) คนตกงาน คนที่ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงกับประเทศมหาอำนาจผู้เป็นเจ้าหนี้²³ วาทกรรมของเขาทำให้ประชาชนรู้สึกโกรธไม่พึงพอใจต่อชนชั้นนำ และนโยบายรัดเข็มขัดอันแสนโหดร้ายทารุณ แสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมประชาชนของเขามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีอำนาจประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนพรรคของเขาแล้ว วาทกรรมสร้างแรงดึงดูดใจไปยังกลุ่มอนุรักษนิยมผู้สนับสนุนพรรคประชาธิปไตยใหม่และพรรคอื่นของฝ่ายขวา ฝ่ายซ้าย กลุ่มต่าง ๆ ดังข้อความตอนหนึ่งของวาทกรรมที่กล่าวไว้ว่า

“เรามีความจำเป็นต้องสร้างพันธมิตรฝ่ายซ้ายรูปแบบใหม่ที่มีความต้องการจะยุติการชำระเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งขอเชื้อเชิญผู้ที่สนับสนุนพรรคปา-สก (PASOK) และพรรคประชาธิปไตยใหม่ มาสนับสนุนซีริซา (SYRIZA)” คำปราศรัยของนายซามารัส พรรคประชาธิปไตยใหม่ไม่ได้ตอบสนองกับความต้องการของผู้สนับสนุนเขามากไปกว่า มีแต่จะนำมาซึ่งบันทึกข้อตกลงยอมรับภาระหนี้ ฉบับที่ 2 และขอเรียกร้องไปยังผู้สนับสนุนพรรคปา-สก (PASOK) ว่า “นายเวนิเซลอส (Evangelos Venizelos) หัวหน้าพรรคได้ละทิ้งพวกเขาแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่จะต้องทำเพื่อประชาธิปไตยอีกต่อไปนับตั้งปี 1980 พรรคปา-สก (PASOK) ได้หันเหตัวเองไปกับต่างชาติ พร้อมทั้งตอกเบี้ยที่ชุดเลือดชุดเนื้อ”²⁴

ความเป็นประชานิยมของจีปรัสให้ความสำคัญอยู่กับกระบวนการเสี่ยงข้างมากกว่าการมองไปที่ความเป็นอัตลักษณ์ของพรรคการเมือง ความเป็นขวาหรือความเป็นซ้าย ความเป็นเชื้อชาติอื่นของผู้อพยพ ความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างความกลมอมรวมให้เป็นเอกภาพเดียวกันและต่อต้านข้อตกลงร่วมกันและนโยบายเสรีนิยมของมหาอำนาจที่มีอิทธิพลเหนือกรีซ

ประการที่สาม “ศัตรู (Antagonist)” ในวาทกรรมของจีปรัส เขาดึงดูดใจมวลชนให้ต่อสู้กับชนชั้นนำ สถาบันทางการเมือง พรรคการเมืองทั้งพรรคที่ครองอำนาจบนเวทีการเมืองที่ยอมรับข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่ไม่เป็นธรรม ระบบการเมืองที่อยู่ภายใต้ความทุจริต พรรคการเมืองทั้งสองพรรคที่เขากล่าวโทษก็คือพรรคปา-สก (PASOK) และพรรคประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy) ดังที่กล่าวว่า

“กรีซควรกระทำตัวในฐานะพลังอำนาจแห่งยุโรปผู้มีความรับผิดชอบ ด้วยบทบาทในฐานะคู่เจรจาที่มีความน่าเชื่อถือ ไม่ใช่ล้อหลังของพาหนะแห่งการพัฒนาแน่นอนว่าเราอยู่ภายใต้ขีดความสามารถ แต่เราต้องมีความกล้าหาญที่จะทำ เพียงแค่ใช้นโยบายต่างประเทศที่มีศักยภาพและหลากหลายมิติ ก็สามารถปกป้องผลประโยชน์ของเราได้ เราต้องหลีกเลี่ยงจากบทบาทของการเป็นนักเรียนผู้ตาม และโทษกเพื่อผลประโยชน์ของเยอรมัน บทบาทที่เต็มใจทำของนายซามารัส (Samaras: ผู้นำพรรคประชาธิปไตยใหม่ ณ ขณะนั้น) และนายเวนิเซลอส (Venizelos) ผู้นำพรรคปา-สก (PASOK)”²⁵

นอกจากจิปรีสจะกล่าวโทษไปยังสองพรรคที่ครอบงำทางการเมืองแล้ว เขายังพุ่งเป้าต่อต้านนโยบายเสรีนิยมของสหภาพยุโรปภายใต้การครอบงำของเยอรมนี ผู้เป็นมหาอำนาจที่แข็งแกร่งในสหภาพดังกล่าวในการปราศรัยที่ว่า “ในวันที่ 6 พฤษภาคม มวลชนของเราได้เริ่มต้นกับหนทางแห่งการล้มล้างระบบสองพรรคของกรีซ การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในยุโรป ซึ่งนางอังเกลา แมร์เคิล ทวาดกแล้ว”²⁶ รวมไปถึงจนถึงสถาบันที่มีส่วนร่วมกำหนดบันทึกข้อตกลงยอมรับภาระหนี้และตามมาด้วยนโยบายรัดเข็มขัดที่เข้มงวดไม่ว่าจะเป็นกองทุนการเงินระหว่างประเทศ สหภาพยุโรป ธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรป เขาต่อต้านความเป็นตลาดทางการเงิน ความเป็นทุนนิยมของสหภาพยุโรป รวมไปถึงองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ดังที่เขากล่าวในรัฐสภากรีซเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2012 ว่า

“บันทึกข้อตกลงยอมรับภาระหนี้ ถือเป็นอาชญากรรมที่สร้างขึ้นมาจากโดยทรอยก้าⁱⁱ เป็นการปล้นสะดมของสังคม

ii TROIKA คือ คณะกรรมการร่วมทางการเงิน ประกอบไปด้วย คณะกรรมการแห่งสหภาพยุโรป (EC) ธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรป (ECB) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

และการปล้นทรัพย์สินของชาติ หากเราไม่หยุดการกระทำดังกล่าว เราจะต้องล้มละลาย และหวนคืนไปสู่เงินดรัมมา (Drachma: สกุลเงินเดิมของกรีซ)”²⁷

พรรคซีริซาภายใต้การเป็นผู้นำของจิปรัส เป็นพรรคที่มีแนวคิดต่อต้านสหภาพยุโรป (Euroskepticism) ด้วยเหตุผลเดียวกันกับฝ่ายซ้ายของประเทศอื่นคือ มองว่าการรวมตัวประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นสหภาพยุโรป ก่อให้เกิดกระแสเสรีนิยมและทุนนิยมในประเทศต่าง ๆ ที่ทำให้คนไม่เท่าเทียมกันแต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ได้ปฏิเสธการรวมตัวระดับภูมิภาคระหว่างประเทศ²⁸ เพียงต้องการให้มีการปฏิรูประบบให้ดีกว่าเท่าที่เป็นอยู่

ศัตรูที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของจิปรัส ก็คือ กลุ่มชาวจัดหรือกลุ่มนาซีใหม่ (Neo-Nazi) ที่นำโดยพรรคโกลเด้นดอว์น (Golden Dawn)ⁱⁱⁱ เขาเรียกร้องมวลชนให้ปฏิเสธการคุกคามของกลุ่มนาซีใหม่ในกรีซและในยุโรป ดังที่เขากล่าวว่า

“เรา ซีริซา (SYRIZA) แนวหน้าทางสังคมเอกภาพ รับผิดชอบต่อความรู้สึกประชาธิปไตยและความรักชาติของคนกรีกทุกคน ขอเรียกร้องคะแนนเสียงแห่งความคาดหวังในการปกป้องประชาธิปไตยของมวลชนทุกคนในวันที่ 17 กรกฎาคมนี้ เพื่อปิดประตูรัฐสภาป้องกันแก๊งอาชญากรที่มีชื่อว่า คริสซีอัสพี (โกลเด้นดอว์น) ปกป้องประชาธิปไตยจากข้อตกลงของประเทศมหาอำนาจ ในขณะเดียวกัน เราก็ต้องปกป้องประชาธิปไตยจากลัทธินาซี ทุกอย่างตอบสนองกับข้อเรียกร้องของซีริซา ว่าด้วยแนวหน้าทางสังคมเอกภาพ”²⁹

iii พรรคโกลเด้นดอว์น ในภาษากรีก คือ พรรคคริสซีอัสพี (χρυσή Αυγή) เป็นพรรคการเมืองชาวจัด มีนโยบายสนับสนุนชาตินิยมกรีซ ต่อต้านชาวต่างด้าว ผู้อพยพจากต่างประเทศที่ไม่ใช่ชาวยุโรป โดยเฉพาะชาวมุสลิม

กระบวนการสร้างฐานมวลชนโดยผ่านวาทกรรมประชานิยมของจีปรัส เขาเรียกร้องเชิญชวนและระดมมวลชนคนทุกกลุ่มเพื่อเข้ามาเป็นฐานเดียวกันกับเขา การบูรณาการทางการเมืองของผู้ด้อยอภิสิทธิ์ชน การสร้างความเป็นประชาธิปไตยรูปแบบใหม่โดยผ่านการร่วมมือกันทางสังคม และกระบวนการประชามติจึงถือเป็นพื้นฐานหลักในการสร้างฐานรากและการเคลื่อนไหวของมวลชนของเขา ด้วยเหตุนี้ ประชานิยมของจีปรัสจึงมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากชาติอื่น ๆ ในยุโรป แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศในแถบลาตินอเมริกา คือมีลักษณะที่เรียกว่า ประชานิยมที่หลากหลาย (Inclusionary Populism) กล่าวคือ เป็นวาทกรรมที่มีฐานมวลชนรวมกันอยู่ในกลุ่มของผู้ด้อยอภิสิทธิ์ชนในสังคม คนชายขอบจากเชื้อชาติอื่นที่อาศัยอยู่ในกรีซ โดยมีศัตรูร่วมกันคือชนชั้นนำทางการเมืองและสังคม มหาอำนาจต่างชาติที่มีอิทธิพลในลักษณะของความเป็นจักรวรรดินิยมทางเศรษฐกิจ ในที่นี้คือกลุ่มเจ้าหนี้ทั้งหลาย ลักษณะประชานิยมแบบนี้เริ่มเกิดขึ้นกับพรรคโปเดมอส (PODEMOS) ของสเปนในระยะเวลาเดียวกัน

6. ผลของประชานิยมกับการเมืองกรีซ

จากที่เราได้วิเคราะห์วาทกรรมของจีปรัส เราจะมองเห็นถึงความสัมพันธ์ของประชานิยมของเขากับประชาธิปไตย คำพูดของเขาแสดงให้เห็นว่าความเป็นประชานิยมของเขาไม่ได้คุกคามหรือทำลายประชาธิปไตย หากแต่ต่อต้านประชาธิปไตยที่ครอบงำโดยเสรีนิยมใหม่ และกระแสทุนนิยม ดังจะเห็นได้ชัดเจนว่า จีปรัสไม่ปฏิเสธการบูรณาการสหภาพยุโรป แต่ต้องการให้มีการปฏิรูปให้มากขึ้นกว่านี้ ในแง่ของความเป็นชาตินิยม วาทกรรมของเขามีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับพรรคการเมืองฝ่ายขวาจัดตั้งที่อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ว่า ประชานิยมของจีปรัสมีลักษณะที่เรียกว่า “ประชานิยมหลากหลาย” (Inclusionary Populism)³⁰ คือการไม่แบ่งแยกความเป็นชาติพันธุ์ แต่ร่วมมือกันเพื่อ

วัตถุประสงค์เดียวกัน กล่าวคือการต่อต้านต่างชาติที่ใช้กระแสทุนนิยม ไม่ว่าจะเป็นรัฐมหาอำนาจในสหภาพยุโรป กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรป ในขณะที่พรรคขวาจัดแสดงความวิตกกังวลกับการเข้ามาของชาวต่างด้าวหรือคนที่ไม่ใช่ชาติพันธุ์เดียวกันกับคนกรีซ รวมถึงการหวาดกลัวชาวมุสลิม อันมีลักษณะที่เป็นเผด็จการซึ่งนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ อย่างกรณีของพรรคโกลเด้น ดอร์วัน (Golden Dawn) ที่มีแนวคิดนาซีใหม่

เมื่อถามว่าประชานิยมแบบจิปรีสมิผลดีหรือผลเสียมากกว่ากัน ต่อระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยของกรีซ เราไม่สามารถยืนยันได้ว่ามีดีหรือเสียทั้งหมด ประชานิยมแบบจิปรีสมิผลทั้งสองด้าน ในแง่บวก วาทกรรมของเขาก่อให้การสร้างเสียงข้างมากของมวลชน โดยเฉพาะกลุ่มคนชนชั้นกลางที่ไม่ได้รับความเป็นได้ธรรมได้เรียกร้องสิทธิของตัวเอง อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ วาทกรรมของจิปรีส สะท้อนปัญหาสำคัญของการบูรณาการสหภาพยุโรป โดยเฉพาะความสัมพันธ์กันระหว่างรัฐใหญ่และรัฐเล็ก การแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในแง่ลบ วาทกรรมของเขาทำให้สูญเสียความเป็นขั้วการเมือง (Political Polarization) กล่าวคือ ขั้วอำนาจทางการเมืองเริ่มสูญหาย ความเป็นพรรคซ้ายจัดของซิริซาลาดทอนลงจากการดึงมวลชนกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มอนุรักษนิยม เสรีนิยม และขั้วกลางเข้าไปอยู่ด้วย เวทีทางการเมืองกรีซ เหลือกลุ่มใหญ่ ๆ เพียงสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่สนับสนุนข้อตกลงกับมหาอำนาจในการยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ และกลุ่มที่ไม่สนับสนุนข้อตกลงดังกล่าว

7. บทสรุป

ประชานิยมของกรีซถือว่าเป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ประชานิยมที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งแสดงให้เห็นผู้นำที่มีความสามารถในการดึงดูดใจมวลชน (Charismatic Leader) ที่มีจะปรากฏตัวในช่วงประเศคมี

วิกฤตการณ์ เรามองเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวก็คล้ายกับไทยเราเช่นเดียวกัน ดังเช่นช่วงหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 1997 ผู้นำที่มีบทบาทขึ้นมาในยุคดังกล่าว ก็คือทักษิณ ชินวัตร ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนผ่านของวิถีทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อนในอดีตในกรณีของกรีซ เราสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ภายหลังจากการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ประชานิยมได้สองประเด็นหลัก ๆ ก็คือ ประเด็นแรก การแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) และฐานอำนาจทางการเมืองเดิม ในประเด็นนี้สิ่งที่เห็นได้ชัดก็คือ ความเป็นระบบพรรคการเมืองสองพรรคระหว่างพรรคประชาธิปไตยใหม่และพรรคปา-สก นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง แตกสลายลงไป ฐานอำนาจทางการเมืองของทั้งสองพรรคหันมาสนับสนุนพรรคซีริซา (SYRIZA) ซึ่งทำให้กลายเป็นพรรคได้คะแนนเสียงมากที่สุดและเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลในปี 2015 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคะแนนเสียงไม่เกินกึ่งหนึ่งของรัฐสภา ดังนั้นพรรคซีริซาจึงได้รวมคะแนนเสียงกับพรรคอเนล (ANEL : Independent Greeks Party) เป็นรัฐบาลผสม เพื่อให้ได้เสียงข้างมากในรัฐสภา สิ่งที่สำคัญในจุดนี้ก็คือ พรรคซีริซากับพรรคอเนล เป็นพรรคการเมืองคนละขั้วทางการเมือง พรรคซีริซาเป็นพรรคฝ่ายซ้าย ส่วนพรรคอเนล เป็นพรรคฝ่ายขวา แต่สามารถอยู่กันในรัฐบาลเดียวกันได้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการแบ่งขั้วทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป พรรคซีริซาสูญเสียความเป็นพรรคฝ่ายซ้ายไปอย่างสิ้นเชิง จิปรีส ได้ร้องเรียกประชาชนทุกกลุ่มให้สนับสนุนเขา ไม่รังเกียจคนที่อยู่คนละขั้วทางการเมืองกับเขา ประเด็นที่สองก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน พวกเขาได้ยึดถืออัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นผู้นำมากกว่าความเป็นพรรคการเมือง การที่ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงจากฐานเสียงเดิมของพรรคอื่นหันไปสนับสนุนจิปรีส โดยปราศจากข้อจำกัดของขั้วทางการเมือง แสดงให้เห็นถึงการมองไปที่อัตลักษณ์ของตัวผู้นำมากกว่าจะให้ความสำคัญถึงความเป็นพรรคการเมือง ทั้งสองประเด็นข้างต้นถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนที่สุดภายหลังจาก

การเกิดขึ้นของวาทกรรมประชานิยมของผู้นำที่มีความสามารถในการดึงดูดใจประชาชนในช่วงวิกฤตการณ์ ซึ่งเป็นหนึ่งของตัวอย่างนักประชานิยมทั่วโลกที่เกิดขึ้นมานับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา

NOTES

- 1 Margaret Canovan, *Populism* (Harcourt Brace Jovanovich, 1981), 5.
- 2 Cas Mudde and Cristobal Rovira Kaltwasser, “Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America,” in *Populism in Europe – A Government and Opposition Collection*, Adrian Favero, ed. (Cambridge University Press, 2012), 147.
- 3 Canovan, *Populism*, 3.
- 4 Daniele Albertazzi, and Duncan McDonnell, *Twenty-first century populism: the spectre of Western European democracy* (Palgrave Macmillan, 2008), 3, <https://pdfs.semanticscholar.org/dc60/f441094ce802a3aac099ceee714e19c4dc29.pdf>.
- 5 Cas Mudde, *the Populist Zeitgeist* (Government and Opposition, 2004), 543, https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/2CD-34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7/S0017257X00002372a.pdf/populist_zeitgeist.pdf.

- 6 Pierre-André Taguieff, *New National Populism in Greek* (Epikentro, 2013), 75.
- 7 Paul Taggart, *Populism* (Open University Press, 2000), 4.
- 8 Pierre-André Taguieff, *Populism and Political Science: From Conceptual Illusions to Real Problems* (Presses de Sciences Po, 1997), 6, <https://www.cairn-int.info/revue-vingtieme-siecle-revue-d-histoire-1997-4-page-4.html>.
- 9 Ernesto Laclau, *On Populist Reason* (Verso, 2005), 78.
- 10 Margaret Canovan, “Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy,” *Politics Studies*, no. XLVII (1999), <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-9248.00184> (accessed on July 9, 2020).
- 11 Ibid., 4.
- 12 Margaret Canovan, “Populism for political theorists?,” *Journal of Political Ideologies* Vol. 9, No. 3 (2004), 241-252.
- 13 Ibid., 5.
- 14 Gregory Markou, “the Political Discourse in Europe: the case of SYRIZA and Front de Gauche (Election 2012)” (Master Thesis, Aristotle University of Thessaloniki, 2015), 25. (In Greek)

- 15 Paula Becker and Jean-Aimé A. Raveloson, “What is Democracy?,” *Friedrich-Ebert-Stiftung*, September 2008, <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/madagascar/05860.pdf> (accessed on November 15, 2020).
- 16 Larry Diamond, “What is Democracy?,” *Stanford*, January 21, 2004, <https://diamond-democracy.stanford.edu/speaking/lectures/what-democracy> (accessed on November 15, 2020).
- 17 Cas Mudde and Cristóbal Rovira Kaltwasser, *Populism in Europe and the Americas: Threat Or Corrective for Democracy?* (Cambridge University Press, 2012), 25.
- 18 *Ibid.*, 23.
- 19 Paschos Mandravelis, “Deep Populism,” *E Kathimerini*, September 4, 2016, <https://www.kathimerini.gr/opinion/873396/o-vathys-laikismos> (accessed on November 14, 2020). (In Greek)
- 20 “To VIMA Team, 45 years of PASOK: The chronicle of founding and declaring on September 3,” *To VIMA*, September 3, 2019, <https://www.tovima.gr/2019/09/03/politics/45-xronia-pasok-to-xroniko-tis-idrysis-kai-i-istoriki-diakiryksi-tis-3is-septemvri> (accessed on November 12, 2020). (In Greek)
- 21 Yannis Stavrakakis and Giorgos Katsambekis, “Left-wing populism in the European periphery: the case of SYRIZA,” *Journal of Political Ideologies* Vol.19, No.2 (June 2014), 119–142.

- 22 Markou, “the Political Discourse in Europe,” 53.
- 23 Ibid.,52.
- 24 “Speech of Alexis Tsipras, SYRIZA Party Leader before the elections at Omonia Square, Athens,” *SYRIZA*, May 5 2012, [https://www.syriza.gr/article/id/46136/OMILIA-TOY-EPIKEFALHS-TOY-SYNDYASMOY--SYRIZA---ENW-TIKO-KOINWNIKO-METWPO--AL.-TSIPRA-STHN-KEN-TRIKH-PROEKLOGIKH-SYGKENTRWSH-TOY-SYRIZA---EKM-STHN-ATHHNA-\(PL.-OMONOIAS\).html](https://www.syriza.gr/article/id/46136/OMILIA-TOY-EPIKEFALHS-TOY-SYNDYASMOY--SYRIZA---ENW-TIKO-KOINWNIKO-METWPO--AL.-TSIPRA-STHN-KEN-TRIKH-PROEKLOGIKH-SYGKENTRWSH-TOY-SYRIZA---EKM-STHN-ATHHNA-(PL.-OMONOIAS).html) (accessed on July 9, 2020). (In Greek)
- 25 IN.Gr Team, “Opening! Tsipras to the Voters of New Democracy and PASOK,” *In.gr*, April 29, 2012, <https://www.in.gr/2012/04/29/greece/anoigma-tsipra-stoys-pisifoforoys-pasok-kai-neas-dimokratias> (accessed on November 10, 2020). (In Greek)
- 26 Ibid.
- 27 “VIMA Team, the society in hell-the country in Drachma,” *To VIMA*, July 9, 2012, <https://www.tovima.gr/2012/07/09/politics/alexis-tsipras-i-koinwnia-stin-kolasi-i-xwra-sti-draxmi> (accessed on November 10, 2020). (In Greek)
- 28 Ibid.
- 29 “Speech of Alexis Tsipras, the President of the Parliamentary Group of SYRIZA and United Social Front at Sparta,” *Synaspismos*, June 6 2012, <http://www.syn>.

gr/gr/keimeno.php?id=27288 (accessed on July 9 2020).
(In Greek)

30 Ibid.

Received: October 3, 2020
Revised: December 28, 2020
Accepted: December 28, 2020

**แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย
“ยุโรปแห่งประชาชาติ”:
แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป
ท่ามกลางวิกฤตการณ์สหภาพยุโรป:
กรณีศึกษาพรรค Law and Justice
ในโปแลนด์และพรรค Fidesz ใน
ฮังการี**

*The Discourses of “The Europe of Nations”
: Euroscepticism in the Light of the European Union
Crises: the Cases of Law and Justice in Poland and
Fidesz in Hungary*

นรจญา ตัญจพัฒน์กุล
นักวิชาการอิสระ กรุงเทพมหานคร

Narajaya Tanjapatkul
Independent scholar , Bangkok

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะวิเคราะห์และอภิปรายความเปลี่ยนแปลงเชิงแนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Law and Justice ในประเทศโปแลนด์และพรรค Fidesz ในประเทศฮังการีในบริบทของวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปซึ่งเป็นชุดเหตุการณ์ที่ทำลายแนวคิดการบูรณาการสหภาพยุโรปแบบเหนือรัฐ อันประกอบไปด้วยวิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซน วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย และการลงประชามติออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร บทความนี้เสนอว่า แนวคิดที่ว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งเป็นแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปที่พรรค Law and Justice และพรรค Fidesz เสนอไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงเนื้อหาสาระและแกนอุดมการณ์ซึ่งสร้างอยู่บนพื้นฐานอุดมการณ์ขวาประชานิยมและหลักการอธิปไตยแห่งชาติ หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับการวางกรอบของวาทกรรมจากระดับรัฐชาติไปสู่การเชื่อมโยงที่ระดับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น โดยวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้เปลี่ยนจากวาทกรรมการผลักดันความเข้มแข็งของอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติ ไปสู่การสร้างวาทกรรมที่ว่าด้วยวิกฤตแห่งการสูญเสียอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติที่สหภาพยุโรปซึ่งคือ ‘ความเป็นอื่น’ ที่ไม่ใช่ชาติโปแลนด์และฮังการี คุกคาม ‘ชาติ’ ด้วยการบูรณาการแบบเหนือรัฐและนโยบายที่ดำเนินโดยสหภาพยุโรป

คำสำคัญ: การบูรณาการสหภาพยุโรป, การต่อต้านสหภาพยุโรป, โปแลนด์, ฮังการี, พรรค Law and Justice, พรรค Fidesz, ยุโรปแห่งประชาชาติ

Abstract

This article aims to examine, analyse and discuss the transformation of the discourses of “the Europe of Nations” of the incumbent national populist Eurosceptic Law and Justice (PiS) in Poland and Fidesz in Hungary undergone in the light of the European Union crises, notably European debt crisis, European immigration crisis and the epitome of Eurosceptic sentiment known as ‘Brexit’. The discourse analysis shows that the European Union crises do not transform Law and Justice’s and Fidesz’s Eurosceptic vision and ideology, which are fused and constructed on the basis of conservative nationalism, at their ideological core, but the crises do impact how the parties’ discursive formation. In the light of the crises, Law and Justice and Fidesz portray the European Union crises as the crisis of national sovereignty and national identity, threatened by supranational principle and practices of the European Integration.

Keywords: European Integration, Euroscepticism, Hungary, Poland, Fidesz, Law and Justice, PiS, Europe of Nations

บทนำ

การปฏิวัติล้มล้างระบอบคอมมิวนิสต์ ค.ศ. 1989 (The 1989 Revolution) ได้ปลดปล่อยประเทศในภูมิภาคยุโรปกลางอย่างโปแลนด์ และฮังการีออกจากการปกครองของสหภาพโซเวียต ส่งประเทศ “ยุโรปตะวันตกที่ถูกลักพาตัว” (“kidnapped West”)¹ กลับคืนสู่โลกตะวันตก “ฉันทามติเสรีนิยม” (“liberal consensus”) หลังการล่มสลายลงของสหภาพโซเวียตได้เรียกระบบและอัตลักษณ์ทางการเมืองเสรีนิยมประชาธิปไตยและเศรษฐกิจตลาดที่สูญหายไปหลังจากช่วงระหว่างสงคราม (interwar period) จากการที่เป็นสมรภูมิระหว่างมหาอำนาจกลับคืนสู่ภูมิภาคยุโรปกลาง² และเมื่อค.ศ. 2004 โปแลนด์และฮังการีได้ “หวนคืนกลับสู่ยุโรป” (“Return to Europe”) อย่างสมบูรณ์อีกครั้ง เมื่อประเทศทั้งสองเข้าร่วมการบูรณาการสหภาพยุโรป (European Integration) อันเป็นโครงการสันติภาพที่ยุติความบาดหมางระหว่างรัฐชาติและซูบซีวิตยุโรปจากความบอบช้ำหลังการสิ้นสุดลงของสงครามโลกครั้งที่สองผ่านแนวคิดการบูรณาการแบบเหนือรัฐ (supranationalism) โดยที่สหภาพยุโรปหิบบั่มอำนาจอธิปไตยบางส่วนของรัฐสมาชิก และมุ่งที่จะไปสู่การเป็น “สหรัฐแห่งยุโรป” (“United States of Europe”) อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาครึ่งศตวรรษของการบูรณาการยุโรปได้นำการบูรณาการไปในทิศทางตรงกันข้าม แนวคิด Euroscepticism หรือแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปได้ทะยานขึ้นมาจากแนวคิดกระแสรอง ช่วงชิงและจับจองพื้นที่ทางความคิดในภูมิภาคนี้ของยุโรปกระแสหลัก³ ทำทลายกระแสแนวคิดสนับสนุนสหภาพยุโรปซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ทางความคิดว่าด้วยการรวมยุโรปมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง วิกฤตการณ์สหภาพยุโรป ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างของสหภาพยุโรปว่าด้วยประชาธิปไตยขาดดุล วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซนใน ค.ศ. 2009 วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยจากตะวันออกกลางและแอฟริกาใน ค.ศ. 2015 ตลอดจนการลงประชามติออกจากสหภาพยุโรปของ สหราชอาณาจักรหรือที่

รู้จักกันในนามของ ‘Brexit’ ค.ศ. 2016⁴ ได้ส่งผลให้กระแสแนวความคิดต่อต้านสหภาพยุโรปปกคลุมทั่วยุโรปและรวมทั้งกระแสดังกล่าวยังได้พัดพาเข้ามาสู่ภูมิภาคยุโรปกลาง ท่ามกลางวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปที่ตอกย้ำความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจระหว่างประเทศยุโรปตะวันตกและยุโรปตะวันออก⁵ พรรค Law and Justice (PiS: Prawo i Sprawiedliwość) ในประเทศโปแลนด์และพรรค Fidesz ในประเทศฮังการี ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีแนวความคิดต่อต้านสหภาพยุโรปและมีอุดมการณ์ขวาประชานิยม (Right-wing populism) ได้นำพาโปแลนด์และฮังการีถอยจากการ “หวนคืนสู่ (สหภาพ) ยุโรป” เสนอแนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” (“The Europe of Nations”) เรียกร้องยุโรปให้หวนกลับคืนกลับไปสู่ยุโรปที่รัฐชาตินั้นทรงอำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ และทำลาย “ฉันทามติเสรีนิยม” ที่เป็นกระแสแนวความคิดที่นำไปสู่การสลายลงของ “ชาติ”

ปฏิเสธไม่ได้ว่าแนวความคิดต่อต้านสหภาพยุโรปเป็นแนวความคิดที่เติบโตขึ้นอย่างทั่วถึงและได้กลายเป็นพลวัตสำคัญในภูมิทัศน์การเมืองกระแสหลักของยุโรปในหลายบริเวณ ทั้งในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ยุโรปเหนือ ยุโรปใต้ ตลอดจนยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก กระแสการเติบโตที่มีอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนนี้สามารถเห็นได้จากการที่พรรคที่กุมแนวความคิดต่อต้านสหภาพยุโรปได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งในระดับชาติที่เพิ่มมากขึ้นจนสามารถเข้าไปสู่การเมืองกระแสหลักและกลายเป็นฝ่ายค้านที่ทรงพลังในการผลักดันวาระทางการเมืองในระดับชาติอย่างพรรค Alternative für Deutschland ในเยอรมนี หรือพรรค Sweden Democrats ในสวีเดน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พลังการต่อต้านสหภาพยุโรปซึ่งเกิดขึ้นในภูมิภาคยุโรปกลาง นับว่าเป็นพลวัตที่ไม่สามารถมองข้ามได้เนื่องจากพรรคการเมืองซึ่งมีแนวคิดต่อต้านสหภาพยุโรปอย่างพรรค Law and Justice ในโปแลนด์ ได้พลิกจากการเป็นฝ่ายค้านมาเป็นรัฐบาลเสียงข้างมากในการเลือกตั้ง ค.ศ. 2015 และพรรค Fidesz ในฮังการีได้รับเลือกให้เป็นพรรครัฐบาล

ติดต่อกันสามสมัยตั้งแต่ค.ศ. 2010 แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป และอุดมการณ์ชาวนาชาตินิยมของพรรคทั้งสองดังกล่าวได้นำโปแลนด์ และฮังการีไปสู่การเสนอแนวคิดว่าด้วย “ประชาชาติแห่งยุโรป” ที่วิพากษ์และคานกระแสรอบนวงการบูรณาการสหภาพยุโรป ซึ่งจะนำไปสู่การทำความเข้าใจอีกมิติของพลวัตการต่อต้านสหภาพยุโรปที่เกิดขึ้นในบริบทของภูมิภาคยุโรปกลางและสภาวะชะงักงันของกระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรป

วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้สร้างพลวัตและความเปลี่ยนแปลงต่อกระแสแนวคิดและวาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรป พรรคการเมืองที่ถือครองแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปได้ ‘พลิก’ วิกฤตให้เป็นโอกาสเพื่อผลักดันแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปซึ่งพื้นฐานหลักแนวคิดก่อร่างมาจากอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคผ่านการปรับเปลี่ยนวาทกรรมเพื่อให้สอดคล้องต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงและพลวัตที่เกิดขึ้นในการเมืองของสหภาพยุโรปท่ามกลางวิกฤตการณ์ ดังนั้น บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเชิงแนวคิดและวาทกรรมการต่อต้านการบูรณาการสหภาพยุโรปภายใต้แนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ระหว่างก่อนและหลังการเกิดวิกฤตการณ์การบูรณาการสหภาพยุโรปในช่วงค.ศ. 2009 - 2016 ผ่านการวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในเอกสารของพรรค สุนทรพจน์และวาทะของนักการเมืองสังกัดพรรค

การวิเคราะห์ได้นำไปสู่ข้อเสนอที่ว่า วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปไม่ได้ส่งผลให้แนวคิดและวาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice ในโปแลนด์และพรรค Fidesz ในฮังการีซึ่งแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรคนั้นสร้างผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองแบบชาวนาชาตินิยมชาตินิยมและชาตินิยม ซึ่งประกอบไปด้วยอุดมการณ์ชาตินิยม (nationalism) ที่หวงแหนความเป็นชาติในทางการเมืองซึ่งหมายถึงอำนาจอธิปไตยแห่งชาติ และทางวัฒนธรรมซึ่ง

หมายถึงอัตลักษณ์แห่งชาติ และแนวคิดในการแบ่งความเป็น ‘เรา’ (‘us’) และต่อต้านความเป็น ‘เขา’ (‘other’) ผ่านการคิดบนฐานของความเป็นชาติ (‘nation’) มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงแก่นเนื้อหาสาระ หากแต่ วิฤตการณ์สหภาพยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงการให้ความสำคัญต่อวาระที่พรรคต้องการจะดึงขึ้นมาเน้นย้ำและนำเสนอ การนิยาม “ยุโรป” ของพรรคการเมืองทั้งสองพรรคยังคงตั้งอยู่บนแนวความคิดที่การรวมยุโรปนั้นต้องอยู่บนฐานของ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่รัฐอธิปไตยสามารถรักษาความเข้มแข็งของ “ชาติ” ไว้ได้ในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และโดยเฉพาะมิติทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ หากแต่วิฤตการณ์สหภาพยุโรปได้ส่งผลให้พรรคทั้งสองเชื่อมโยงวาระที่ต้องการรักษาอธิปไตยแห่งชาติและอัตลักษณ์แห่งชาติไปที่ระดับสหภาพยุโรปมากขึ้นผ่านการสร้างแนวคิดให้การบูรณาการสหภาพยุโรปบนแนวคิดแบบเหนือรัฐและนโยบายที่ออกโดยสหภาพยุโรปคือ ‘ความเป็นอื่น’ และเป็น ‘ภัย’ ต่อ ‘ชาติ’ โปแลนด์และฮังการี ดังนั้น บริบทวิฤตการณ์สหภาพยุโรปได้ส่งผลให้แนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่หลักการ “อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ” เป็นพื้นฐานแนวคิดได้นำไปสู่การสร้างวาทกรรมที่เปลี่ยนจุดเน้นย้ำจากการผลักดันความเข้มแข็งของอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติ ไปสู่วิฤตการณ์ว่าด้วยการสูญเสียอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติ โดยที่มีสหภาพยุโรปเป็นผู้ก่อวิฤตต่อ “ยุโรปแห่งประชาชาติ”

บทความวิชาการฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะเสนอการวิเคราะห์และอภิปรายการเปลี่ยนแปลงเชิงแนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งเป็นฐานแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ในบริบทวิฤตการณ์สหภาพยุโรป โดยจะเริ่มจากการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการต่อต้านการบูรณาการสหภาพยุโรปและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบขวาประชานิยม โดยการทำความเข้าใจอุดมการณ์ทางการเมืองจะนำไปสู่การทำความเข้าใจการประกอบสร้างแนวคิดและวาทกรรมที่

วิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านสหภาพยุโรป ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสองแนวคิดและอุดมการณ์นั้นมีความเชื่อมโยงต่อวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปที่เป็นประเด็นว่าด้วยยุโรปทั้งในโปแลนด์และฮังการี จากนั้นในส่วนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของแนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ระหว่างก่อนและหลังการเกิดวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปผ่านการยกตัวอย่างและวิเคราะห์เปรียบเทียบวาทกรรมว่าด้วยยุโรปเพื่อสนับสนุนข้อเสนอดังกล่าว

2. วิกฤตการณ์สหภาพยุโรป – โอกาสของแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป และแนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ”

ช่วงทศวรรษที่ 2010 นับว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่ยากลำบากและท้าทายของสหภาพยุโรป เนื่องจากกระบวนการบูรณาการได้นำพาสหภาพยุโรปมาสู่จุดวิกฤต⁶ สัญญาณสำคัญที่ประจักษ์ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสหภาพยุโรปกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์นั้นคือ การทะยานขึ้นมาและการแพร่สะพัดของกระแสแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป หรือแนวคิด Euroscepticism ในบรรดารัฐสมาชิกสหภาพยุโรป⁷

ธรรมชาติการบูรณาการสหภาพยุโรปซึ่งมีลักษณะแบบเหนือรัฐ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยบางส่วนจากรัฐสมาชิกมาสู่สหภาพยุโรป และนำมาสู่การสลายพรมแดนรัฐชาติให้จางลง ดังนั้นประเด็นว่าด้วยยุโรปจึงไม่ได้เป็นเพียงประเด็นในระดับสหภาพยุโรปเท่านั้น หากแต่ประเด็นว่าด้วยยุโรปนั้นยังถูกเชื่อมเข้าสู่การเมืองภายใน ถูกทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง (politicize) และกลายเป็นวาระทางการเมืองในระดับชาติ แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปจึงเป็นอุดมการณ์และจุดยืนทางการเมืองที่พบได้ในพรรคการเมืองยุโรปเฉกเช่นเดียวกับแนวคิดการสนับสนุนสหภาพยุโรป

อย่างไรก็ตาม แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปไม่ได้เป็นแนวคิดที่มีเพียงมิติเดียว หากแต่มีมิติและระดับการต่อต้านหลายระดับ ตามการนิยามของ Paul Taggart และ Aleks Szczerbiak “การต่อต้าน (‘oppose’) กระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรป” สามารถแบ่งแนวการต่อต้านออกเป็น Hard Euroscepticism ซึ่งหมายถึงแนวความคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปที่ “ต่อต้านการดำรงอยู่และการรวมยุโรปในเชิงหลักการ และในท้ายที่สุดแนวคิดดังกล่าวจะนำไปสู่ความต้องการที่จะออกจากการเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป” และ Soft Euroscepticism ซึ่งเป็น “แนวการต่อต้านสหภาพยุโรปที่ไม่ได้ปฏิเสธการรวมยุโรป หากแต่ปฏิเสธหลักการหรือนโยบายที่ดำเนินโดยสหภาพยุโรปซึ่งขัดต่อผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐสมาชิก”

เกือบตลอดครึ่งทศวรรษของกระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรป การเมืองกระแสหลักล้วนสนับสนุนการขับเคลื่อนกระบวนการบูรณาการบูรณาการยุโรป หลังการสิ้นสุดลงของสงครามโลกครั้งที่ 2 กระบวนการบูรณาการยุโรปเกิดขึ้นบนความคาดหวังที่จะสมานแผลความบาดหมางระหว่างบรรดารัฐในยุโรป และสร้างสันติภาพให้บังเกิดขึ้นในยุโรปภาคพื้นทวีป ซึ่งในบริบทหลังสงครามการนิยามความหมายของคำว่ายุโรปจะครอบคลุมเพียงยุโรปตะวันตกเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การทลายลงของกำแพงเบอร์ลินและการล่มสลายลงของสหภาพโซเวียต ค.ศ. 1991 และการปฏิวัติค.ศ. 1989 ที่นำไปสู่การสิ้นสุดลงของการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปกลาง ซึ่งหมายรวมทั้งโปแลนด์ และฮังการี การสิ้นสุดลงของสงครามเย็นได้เปิดโอกาสไปสู่การรวมยุโรปการบูรณาการยุโรปได้สร้าง “ฉันทามติอย่างยินยอม” (“permissive consensus”) ที่บรรดารัฐในยุโรปยินยอมที่จะเห็นพ้องต้องกันในการสร้างยุโรปภายใต้กรอบสหภาพยุโรป⁶ ระบอบการเมืองเสรีประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและระบบเศรษฐกิจตลาดซึ่งเป็นระบอบการเมืองเศรษฐกิจในโลกทัศน์แบบยุโรปตะวันตกได้กลายเป็น “ฉันทามติเสรีนิยม” (“liberal consensus”) ที่เกิดขึ้นในทั่วสหภาพยุโรป รวม

ถึงในยุโรปกลาง และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของโปแลนด์ และฮังการีในปี ค.ศ. 2004 ได้นำภูมิภาคยุโรปกลาง⁹ “หวนคืนกลับสู่ยุโรป” อีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ล่วงเลยมาครึ่งทศวรรษของการบูรณาการได้นำการบูรณาการไปสู่ทิศทางตรงกันข้าม “ฉันทามติอย่างยินยอม” ได้เปลี่ยนไปสู่ “ความไม่ลงรอยอย่างจำกัด” (“constraining dissensus”) ระหว่างรัฐสมาชิกและสหภาพยุโรป¹⁰ แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปซึ่งเคยเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองกระแสรองในภูมิภาคการเมืองยุโรป ได้กลายเป็นแนวคิดและอุดมการณ์ที่เป็นพลวัตสำคัญในการเมืองระหว่างสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก ทำลายการเมืองกระแสหลักที่สนับสนุนการรวมยุโรปในกรอบสหภาพยุโรปและนโยบายที่ประกาศใช้โดยสหภาพยุโรป

วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 2010 ได้นำมาสู่การถกเถียงในเชิงแนวคิดว่าด้วยการรวมยุโรประหว่าง “สหราชอาณาจักร” ซึ่งเป็นการรวมยุโรปบนฐานของแนวคิดแบบสหพันธรัฐและ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งความร่วมมือระหว่างรัฐจะต้องอยู่บนฐานของรัฐชาติที่ทรงอำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ เปิดทางให้แก่แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปเข้าสู่การเมืองกระแสหลัก สหภาพยุโรปต้องเผชิญต่อวิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซนในปีค.ศ. 2009 ซึ่งจุดประกายความไม่ลงรอยในเชิงแนวคิดและการปฏิบัติของสหภาพยุโรประหว่างรัฐสมาชิกอย่างเยอรมนีที่ให้เงินกู้ช่วยเหลือที่บังคับใช้มาตรการรัดเข็มขัดและรัฐสมาชิกอย่างกรีซที่ถูกเงื่อนไขบังคับให้รับนโยบายรัดเข็มขัดเพื่อฟื้นฟูและปรับเสถียรสภาพการเงินจากวิกฤตหนี้สาธารณะ วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย ค.ศ. 2015 ที่นำมาสู่กระแสการหลั่งไหลของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพจากยุโรปเหนือและตะวันออกกลางเป็นวิกฤตการณ์ระลอกที่สองที่สหภาพยุโรปต้องเผชิญ นโยบายการเปิดพรมแดนเสรีของสหภาพยุโรป และนโยบายเปิดรับผู้ลี้ภัยซึ่งนำโดยเยอรมนีได้นำมาสู่คำถามว่าด้วยวิกฤตมนุษยธรรมและความมั่นคงของ ‘ชาติ’ ยุโรปทั้งใน

มิติของอียิปต์และอัตลักษณ์ที่กำลังถูกคุกคามด้วย ‘ความเป็นอื่น’ ที่นำพาซึ่งความไม่มั่นคงมาสู่ทวีปยุโรป วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยได้ปลุกกระแสความไม่พอใจต่อสหภาพยุโรปในบรรดาระัฐสมาชิก วิกฤตการณ์ทั้งสองได้ตอกย้ำถึงปัญหาเชิงการเมืองของสหภาพยุโรปว่าด้วยประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตย การที่สหภาพยุโรปตั้งอำนาจอธิปไตยจากรัฐสมาชิกเพื่อดำเนินนโยบาย ในทางกลับกันส่งผลให้รัฐสมาชิกรู้สึกว่าการนำอียิปต์ได้ถูกช่วงชิงไปอยู่ที่บรัสเซลส์และประชาธิปไตยถูกกักต้อนเพราะประชาชนไม่ใช่ผู้กำหนดการปกครองในระดับสหภาพยุโรปที่แท้จริง วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้ดำเนินมาถึงขีดสุดเมื่อ สหราชอาณาจักรลงประชามติออกจากสหภาพยุโรปในปีค.ศ. 2016 สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากระแสการต่อต้านสหภาพยุโรปนั้นได้กลายเป็นประเด็นสำคัญในการเมืองกระแสหลักในการเมืองยุโรปและสหภาพยุโรปอย่างแท้จริง และสะท้อนถึงความไร้ประสิทธิภาพของการเมืองกระแสหลักที่สนับสนุนสหภาพยุโรปที่ไม่สามารถตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ได้

วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปและกระแสแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปได้นำมาสู่การตั้งคำถามต่อ “การหวนคีนสู่ยุโรป” เพื่อรวมกลับเข้าสู่ยุโรปอีกครั้งในภูมิภาคยุโรปกลาง โดยเฉพาะในโปแลนด์และฮังการีซึ่งมีพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz เป็นพรรครัฐบาลในช่วงระยะเวลาวิกฤติ โดยพรรค Law and Justice ได้กลายเป็นรัฐบาลเสียงข้างมากจากการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งประธานาธิบดีค.ศ. 2015 และการเลือกตั้งสภาล่างในปีเดียวกันและพรรค Fidesz ซึ่งนำโดย Viktor Orbán ชนะการเลือกตั้งติดต่อกัน 3 สมัยในการเลือกตั้ง ค.ศ. 2010 ค.ศ. 2014 และค.ศ. 2018 แนวคิดที่ว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งเป็นหนึ่งในมิติของการต่อต้านสหภาพยุโรปได้กลายเป็นพลังเชิงวาทกรรมที่วิพากษ์และต่อต้านสหภาพยุโรปและมีพลวัตเคลื่อนไหวไปตามวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ภาพของโปแลนด์และฮังการีได้เปลี่ยนจาก “Poster boy” ในช่วงแรกหลังจากการเปลี่ยนผ่านจากระบบคอมมิวนิสต์ไปสู่ระบอบเสรีประชาธิปไตยที่เป็นต้นแบบ

ของรัฐที่เปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองเศรษฐกิจผ่านกระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรปไปสู่ “Problematic child”¹¹ ที่ท้าทายกระแสการบูรณาการสหภาพยุโรปและการเมืองกระแสหลักในสหภาพยุโรป และเสนอแนวคิดที่พยายามจะดึง ‘ชาติโปแลนด์’ และ ‘ชาติฮังการี’ ออกจากกระแสการสร้าง “สหรัฐแห่งยุโรป” ซึ่งเป็นเป้าหมายที่โครงการยุโรปต้องการจะบรรลุ

3. การประกอบสร้างแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” – แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปและอุดมการณ์งวาทประชานิยมและชาตินิยมในยุโรปกลาง

การเสนอวาระการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองจะวางกรอบแนวคิดและสร้างวาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรปผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองที่พรรคครอบครองและนำเสนอ อุดมการณ์จึงเป็นเนื้อหาในการประกอบสร้างแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป ดังนั้น แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปและอุดมการณ์ทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กัน และการสร้างแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปจึงไม่ได้ถูกครอบงำอย่างจำกัดอยู่เพียงแค่อุดมการณ์ซ้ายหรือขวาเท่านั้น

เมื่ออุดมการณ์ทางการเมืองเป็นสาระสำคัญของการสร้างแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรป การที่จะทำความเข้าใจแนวคิดและวาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz จึงอยู่บนฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค ซึ่งพรรคทั้งสองมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเดียวกันคือ อุดมการณ์ชาตินิยมอนุรักษ์นิยม (Conservative nationalism) และประชานิยม (populism) อุดมการณ์ชาตินิยมอนุรักษ์นิยมและประชานิยมของ

พรรคจึงเป็นรากฐานแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรคการเมืองทั้งสอง

อุดมการณ์ทางการเมืองแบบชาวนักรัชนีนิยมเป็นการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นเชิงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในการสร้าง “โลกทัศน์” (“Weltanschauung”) ทางการเมือง¹² และในบริบทของภูมิภาคยุโรปกลาง นอกเหนือจากประเด็นเชิงอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ประเด็นเชิงประวัติศาสตร์ก็เป็นรากฐานทางความคิดสำคัญที่กำหนดการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองแบบชาวนักรัชนีนิยมชาตินิยม ดังนั้น ความรู้สึกร่วมถึงความเป็นยุโรปและความเป็นชาติจึงถูกนิยามผ่านอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และเป็นรากฐานของการสร้างโลกทัศน์แบบชาวนักรัชนีนิยมชาตินิยมในภูมิภาคยุโรปกลาง อย่างไรก็ตาม มติความคิดเชิงอัตลักษณ์ได้นำไปสู่การนิยาม “ความเป็นเรา” (“us”) และ “ความเป็นอื่น” (“other”) แบ่งแยกและกีดกันแนวความคิดที่และผู้ที่ไม่ได้มีอัตลักษณ์ร่วมออกจากการเมืองและสังคมที่โลกทัศน์ดังกล่าวต้องการจะสรรค์สร้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวคิดทางการเมืองที่กำหนดโลกทัศน์ของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz จึงเป็น “การต่อสู้ทางวัฒนธรรม” (“kulturkampf” or “cultural struggle”) ที่จะต้อง “ต่อสู้เพื่ออดีตและอนาคตของชุมชนทางการเมือง”¹³

อุดมการณ์ทางการเมืองชาวนักรัชนีนิยมชาตินิยมในบริบทของยุโรปกลางเชื่อว่า อารยธรรมยุโรปเป็นผลผลิตของอารยธรรมคริสต์ศาสนา ดังนั้นพื้นฐานของสังคมยุโรปจึงควรอยู่บนฐานของคุณค่าแบบคริสต์ศาสนา ซึ่งหมายถึงศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกในการนิยามในบริบทของยุโรปกลาง และรากฐานความเป็นชาติยุโรปและความเป็นชาติยุโรปกลางจึงยึดโยงและถูกกำหนดอยู่กับความเป็นคริสต์

อุดมการณ์ชาตินิยม นับว่าเป็นแนวคิดหลักสำคัญที่อธิบายรากฐานการกำหนดโลกทัศน์และการจัดระเบียบสังคมทั้งในระดับชาติ

และระดับระหว่างประเทศ นิยามความเป็น ‘ชาติ’ (‘Nation’) ที่พรรคการเมืองชาวนาธิปไตยนิยมชาตินิยมกำหนดไว้ทั้งความเป็นชาติทางวัฒนธรรมและความเป็นชาติในทางการเมือง โดยความเป็นชาติในเชิงวัฒนธรรมจะถูกกำหนดโดยการที่ชุมชนแห่งชาตินั้นจะต้องมีเชื้อชาติภาษา และประวัติศาสตร์ร่วมกัน ชุมชนแห่งชาติจึงต้องมีลักษณะที่เป็นเนื้อเดียวกัน (homogeneity) และการสร้างชุมชนแห่งชาติบนฐานดังกล่าวถือว่าเป็นระเบียบที่เป็น “ธรรมชาติ” (“organic”) ที่ไม่สามารถฝืนได้ นอกจากนี้ ชุมชนแห่งชาติจะต้องทรงอำนาจอธิปไตยและจะต้องเป็นอิสระจากอิทธิพลที่อยู่นอกเหนือความเป็นชาติ กล่าวคือ ความเป็นชาติในทางวัฒนธรรมจะต้องยึดโยงอยู่กับความเป็นชาติทางการเมืองที่เชื่อมโยงอยู่กับพรมแดนแห่งรัฐ ดังนั้นชุมชนแห่งชาติและอำนาจอธิปไตยจึงต้องดำรงอยู่ด้วยกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แนวคิดชาตินิยมและแนวคิดอธิปไตยนิยม (sovereignism) จึงเป็นหลักที่สำคัญที่สุดของการดำรงอยู่

ประวัติศาสตร์ได้หล่อหลอมและมีอิทธิพลต่อความคิดและโลกทัศน์ชาตินิยมของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz แนวคิดว่าด้วยชุมชนแห่งชาติที่ความเป็นชาติโปลิชหรือความเป็นชาติฮังการีนิยามความเป็นชุมชนแห่งชาตินั้น ได้รับอิทธิพลมาจากการตีความประวัติศาสตร์ของภูมิภาคยุโรปกลางที่ยุโรปกลางต้องเผชิญกับ “ปัญหาว่าด้วยชาติ” (“national question”) ที่ว่าด้วยความไม่เสถียรของอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติ ซึ่งสภาวะดังกล่าวได้รับการหล่อหลอมผ่านบริบททางประวัติศาสตร์ของความไม่ต่อเนื่องในการสร้างชาติ การสูญเสียอำนาจอธิปไตย¹⁴ อีสราฟในการปกครองรัฐชาติ และการสร้างอัตลักษณ์แห่งชาติที่ไม่สมบูรณ์จากการถูกปกครองและใช้อิทธิพลครอบงำโดยชาติมหาอำนาจ ถึงแม้ว่าการแบ่งโปแลนด์ (Partition of Poland) ครั้งที่ 3 ภายใต้ Polish-Lithuanian Commonwealth จะสิ้นสุดลงในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีจะล่มสลายลงไปในช่วงต้นศตวรรษที่ 20

อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการสร้างรัฐชาติของชุมชนที่มีเชื้อชาติและภาษาร่วมกันในช่วงระหว่างสงครามยังเป็นกระบวนการที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากยุโรปกลางได้ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของมหาอำนาจอย่างนาซีเยอรมนีในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลสหภาพโซเวียตผ่านการประชุมมหาอำนาจที่ยัลตาในช่วงศตวรรษที่ 20 ดังนั้น การตีความทางประวัติศาสตร์ของการปฏิวัติค.ศ. 1989 ในมโนทัศน์แบบอนุรักษนิยมชาตินิยมจึงไม่ได้เป็นการปฏิวัติที่นำภูมิภาคยุโรปกลาง “หวนคืนสู่ยุโรป” เปลี่ยนผ่านเข้าสู่โลกทัศน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบตะวันตก หากแต่ภาพของการปฏิวัติค.ศ. 1989 ได้แปรเปลี่ยนเป็น “การปฏิวัติที่ไม่เสร็จสิ้น” (“unfinished revolution”) ที่ ‘ความเป็นชาติ’ อำนาจอธิปไตยและเอกราชยังไม่ได้หวนคืนสู่รัฐชาติในยุโรปกลางอย่างสมบูรณ์¹⁵ และอุดมการณ์ของพรรคต้องการที่จะนำไปสู่การปฏิวัติที่สมบูรณ์เสร็จสิ้นและจะทำความเป็นรัฐและความเป็นชาตินั้นลงรอย¹⁶ หา “ทางออก” (“solution”) ต่อ “ปัญหาว่าด้วยชาติ”

การนิยามความเป็น “เรา” ผ่านแนวคิดชาตินิยมมาพร้อมกับการนิยามความเป็น “อื่น” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความต้องการที่จะสร้างชุมชนที่มีความหนึ่งเดียวทางเชื้อชาติของโปแลนด์และฮังการีเช่นกันที่ได้รับผลกระทบล้นหลอมจากประวัติศาสตร์ที่ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ถูกทำลายลงโดยกระบวนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยนาซีเยอรมนีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สังคมยุโรปกลางจึงอยู่ในสถานะที่มีความเป็นหนึ่งเดียวทางเชื้อชาติและมีทัศนคติที่ตีความ “ความหลากหลาย” (pluralism) ไปในความหมายเชิงลบ

เมื่อความคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กับชุมชนแห่งชาติอย่างแยกไม่ออก ผู้ที่มีความชอบธรรมในการถือครองอำนาจอธิปไตยจึงต้องเป็นสมาชิกของชุมชนแห่งชาติ “การหวนคืนสู่ยุโรป” ที่ได้หวนคืนประชาธิปไตยกลับคืนสู่ยุโรปกลางที่สมบูรณ์นั้น ประชาชนจะต้องเป็นผู้ถือครองอำนาจอธิปไตยโดยตรง โดยที่โครงสร้างทางการเมืองจะต้องไม่เป็นอิสระและอยู่นอกขอบเขต

ของอำนาจอธิปไตยและละเลย ‘เจตจำนง’ ของประชาชน ดังนั้นแนวคิดดังกล่าวของพรรคจึงปฏิเสธหลักการเสรีนิยมในฐานะที่ทำให้ลายและกักร่อนอำนาจอธิปไตยที่เชื่อมโยงกับประชาชนแห่งชาติโดยตรง

แนวคิดประชานิยม (populism) ที่ดำรงอยู่ในอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ได้สร้างมิติของการนิยามการเมืองเชิงศีลธรรมที่แบ่งการมองโลกทัศน์ออกเป็นสองขั้ว ตามการนิยามของ Cas Mudde ประชาชนนิยม (Populism) เป็น ‘อุดมการณ์แบบบาง’ (‘thin ideology’) ที่นิยามถึง “สังคมที่ถูกแบ่งออกเป็นสองขั้วระหว่าง ‘ประชาชนผู้บริสุทธิ์’ (‘the pure people’) ที่มีความเป็นเนื้อเดียวกันและ ‘ชนชั้นนำผู้ฉ้อฉล’ (‘the corrupt elite’) ที่เป็นปรปักษ์ และเสนอว่าการเมืองต้องเป็นการแสดงออกของเจตจำนง (‘general will’) ของประชาชน”¹⁷ กล่าวคือ โลกทัศน์แบบประชานิยมกล่าวโจมตีการเมืองว่าไม่ได้สะท้อนถึงเจตจำนงที่แท้จริงของ ‘ประชาชนผู้บริสุทธิ์’ หากแต่การเมืองกลับเป็นการเมืองเพื่อ ‘ชนชั้นนำผู้ฉ้อฉล’ ดังนั้น พรรคการเมืองประชานิยมหรือผู้นำประชานิยมจึงต้องทำหน้าที่ในการปลดปล่อย ‘ประชาชนผู้บริสุทธิ์’ จากการเมืองที่ ‘ผูกพัน’ ของ ‘ชนชั้นนำผู้ฉ้อฉล’ ข้อเสนอของประชานิยมจึงมีลักษณะในเชิงศีลธรรมที่ว่าด้วยความดีและความชั่วร้าย และมุ่งโจมตีระเบียบสถาบัน (anti-establishment) และชนชั้นนำทางการเมือง (anti-elite)¹⁸ เมื่อแนวคิดประชานิยมผสมผสานกับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมชาตินิยม การเมืองที่พรรคทั้งสองต้องการจะบรรลุจึงเป็นการเมืองที่ “ความเป็นเรา” นั้นนิยามผ่านรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์ และความเป็นชาติที่มีความเป็นเนื้อเดียวกัน และ “ความเป็นอื่น” หมายถึงสิ่งที่ยอยู่นอกเหนือเขตแดนรัฐชาติและพยายามที่จะจะกักร่อนอธิปไตยแห่งชาติ และอัตลักษณ์แห่งชาติของชุมชนทางการเมืองแห่งชาติโปแลนด์และฮังการี

เมื่อแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ประกอบสร้างผ่านอุดมการณ์อนุรักษนิยม

ชาตินิยมและประชานิยม “ความเป็นเรา” ที่นิยามผ่านรัฐชาติอันเป็นชุมชนแห่งชาติที่ทรงอำนาจอธิปไตย ได้สร้างให้สหภาพยุโรปนั้นกลายเป็น “ความเป็นอื่น” เป็นกระแสเหนือรัฐอันแปลกปลอมที่จะสั่นคลอนกระบวนการ “การปฏิวัติไปสู่การเป็นรัฐชาติอธิปไตยที่ยังไม่เสร็จสิ้น” ที่พรรคต้องการจะดำเนินให้สมบูรณ์ “การเปลี่ยนผ่าน” ที่สหภาพยุโรปได้นำพายุโรปกลางไปสู่ความ “เสรี” ในเชิงการเมืองและการยอมรับ “ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม” ในเชิงอัตลักษณ์จะต้องหยุดยั้งลงเพื่อไม่ให้นำไปสู่การทำลายแนวคิดที่ “การปฏิวัติ ค.ศ. 1989” ได้กรุยทางไว้เพื่อนำไปสู่การสร้างชาติ พื้นฐานแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz จึงมีอำนาจอธิปไตยแห่งชาติและอัตลักษณ์แห่งชาติเป็นแก่นแนวคิดสำคัญและแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” จึงมีรากฐานมาจากแนวคิดดังกล่าว

4. วาทกรรมในแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” – แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปก่อนวิกฤตการณ์

การปฏิวัติ ค.ศ. 1989 นับว่าเป็นหมุดหมายสำคัญทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคยุโรปกลาง การเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและเศรษฐกิจตลาดเสรี หรือ ‘ฉันทามติเสรีนิยม’ ได้เปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองเศรษฐกิจและอุดมการณ์ความคิดของโปแลนด์และฮังการี “การเลียนแบบโลกตะวันตก” (“imitate the West”) นี้ได้กลายเป็นเส้นทางเดียวในการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปเพื่อเข้าร่วมกระบวนการรวมยุโรปในกรอบของสหภาพยุโรป ซึ่งจะเป็นการดำเนิน “การปฏิวัติ ค.ศ. 1989” ในการตีความแบบเสรีนิยมให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ “การหวนคืนสู่ยุโรป” จึงไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนผ่านระบบการเมือง

และเศรษฐกิจ หากแต่ยังมีนัยยะในเชิงอุดมการณ์ที่ภูมิภาคยุโรปกลางต้องการที่จะกลับไปยึดโยงกับความเป็นยุโรปตะวันตก ดังนั้น “การหวนคืนสู่ยุโรป” ผ่านการเข้าร่วมสหภาพยุโรปในค.ศ. 2004 จึงเป็นการเติมเต็ม ‘ฉันทามติเสรีนิยม’ ของการเมืองกระแสหลักเสรีนิยมที่เกิดขึ้นหลังการล่มสลายลงของระบอบคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม ความไม่ลงรอยก็ยังปรากฏใน ‘ฉันทามติเสรีนิยม’ การเข้าร่วมสหภาพยุโรปได้กลายเป็นประเด็นถกเถียงของ “ปัญหาว่าด้วยชาติ” กระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรปไม่ได้เป็นเพียงแค่พลังในการเปลี่ยนผ่านระบบการเมืองและเศรษฐกิจ หากแต่การรวมยุโรปได้นำมาสู่คำถามที่ว่าสหภาพยุโรปนั้นคือโอกาสในการรวมชาติและฟื้นคืนความเป็นชาติของโปแลนด์และฮังการีหรือไม่ เพราะการบูรณาการสหภาพยุโรปในอีกแง่มุมหนึ่งอาจไม่ได้ตอบโจทย์ประเด็น “ปัญหาว่าด้วยชาติ” และยังส่งผลให้ “ปัญหาว่าด้วยชาติ” ยังคงดำรงอยู่ต่อไป พรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ซึ่งเป็นพรรคที่ครอบครองวาระการต่อต้านสหภาพยุโรปในระบบพรรคการเมือง ได้ตั้งประเด็นต่อสถานะการดำรงอยู่รัฐสมาชิกในสหภาพยุโรป โดยประเด็นว่าด้วยอำนาจอธิปไตยแห่งชาติและอัตลักษณ์แห่งชาตินั้นเป็นประเด็นแกนกลางที่พรรคทั้งสองเน้นย้ำผ่านวาทกรรมว่าด้วยยุโรปและกำหนดมุมมองต่อหลักการที่จะวางระเบียบการรวมยุโรป

แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Law and Justice ในโปแลนด์ก่อนวิกฤตการณ์

อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ

กรณีโปแลนด์ พรรค Law and Justice ได้ระบุประเด็นว่าด้วยสหภาพยุโรปไว้ในเอกสารการเลือกตั้ง ค.ศ. 2001 อย่างกว้าง ๆ ว่า:

“A basic condition of [our] belonging to an integrated Europe must be maintaining nation-

states. Only a strong, unitary state will enable us to realise our interests and protecting future generations' values such as: the existence of the nation and its development. The nation state is also a basic condition for the functioning of democracy”¹⁹

และในการประกาศนโยบายพรรคในปี ค.ศ. 2003 พรรคได้ขยายความประเด็นว่าด้วยการบูรณาการยุโรปว่า:

“In the debate on the shape of the Union we present the idea of a Solidaristic Europe of Nations, which best expresses the sense and role of the Union. [...] The Union should remain a strong solidaristic union of nation states. The Union's strength and legitimation stem from the mandate and the will to co-operate of sovereign states. [...] We declare ourselves to be against a federalist understanding of the role of the European Parliament and giving it competencies in the sphere of choosing the Union's executive branch. [...]”²⁰

เมื่อพิจารณาจากข้อความทั้งสองดังกล่าวที่พรรคนำเสนอในค.ศ. 2001 และค.ศ. 2003 จะพบว่าพรรคไม่ได้ปฏิเสธกระบวนการรวมยุโรปและไม่ได้ปฏิเสธสหภาพยุโรปเลยเสียทีเดียว หากแต่ในทัศนะของพรรค Law and Justice รูปแบบการรวมยุโรปยังคงเป็น “ที่ถกเถียง” อยู่ว่าการรวมยุโรปที่จะนำไปสู่การบรรลุสันติภาพระหว่าง “ประชาชนชาติ” นั้นจะต้องอยู่บนฐานของหลักการใด พรรค Law and Justice ได้เสนอแนวคิดว่าการรวมยุโรปที่จะนำไปสู่การเป็น “ยุโรปที่แข็งแกร่งและมี

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” (“Strong and solidaristic”) ได้ จะต้องเป็นการรวมยุโรปที่ “รัฐชาติ” ที่ทรงอำนาจอียิปโตย ความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นในสหภาพนั้นจะต้องเป็นความร่วมมือระหว่าง “รัฐอียิปโตย” การรวมยุโรปที่ยังคงระเบียบรัฐชาติไว้นอกเหนือจากจะเป็นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่สหภาพยุโรปที่ “เข้มแข็งและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” แล้ว การที่ประชาชาติยังดำรงอยู่นั้นยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ชาติสามารถบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติได้ ดังนั้น พรรคจึงปฏิเสธแนวการรวมยุโรปที่รัฐชาติจะต้องแบ่งอำนาจอียิปโตยไปที่สหภาพยุโรป ซึ่งจะส่งผลให้ “สหภาพแห่งประชาชาติ” กลายเป็น “สหพันธ์รัฐแห่งยุโรป” ซึ่งเป็นระเบียบการรวมยุโรปที่พรรค Law and Justice ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น กล่าวได้ว่า แนวคิดการบูรณาการสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice ตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดแบบ intergovernmentalism

อัตลักษณ์แห่งชาติ

ในเอกสารการเลือกตั้งของพรรค Law and Justice “PiS Election Manifesto: The Fourth Republic: Justice for Everyone” ที่ออกมาในปีค.ศ. 2005 เช่นกันที่พรรคได้เน้นย้ำการเสนอแนวคิดการรวมยุโรปบนฐานของหลักการ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่รัฐอียิปโตยเป็นใหญ่ในสหภาพ มิใช่ “การสร้างสหภาพเหนือรัฐที่จะเข้ามาแทนที่รัฐชาติ” และ “การตัดสินใจในระดับระหว่างรัฐจะต้องเป็นผลผลิตของรัฐอียิปโตย” นอกจากนี้ ในบริบทที่ระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่จะมีการลงประชามติเพื่อรับรัฐธรรมนูญสหภาพยุโรป แนนอนว่า พรรคปฏิเสธแนวความคิดที่สหภาพยุโรปจะมีรัฐธรรมนูญร่วมกันระหว่างรัฐสมาชิก เนื่องจากการมีรัฐธรรมนูญร่วมกันระหว่างประชาชาติจะนำไปสู่การรวมอำนาจที่สหภาพยุโรป²

นอกเหนือจากการเป็น “ชาติโปลิช” ที่ทรงอำนาจอียิปโตยแล้ว ในเอกสารการเลือกตั้งของพรรค ค.ศ. 2005 ยังได้ระบุถึงความต้องการของพรรคที่จะสร้างและเสริมความเข้มแข็งให้แก่อัตลักษณ์แห่ง

ประชาชาติยุโรป ซึ่งหมายถึงทั้งชาติโปแลนด์และบรรดาชาติยุโรปอื่น ๆ สำหรับโปแลนด์ในทัศนะของพรรค Law and Justice “โปแลนด์หลังการปฏิวัติค.ศ. 1989 กำลังเผชิญกับวิกฤตแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกันของชาติและคุณค่าแห่งชาติ (national unity and national values)” เนื่องจาก “ความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์ยุโรปจะนำไปสู่การที่ชาติยุโรปที่มีอำนาจและอิทธิพลจะแปรเปลี่ยนและกลืนอัตลักษณ์แห่งชาติของชาติที่มีอำนาจน้อยกว่า” โดยเพื่อที่จะให้ “ชาติโปลิช” มีอัตลักษณ์แห่งชาติที่เข้มแข็ง โปแลนด์จะต้องมีการดำเนินนโยบายเชิงวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การบรรลุการเป็น “ชาติโปลิชมีอัตลักษณ์ที่เข้มแข็ง” สภาวะที่โปแลนด์เผชิญจากการ “หวนคืนสู่ยุโรป” ส่งผลให้ชาติโปลิชต้องหาที่ทางในภูมิภาคยุโรป

แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Fidesz ในฮังการีก่อนวิกฤตการณ์

อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ

กรณีฮังการี พรรค Fidesz ในเอกสารการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป “Stronger Hungary” ปีค.ศ. 2007 พรรคได้แสดงทัศนะต่อการดำรงอยู่ของรัฐฮังการีในระดับระหว่างประเทศว่า:

“Committed to national interests. It is Hungary’s foreign political peculiarity that it must represent dual interests: on the one hand, we must represent the interests of the Hungarian state and the Hungarian nation. [...]”²²

จากวาทกรรมดังกล่าว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างฮังการีและประชาชาติจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่ฮังการีสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์แห่ง “รัฐ” และผลประโยชน์แห่ง “ชาติ” ได้ ดังนั้น พรรค Fidesz จึงเชื่อว่าระเบียบโลกแบบ Westphalian system ที่รัฐชาติ

เป็นผู้เล่นสำคัญในระเบียบระหว่างประเทศ คือระเบียบจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของ “รัฐ” และ “ชาติ”

แนวคิดของพรรค Fidesz ที่ให้ความสำคัญต่อรัฐอธิปไตยได้รับการกล่าวถึงโดยนาย Viktor Orban หัวหน้าพรรค Fidesz ในประเด็นว่าด้วยชาติฮังการีและสหภาพยุโรปว่า “เรา [ฮังการี] หวังที่จะอยู่ในยุโรปในฐานะฮังการี” ซึ่งวาทะดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า พรรค Fidesz ไม่ต้องการให้การรวมยุโรปภายใต้กรอบสหภาพยุโรปนั้นลดทอนและสลายความเป็นชาติไปจากฮังการี ดังนั้น สหภาพยุโรปที่กุมอำนาจแบบเหนือรัฐจึงไม่ใช่แนวทางการรวมยุโรปที่พรรค Fidesz ต้องการ

อัตลักษณ์แห่งชาติ

ในเอกสารการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปปีค.ศ. 2007 พรรค Fidesz ได้กล่าวถึงความสำคัญของชาติในเชิงวัฒนธรรม โดยพรรคได้แสดง “ความปรารถนาที่จะรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมแบบฮังการีและปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของฮังการี” ความปรารถนาของพรรคนั้นไม่เพียงแต่ต้องการที่จะเน้นย้ำความสำคัญของอธิปไตยแห่งรัฐฮังการีในทางการเมือง หากแต่ความเป็นชาติฮังการีในเชิงวัฒนธรรมเช่นกันที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ชาติฮังการีมีความเข้มแข็ง

เมื่อพิจารณาแนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของทั้งพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ในช่วงระยะเวลาแห่ง “การหวนคืนสู่ยุโรป” ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาก่อนที่สหภาพยุโรปเผชิญต่อวิกฤตการณ์ อำนาจอธิปไตยแห่งชาติและอัตลักษณ์แห่งชาติเป็นประเด็นที่พรรคทั้งสองให้ความสำคัญและเน้นย้ำเป็นอย่างมาก เนื่องจากในทัศนะของพรรคทั้งสอง ความเข้มแข็งความเป็น “รัฐ” และความเป็น “ชาติ” เป็นรากฐานที่สำคัญที่จะทำให้ “ชาติโปลิช” และ “ชาติฮังการี” สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง การรวมยุโรปที่จะนำไปสู่ “สหพันธรัฐแห่งยุโรป” หรือ “สหรัฐแห่งยุโรป”

จึงเป็นแนวทางการบูรณาการยุโรปที่พรรคทั้งสองปฏิเสธ เนื่องจากแนวทางแบบเหนือรัฐดังกล่าวจะนำไปสู่การสลายชาติ ดังนั้น แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยการรวมยุโรปก่อนวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปจึงมี “ชาติ” ทั้งในทางการเมืองและทางวัฒนธรรมเป็นจุดเน้นย้ำในการสร้างแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” สหภาพยุโรปที่มีรากฐานการรวมยุโรปอยู่บนแนวคิดแบบเหนือรัฐถึงแม้ดูเหมือนว่าจะเป็นโครงการการรวมยุโรปที่ขัดแย้งต่อความปรารถนาของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz โดยธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในระยะ “การหวนคืนสู่ยุโรป” วาทกรรมของพรรคทั้งสองไม่ได้วางภาพให้สหภาพยุโรปเป็นภัยคุกคามที่น่ากลัวต่อไปแลนด์และยังการีเท่าไรนัก

5.วาทกรรมในแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” – แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปหลังวิกฤตการณ์สหภาพยุโรป

ทศวรรษที่ 2010 ได้พัดพากระแสความท้าทายมาสู่สหภาพยุโรป วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซน ค.ศ. 2009 วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย ค.ศ. 2015 ประเด็นปัญหาเชิงหลักการและโครงสร้างว่าด้วยอำนาจอธิปไตยและประชาธิปไตยที่ขาดดุล และการลงประชามติออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร ค.ศ. 2016 ได้ส่งผลให้กระแสชาตินิยมและแนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปกลายเป็นพลวัตทางการเมืองที่ส่งแรงสั่นสะเทือนและอาจเปลี่ยนแปลงคุณภาพทางการเมืองในสหภาพยุโรป วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้บรรดารัฐสมาชิกเริ่มตั้งคำถามต่อโครงการรวมยุโรป วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้สร้างความขัดแย้งและแตกแยกระหว่างรัฐสมาชิกและสหภาพยุโรป ความรู้สึกที่ว่าด้วย “ความเป็นเรา” (“us”) และ “ความเป็นอื่น” (“other”) ถูกขับเน้นอย่างชัดเจน สหภาพยุโรปพัดพาทั้งกระแส “ความเป็นอื่น” นอกภูมิภาคเข้ามาในภูมิภาคยุโรป และในขณะเดียวกันสหภาพยุโรปก็สร้าง

ความรู้สึกให้รัฐสมาชิกรู้สึกถึง “ความเป็นอื่น” ต่อสหภาพยุโรป โปแลนด์และฮังการีภายใต้การนำของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz เช่นกันที่รู้สึกได้ถึง “ความเป็นอื่น” ที่สร้างโดยสหภาพยุโรปและสหภาพยุโรปในฐานะ “ความเป็นอื่น” แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปในพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ที่ฝังรากลึกมานานและได้ปรากฏในระยะวิกฤตการณ์จึงเป็นแนวคิดที่แสดงออกถึงความรู้สึกแปลกแยกของ “ชาติโปลิชและฮังการีเรียน” ในสหภาพยุโรป

ในระยะเวลาแห่งวิกฤตการณ์ แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่ประชาชาติแห่งยุโรปนั้นเป็นผู้ถือครองอำนาจอธิปไตยแห่งชาติและรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์แห่งชาติเช่นกันกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์แห่งประชาชาติ วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้นำมาซึ่งวิกฤตการณ์แห่งการสูญเสียอำนาจอธิปไตยและวิกฤตการณ์แห่งการสูญเสียอัตลักษณ์แห่งชาติ ซึ่งวิกฤตการณ์แห่งประชาชาติดังกล่าวเกิดขึ้นจากกระแส “ความเป็นอื่น” ทั้งในเชิงหลักการและนโยบายของสหภาพยุโรป นอกเหนือพรหมแดนรัฐชาติและการควบคุมของรัฐชาติที่พัดพาเข้ามามากัดกร่อนและสร้างความไม่เสถียรต่อโปแลนด์และฮังการี

แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Law and Justice ในโปแลนด์หลังวิกฤตการณ์

อำนาจอธิปไตยแห่งชาติและสหภาพยุโรป

กรณีโปแลนด์ พรรค Law and Justice ยังคงยืนยันที่ทัศนะที่ระเบียบแห่งยุโรปที่เป็น “ชุมชนตามธรรมชาติ” (“natural communities”)²³ อันเป็นไปตามปกติสามัญ ดังนี้:

“[European] Union of common sense, a Union that believes in the strength and activity of natural communities - from families to European nations and states”²⁴

จากข้อความดังกล่าวการรวมยุโรปที่จะเป็นไปตามสภาพธรรมชาติ จะต้องเป็นสหภาพที่ “รัฐ” และ “ชาติ” แห่งยุโรปมีความเข้มแข็ง การรวมยุโรปบนพื้นฐานของหลักการแบบเหนือรัฐในทัศนะของพรรค Law and Justice จึงเป็นความผิดปกติไปจากธรรมชาติ

ในเอกสารการเลือกตั้งของพรรค Law and Justice ปี 2014 ซึ่ง ณ เวลาดังกล่าว สหภาพยุโรปกำลังฟื้นคืนจากวิกฤตการณ์หนี้สาธารณะและกำลังเผชิญต่อวิกฤตการณ์ระลอกใหม่ ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย โปแลนด์นั้นตกอยู่ภายใต้การนำของรัฐบาลพรรค Civic Platform ซึ่งเป็นพรรคที่สนับสนุนสหภาพยุโรปตั้งนั้นนโยบายต่อยุโรปของโปแลนด์ในระบอบเวลาดังกล่าวจึงมีทิศทางที่เกื้อหนุนทิศทางการบูรณาการสหภาพยุโรปที่มีลักษณะเหนือรัฐ และนโยบายที่ดำเนินโดยสหภาพยุโรป พรรค Law and Justice ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านได้แสดงทัศนะต่อแนวคิดการบูรณาการสหภาพยุโรปว่า:

“[...] for us Poles our own state has also got another meaning – no sovereign Polish state existed for 123 years. We could not decide on our own fate, which is why we have recognised the Polish state as a value of the highest order, and any form of undermining its sovereignty or existence are unacceptable, dangerous to the nation and a threat to Polishness in the current and historical dimension.”²⁵

ประวัติศาสตร์แห่งการสูญเสียอำนาจอธิปไตยที่ชาติโปแลนด์เผชิญมาเป็นเวลา 123 ปี ได้ถูกยกขึ้นมาเทียบกับสถานการณ์ที่โปแลนด์เผชิญท่ามกลางวิกฤตการณ์สหภาพยุโรป การรวมยุโรปในระเบียบแบบเหนือรัฐนำไปสู่การหวนระลึกถึงสภาวะที่โปแลนด์ไม่สามารถใช้อำนาจอธิปไตยแห่งชาติในการกำหนด “ชะตากรรม” ของชาติได้อย่างที่เคย

เกิดขึ้นมาแล้วในประวัติศาสตร์ ความเข้มแข็งของรัฐจึงเป็นสิ่งที่จะต้องรักษาไว้ ดังนั้น พรรค Law and Justice มีทัศนะว่าสถานะเหนือรัฐและอิทธิพลภายนอกที่นำมาสู่การเกิดวิกฤตการณ์นั้นนับว่า “เป็นภัยอันตราย” ต่อ “ชาติ” และ “ความเป็นปอลิช” ที่พรรคไม่ต้องการให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย นอกจากนั้น พรรคยังได้ระบุเพิ่มว่า “การทดลองทางวัฒนธรรมที่ไร้อารยะ” (ซึ่งหมายถึงความพยายามของสหภาพยุโรปในการสร้างอัตลักษณ์ร่วมยุโรป) และที่ส่อเสี่ยงต่อการทำลาย “ธรรมเนียม วัฒนธรรม อัตลักษณ์แห่งชาติปอลิช และวิถีชีวิตแบบปอลิช” เป็นสิ่งที่พรรคและ “สังคมปอลิช” ไม่สามารถยอมรับได้²⁶ ดังนั้น พรรคจึงต้องการตั้งคำถามต่อ “หลักการพื้นฐานในการรวมยุโรป” และพรรคเชื่อว่า “ความเป็นจริงของสหภาพยุโรปหลังวิกฤตการณ์นั้นเป็นสิ่งที่ผิดและสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่บรรดารัฐยุโรปเอง เนื่องจากการใช้อำนาจควบคุมที่เกินเลย ความไม่เท่าเทียมทางการเมืองระหว่างรัฐสมาชิก สภาวะขาดดุลประชาธิปไตย และการล่มสลายลงของอารยธรรม ซึ่งความทุกข์ทรมานนั้นจะนำไปสู่ความอ่อนแอของภูมิภาคยุโรปในท้ายที่สุด”²⁷ ในทัศนะของพรรค Law and Justice แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” จึงกำลังเผชิญต่อวิกฤติเหนือรัฐที่เป็นภัยคุกคามต่อประชาชาติ

วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซน และอำนาจอธิปไตยแห่งชาติ

วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยูโรโซนในปีค.ศ. 2010 นับว่าเป็นวิกฤตการณ์ที่นำมาสู่คำถามว่าด้วยโครงสร้างเชิงอำนาจทางเศรษฐกิจในสหภาพยุโรป เนื่องจากมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินต่อรัฐที่ประสบวิกฤตหนี้สาธารณะอย่างกฤษฎีกากำหนดควบคุมนโยบายทางการเงินโดยรัฐสมาชิกที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจในโครงสร้างทางการเงินในสหภาพยุโรปอย่างเยอรมนี กรณียุโรปแลนด์ ถึงแม้ว่าโปแลนด์จะยังไม่ได้รับเงินสกุลยูโร แต่อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะในทัศนะของพรรค Civic Platform ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลในช่วงระยะเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์คือโอกาสในการที่โปแลนด์จะมีบทบาทที่เพิ่มขึ้นในสหภาพ

ยุโรป และโอกาสในการบูรณาการสหภาพยุโรปที่ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน พรรค Law and Justice ซึ่ง ณ เวลานั้นเป็นพรรคฝ่ายค้านในรัฐสภาตีความวิกฤตการณ์หนี้สาธารณะว่าประเด็นปัญหาว่าด้วยการสูญเสียอธิปไตยทางเศรษฐกิจและการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของชาติที่มีอำนาจมากกว่า²⁸ อย่างที่ Jarosław Kaczyński ประธานพรรค Law and Justice และผู้กุมทิศทางของพรรคได้กล่าวไว้ในปี ค.ศ. 2011 ว่า:

“Germany will be a weak hegemon, taking self-determination from us, not giving anything in return. Remember that the state is conducting traditional pro-German policy [...] the policy of the current government, so openly surrendered to Moscow and Berlin, has unfortunately deprived us of a lot of our credibility.”²⁹

ตามที่ศนะของพรรค Law and Justice การดำเนินนโยบายที่สนับสนุนทิศทางการดำเนินงานของสหภาพยุโรปนั้นเป็นนับว่าเป็น “นโยบายที่สนับสนุนอำนาจนำของเยอรมนี” (“pro-German policy”) และการดำเนินนโยบายยุโรปในลักษณะดังกล่าวเพียงแต่นำมาสู่ความอ่อนแอของโปแลนด์เท่านั้น เนื่องจาก “เยอรมนีนั้นเป็นเพียงอำนาจที่อ่อนแอ ลิดรอนความสามารถของโปแลนด์ที่จะกำหนดทิศทางของตนเองอย่างเป็นอิสระ ข้ำร้ายเยอรมนีก็ไม่ได้ตอบแทนอะไรกลับมา” ดังนั้น การดำเนินนโยบายสนับสนุน “ความเป็นอื่น” ซึ่งหมายถึงสหภาพยุโรปที่ถูกครอบงำโดยเยอรมนีจะนำโปแลนด์ไปสู่สภาวะที่สูญเสียอำนาจอธิปไตย

วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ และอัตลักษณ์แห่งชาติ

สหภาพยุโรปได้ดำเนินนโยบายเปิดรับผู้ลี้ภัย ซึ่งนำโดยเยอรมนี เพื่อตอบสนองวิกฤตการณ์ทางมนุษยธรรมที่เกิดขึ้นค.ศ. 2015 นำมาสู่

การหลังไหลของผู้ลี้ภัยจากทวีปแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลางเข้าสู่ยุโรปภาคพื้นทวีป กระแสผู้ลี้ภัย หรือกระแสของ “ความเป็นอื่น” ได้พิชิตความหวาดกลัวผ่านเข้ามาในโปแลนด์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ว่าโปแลนด์จะไม่ได้รับภาระให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในการรับผู้ลี้ภัยมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐอื่นในสหภาพยุโรป³⁰ ตลอดจนปฏิเสธที่จะรับผู้ลี้ภัยตามจำนวนที่สหภาพยุโรปจัดสรรให้ แต่กระแสความกลัว “ความเป็นอื่น” ก็ยังคงปกคลุมทั่วโปแลนด์ ทั้ง “ความเป็นอื่น” จากสหภาพยุโรป และ “ความเป็นอื่น” จากผู้ลี้ภัย

เมื่อพิจารณาจากวาทะของ Kaczyński แล้ว พรรค Law and Justice ได้ทำให้วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยได้กลายเป็นประเด็นว่าด้วยอำนาจอธิปไตย:

“In reality, the high house, one question is important: does the government have the right to—acting under foreign, external pressure and with no explicit agreement of the nation—to take decisions that can have negative influence on our lives, on our everyday reality, on our public life, on our public sphere, on our de facto sphere of freedom and lastly, what has been brought up before, on our security.”³¹

วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย เป็นวิกฤตการณ์ทางมนุษยธรรมที่รัฐสมาชิกจะแสดงออกซึ่ง “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสหภาพยุโรป” ซึ่งสหภาพยุโรปได้กำหนดกลไกจัดสรรการรับผู้ลี้ภัยที่รัฐสมาชิกจะต้องรับตามนโยบายที่สหภาพยุโรปเป็นผู้กำหนด อย่างไรก็ตาม Kaczyński ได้ตั้งคำถามต่ออำนาจเหนือรัฐของสหภาพยุโรปที่มีอำนาจในการกำหนดการกระทำของรัฐสมาชิกโดยที่รัฐสมาชิกยังไม่ได้ยินยอมว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ วาทะของ Kaczyński ได้

สะท้อนวิธีคิดของพรรคที่ว่า การที่ชาติตกอยู่ภายใต้อิทธิพลต่างชาติจะนำมาสู่ผลร้ายต่อ “ชีวิตประจำวัน” หรือแม้กระทั่ง “ความมั่นคง” ของชาติโปแลนด์ เนื่องจากการตกอยู่ใต้อิทธิพลต่างชาตินั้นจะนำมาซึ่งการสูญเสียการควบคุมโดยชาติ

ความกลัวต่อ “ความเป็นอื่น” ที่กระแสผู้ลี้ภัยพัดเข้ามายังปรากฏในลักษณะของวิกฤติการสูญเสียอัตลักษณ์แห่งชาติที่กำลังเกิดขึ้นทั่วยุโรปอย่างที่ Kaczyński ได้กล่าวไว้ว่า:

“Or what is going on in Italy? Churches have been taken over and are often treated as toilets. What is going on in France? Non-stop arguments, Sharia introduced, even patrols which check if Sharia is observed. Same in London or even in the toughest in this case Germany, all of this is taking place. So do you all want that all of this becomes reality in Poland, that we stop feeling at home in our own country? Is that what you want?”³²

มีนัยที่เห็นว่าด้วยวิกฤติแห่งการสูญเสียอำนาจอัตลักษณ์แห่งชาติของพรรค Law and Justice นั้นวางอยู่บนแนวคิดความเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) โดยการที่ผู้ลี้ภัยจากแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลางซึ่งมีพื้นเพทางศาสนาเป็นอิสลามอพยพเข้ามาในยุโรป ความเป็นอิสลามจะนำมาสู่ความเสื่อมถอยของอารยธรรมคริสต์ซึ่งเป็นรากฐานอารยธรรมยุโรป และจากวาทะดังกล่าว การรับผู้ลี้ภัยเข้ามาอาศัยอยู่ในโปแลนด์จะนำมาสู่ความโกลาหลจนวายเป็นภัยที่เกิดขึ้นในอิตาลี ฝรั่งเศสและเยอรมนีเนื่องจากความไม่ลงรอยระหว่างวัฒนธรรมคริสต์และอิสลาม ดังนั้นพรรค Law and Justice จึงไม่ต้องการให้สภาวะดังกล่าวเกิดขึ้นในโปแลนด์ ซึ่งศาสนาคริสต์นั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญของ “ความเป็นโปลิช”

ประเด็นว่าด้วยหลักนิติธรรม (Rule of Law) และอำนาจ อธิปไตย

การปฏิรูปตุลาการโดยพรรค Law and Justice ที่นำมาสู่วิกฤตรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2016 ทำลายดุลยภาพการคานอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการและรวบอำนาจเข้าสู่ฝ่ายบริหาร เพื่อให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง สามารถใช้อำนาจในนามของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้โดยตรงและโดยที่กำจัดโครงสร้างที่ขัดขวางความเชื่อมโยงระหว่างพรรคและ “เจตจำนงของประชาชน”³³ การปฏิรูปตุลาการดังกล่าวได้สร้างความตึงเครียดและขัดแย้งระหว่างรัฐบาล Law and Justice และสหภาพยุโรป เมื่อคณะกรรมการยุโรป (European Commission) ตัดสินใจดำเนินกระบวนการตามมาตราที่ 7 ตามสนธิสัญญาสหภาพยุโรปว่าด้วย “การละเมิดคุณค่าสหภาพยุโรป”³⁴ อย่างไรก็ตาม วาทกรรมของพรรคสะท้อนให้เห็นว่า การใช้อำนาจของสหภาพยุโรปผ่านคณะกรรมการยุโรปนั้นเป็นการแทรกแซงไปแลนตีในการจัดการสถาบันทางการเมืองอย่างที่นายกรัฐมนตรี Mateusz Morawiecki ได้กล่าวไว้ที่รัฐสภายุโรปในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2018 ว่า:

“Poland is a proud country, please do not lecture us, we know exactly how to manage our institutions”³⁵

แนวคิดว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Fidesz ในฮังการีหลังวิกฤตการณ์

อำนาจอธิปไตยแห่งชาติและสหภาพยุโรป

กรณีฮังการี พรรค Fidesz ได้เน้นย้ำถึงแนวคิดการรวมยุโรปว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” โดยการ “รวมสหภาพยุโรปที่เข้มแข็งจะต้องอยู่บนรากฐานของรัฐสมาชิกที่เข้มแข็ง และสหภาพยุโรปจะต้อง

ไม่ดำเนินกระบวนการบูรณาการที่ฝืนธรรมชาติ เพราะการบูรณาการที่ฝืนธรรมชาติจะนำมาซึ่งอันตรายมากกว่าประโยชน์ของสหภาพยุโรป”³⁶ จากวาทกรรมดังกล่าว ระเบียบของการรวมยุโรปที่พรรค Fidesz ปราศรัยที่จะให้เกิดขึ้นนั้น อยู่บนฐานของชาติที่ทรงอำนาจยุโรปโดยไม่ใช้การที่สหภาพยุโรปมีอำนาจเหนือรัฐ

นอกจากนี้ ในวันครบรอบ 62 ปี การปฏิวัติค.ศ. 1956 และการต่อสู้เพื่ออิสรภาพในวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 2018 Orban ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่แสดงถึงสภาวะการรวมยุโรปที่ชาติยังการกำลังเผชิญ:

“[...] When a European comes into this world, they are German, French, Italian, Polish or Hungarian. This is the order of history and nature. [...] Europe is the homeland of nations, and not a melting pot. And so who would have thought that the imperial idea – which has repeatedly left Europe in ruins – could reappear? [...]

Europe’s greatness, strength and glory has derived from nations both competing and cooperating with one another. Nations have respected one another’s rights, protected the interests of their citizens, were able to cooperate well, and shared the blessings of peace, growth and security. [...] A decade and a half ago, this was the kind of Europe – a Europe of nations – that we Hungarians were joining. [...]

Brussels today is ruled by those who want to replace an alliance of free nations with a European empire: a European empire led not

by the elected leaders of nations, but by Brussels bureaucrats. Believers in a European empire are also in government in a number of European countries today. [...]”³⁷

สภาวะวิกฤตที่ชาติฮังการีกำลังเผชิญอยู่ คือสภาวะที่ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” กำลังเผชิญต่อ “อำนาจจักรวรรดินิยม” ที่พังทลายยุโรปมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วนในประวัติศาสตร์ สภาวะตามธรรมชาติที่ดำรงอยู่ในยุโรปคือสภาวะที่พรมแดนรัฐและความเป็นชาติทางวัฒนธรรมนั้นสัมพันธ์กัน และไม่มีอำนาจจักรวรรดินิยมที่จะมีอำนาจเหนือและกลืนกินความเป็นรัฐชาติซึ่งจะนำไปสู่การทำลาย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของความยิ่งใหญ่และมั่งคั่งของให้ล่มสลายลง และอำนาจจักรวรรดินิยมที่บรรดาประชาชาติยุโรปทั้งหลายกำลังเผชิญอยู่นั้นคือ “จักรวรรดิสหภาพยุโรป” ที่มีอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่บรัสเซลส์และประสงค์ที่จะ สลาย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” และแทนที่ระเบียบแห่งยุโรปด้วย “จักรวรรดิสหภาพยุโรป” ดังนั้น สหภาพยุโรปที่พรรค Fidesz เปรียบให้เป็น “จักรวรรดิ” จึงเป็นภัยคุกคามต่อการดำรงอยู่และการรักษาผลประโยชน์ของ “ชาติฮังการี” ในยุโรป การรวมยุโรปผ่านแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่ “ชาติฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี โปแลนด์ และฮังการี” ยังดำรงอยู่จึงเป็นระเบียบแห่งยุโรปที่พรรค Fidesz เรียกร้อง และจะนำไปสู่หลีกเลี่ยงการพังทลายลงของยุโรปอีกครั้ง

วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยุโรปโซน และอำนาจอหิปไตยแห่งชาติ

วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยุโรปโซนค.ศ. 2010 ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจร่วมสมัยกับวิกฤตเศรษฐกิจโลกส่งผลต่อสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในฮังการีจนต้องรับแพ็คเกจช่วยเหลือจาก IMF World Bank และสหภาพยุโรปในค.ศ. 2008 อย่างไรก็ตาม เมื่อพรรค Fidesz ชนะการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นในปีค.ศ. 2010 รัฐบาลพรรค Fidesz ภายใต้

การนำของ Orbán ได้เริ่มลงมือปฏิรูปรัฐในมิติต่างๆ รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ “ชาติ” นั้นเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปและฟื้นฟูเศรษฐกิจได้ในที่สุด ไม่ได้เผชิญสถานะวิกฤติหนี้ยุโรปโซนอและมาตรการรัดเข็มขัดในการควบคุมวินัยการคลังที่ควบคุมโดยสหภาพยุโรป Peter Szijarto โฆษกของ Orbán ได้กล่าวไว้ว่า:

“In 2010, Hungary was really at the edge of a cliff, and maybe even a step beyond. [...] Without [Orbán’s] courage, without his greatness . . . Hungary would have been on the path of Greece.”³⁸

จากวาทะดังกล่าว พรรค Fidesz เชื่อว่าการที่ยังการไม่ต้องเสียอำนาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจต่อสหภาพยุโรปหรือองค์การระหว่างประเทศทางการเงินอย่างที่กรีซต้องเผชิญและชาติมีความสามารถในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเองนั้นเป็นเรื่องที่ดี ดังนั้น วิกฤตการณ์หนี้สาธารณะยุโรปโซนจึงเป็นประเด็นว่าด้วยอธิปไตยทางเศรษฐกิจแห่งชาติ

วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ และอัตลักษณ์แห่งชาติ

วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยสหภาพยุโรป เป็นวิกฤตการณ์ที่รัฐสมาชิกในสหภาพยุโรปต้องเผชิญร่วมกันอย่างเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลให้แต่ละบริเวณในยุโรปเผชิญต่อความแรงของ “คลื่นแห่งความเป็นอื่น” อย่างไม่เท่ากัน ยังการภายใต้รัฐบาล Fidesz ต้องการปิดกั้นกระแสความเป็นอื่นไม่ให้แทรกซึมเข้ามาสู่พรมแดนแห่งชาติยังการีผ่านการสร้างรั้วยาว 175 กิโลเมตรเพื่อกั้นระหว่างพรมแดนยังการีและเซอร์เบียในค.ศ. 2015 ตลอดจนจัดให้มีการทำประชามติระดับชาติว่าประชาชนยังการีจะยอมรับการจัดสรรโควตาผู้ลี้ภัยของสหภาพยุโรปหรือไม่ในปีค.ศ. 2016 การสร้างรั้วกั้นบริเวณชายแดนยังการี-เซอร์เบีย และผลของการทำประชามตินั้นสะท้อนถึงการปฏิเสธ “ความเป็นอื่น” นอกเหนือความเป็นชาติยังการีได้เป็นอย่างดี

การปฏิเสธความเป็นอื่นของพรรค Fidesz สามารถสะท้อนความกังวลว่าด้วยอำนาจอธิปไตยแห่งชาติผ่านข้อเขียนว่าด้วย “ฮังการีและวิกฤติแห่งยุโรป” ที่ Orban เขียนขึ้นมา ว่า:

“It is plain to see that on this issue the Union is divided into two camps: unionists and sovereignists. The unionists call for a United States of Europe and mandatory settlement quotas, while the sovereignists desire a Europe of free and sovereign nations and will not hear of quotas of any kind. [...] We cannot allow brussels to put itself above the law.”³⁹

วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยได้แบ่งสหภาพยุโรปออกเป็นสองขั้ว คือยุโรปที่ต้องการ “สหรัฐแห่งยุโรป” และยุโรปที่ต้องการ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ซึ่งแน่นอนว่าฮังการีนั้นต้องการที่จะให้สหภาพยุโรปเป็นการรวมกันของ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” จะประชาชาติมีอำนาจเท่ากันและสหภาพยุโรปจะไม่มีอำนาจเหนือรัฐในการบอกให้ชาติในยุโรปปรับผู้ลี้ภัย วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัย จึงไม่ใช่เพียงวิกฤตการณ์ที่ว่าด้วย “ความเป็นอื่น” ในทางวัฒนธรรม หากแต่เป็นปัญหาว่าด้วยอำนาจอธิปไตยแห่งชาติอีกด้วยที่ “ความเป็นอื่น” ในทางอำนาจอธิปไตยซึ่งหมายถึงสหภาพยุโรปนั้นได้ลดทอนอำนาจอธิปไตยแห่งชาติฮังการี

พรรค Fidesz ได้แสดงความวิตกกังวลต่อความเสื่อมถอยในเชิงอัตลักษณ์แห่งชาติและอารยธรรมยุโรป:

“The nature of civilization disaster is that it does not happen overnight. Instead it proceeds slowly, but inexorably, as differences in fertility rates and repeated flows of mass migration change the composition and culture of the European population.”⁴⁰

ในทัศนะของพรรค Fidesz การเปิดรับผู้ลี้ภัยที่เป็นชาวมุสลิมเข้ามาในพรมแดนของบรรดาชาติยุโรปจะส่งผลให้อารยธรรมคริสต์ซึ่งเป็นอารยธรรมพื้นฐานแปรเปลี่ยนและล่มสลายไปอันเป็นผลมาจากการที่กระแสวัฒนธรรมอิสลามหลังไหลเข้ามาปะปน

เมื่อพิจารณาว่าทฤษฎีในแนวคิดที่ว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่ต่อต้านสหภาพยุโรปท่ามกลางระยะเวลาแห่งวิกฤตการณ์สหภาพยุโรป แนวคิดขวาอนุรักษนิยมและชาตินิยมที่ให้ความสำคัญต่อ “อธิปไตยแห่งชาติ” และ “อัตลักษณ์แห่งชาติ” ยังคงเป็นแนวคิดหลักในการทำความเข้าใจโลกทัศน์ของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz ที่ “ชาติโปลิช” และ “ชาติฮังการี” จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการรวมสหภาพยุโรปที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้สร้างมิติของ “ความเป็นเรา” และ “ความเป็นอื่น” ที่ชัดเจนขึ้น “ความเป็นอื่น” ที่หมายถึงทั้งอำนาจอื่นที่ไม่ใช่อำนาจแห่งชาติและอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่อัตลักษณ์แห่งชาติได้เป็นกระแสพัดพาผ่านเข้ามาในพรมแดนแห่งชาติได้นำชาติโปลิช ชาติฮังการี และแนวคิดที่ว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ไปเผชิญต่อวิกฤตการณ์แห่งการสูญเสียอธิปไตยแห่งชาติและการสูญเสียอัตลักษณ์แห่งชาติ

7. บทสรุป

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจช่วงปลายสงครามเย็น การปฏิวัติค.ศ. 1989 ได้ปลดปล่อยโปแลนด์และฮังการีออกจากกรงเงาอิทธิพลของมหาอำนาจสหภาพโซเวียต และเปิดให้ทั้งสองประเทศ “หวนคืนสู่ยุโรป” โอบรับระบอบการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอีกครั้ง และที่สำคัญในปีค.ศ. 2004 ทั้งสองประเทศได้ตอกย้ำ “ฉันทมติเสรีนิยม” ให้หนักแน่นอีกครั้งผ่านการเข้าร่วมกระบวนการบูรณาการยุโรปภายใต้การนำของสหภาพยุโรป

ที่ว่า การบูรณาการสหภาพยุโรปบนฐานคิดแบบเหนือรัฐที่ต้องอาศัยการหยิบยกอำนาจอธิปไตยทางการเมืองและเศรษฐกิจบางส่วนจากรัฐสมาชิกเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและผูกพันระหว่างรัฐสมาชิกมากยิ่งขึ้นไม่ใช่กระแสความคิดเพียงหนึ่งเดียวที่ไหลเวียนอยู่ในภูมิภาคยุโรปกลางเท่านั้น แต่ “ปัญหาว่าด้วยชาติ” ว่าด้วยความผันผวนของอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติของโปแลนด์และฮังการีที่มีมาตลอดระยะเวลาประวัติศาสตร์จากการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลครอบงำของชาติมหาอำนาจก็ยังคงเป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบที่ชัดเจนแม้ “หวนคืนสู่ยุโรป” สำเร็จเสร็จสิ้นหลังเข้าร่วมสหภาพยุโรปแล้วก็ตาม ในทางกลับกัน การ “หวนคืนสู่ยุโรป” นำไปสู่ความพยายามแสวงหาคำตอบว่า ที่ทางของอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติของโปแลนด์และฮังการีควรเป็นอย่างไรท่ามกลางกระแสการบูรณาการสหภาพยุโรปในศตวรรษที่ 21 และคำตอบต่อความเป็นรัฐชาติยิ่งถูกขบขันให้ชัดเจนและหนักแน่นมากขึ้นเมื่อสหภาพยุโรปเผชิญต่อวิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยและวิกฤตการณ์สหภาพการเงิน

ก่อนวิกฤตการณ์จะโหมกระหน่ำ วาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Law and Justice แห่งโปแลนด์และพรรค Fidesz แห่งฮังการีสะท้อนให้เห็นว่า การรวมยุโรปที่ทั้งสองพรรคปรารถนาคือ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ที่รัฐชาติทั้งหลายแห่งยุโรปร่วมมือระหว่างกันบนฐานของการรักษาอำนาจอธิปไตยทางการเมือง เศรษฐกิจ และความ เป็น “ชาติ” ของตนเองไว้อย่างสมบูรณ์ กล่าวอีกอย่างคือ ทั้งสองพรรคมองว่า สหภาพยุโรปจะเข้มแข็ง トラบเท่าที่กระบวนการรวมยุโรปไม่ละเมิดต่ออธิปไตยและความเป็นชาติของโปแลนด์และฮังการี

เมื่อคราววิกฤตมาเยือนเมื่อค.ศ. 2015 พลวัตวิกฤตการณ์สหภาพยุโรปได้แปรเปลี่ยนแนวคิด “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของทั้งสองพรรคการเมือง ฐานคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปว่าด้วย “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ยังคงอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์ขวานูร์รักษันิยมชาตินิยมและประชานิยมเช่นเดิม หากแต่วาทกรรมได้เปลี่ยนจุดเน้นจากการผลัก

ต้นความเข้มแข็งของอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่ง “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ไปสู่การที่ “ยุโรปแห่งประชาชาติ” นั้นกำลังเผชิญต่อวิกฤตการณ์แห่งการสูญเสียอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติจากสหภาพยุโรป วิกฤตการณ์สหภาพยุโรปซับซ้อนแนวคิดแบบชาวนูร์กซ์นิยมชาตินิยมและประชานิยมในวาทกรรมการต่อต้านสหภาพยุโรปอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมามากยิ่งขึ้น โดยทั้งสองพรรควางวาทกรรมให้สหภาพยุโรปคือ ‘ความเป็นอื่น’ ที่กำลังบ่อนทำลายอำนาจอธิปไตยและอัตลักษณ์แห่งชาติโพลิชและฮังการีแน่นอนไม่ว่าจะเป็นแนวทางการบูรณาการแบบเหนือรัฐที่คุกคามการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายรับผู้ลี้ภัยที่เปิดพรมแดนให้ความเป็นอื่นทางวัฒนธรรมหลังไหลเข้ามาทำลายชุมชนแห่งชาติ หรือนโยบายสหภาพการเงินร่วมที่อาจเปิดให้อิทธิพลของรัฐสมาชิกอื่นที่มั่งคั่งไปด้วยอำนาจทางการเศรษฐกิจเข้ามาสู่พรมแดนของโปแลนด์และฮังการี วาทกรรม “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของพรรค Law and Justice และพรรค Fidesz เสมือนปฏิเสธหลักการและการดำเนินนโยบายของสหภาพยุโรปวางตัวเป็นขั้วตรงข้ามอย่างชัดเจนกว่าช่วงก่อนวิกฤตการณ์ อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงและแข็งกร้าวของวาทกรรม “ยุโรปแห่งประชาชาติ” ของทั้งสองพรรคในช่วงที่เป็นรัฐบาล ก็ไม่ได้นำพาทั้งสองประเทศไปสู่จุดที่เกิด ‘Polexit’ หรือ ‘Hungaleave’ ที่ตัดสินใจตัดขาดประเทศจากการรวมยุโรปและออกจากสหภาพยุโรปในเชิงการปฏิบัติ

NOTES

- 1 Jacek Kucharczyk and Joanna Fomina, “The Specter Haunting Europe: Populism and Protest in Poland,” *Journal of Democracy* 27, no.4 (2016): 58-68.
- 2 Jacques Rupnik, “Eastern Europe: The International Context,” *Journal of Democracy* 11, no.2 (2000): 115-129.
- 3 Nathalie Brack and Nicholas Startin, “Introduction: Euroscepticism, from the margins to the mainstream,” *International Political Science Review* 36, no. 3 (2015): 239-240.
- 4 Paul Taggart and Aleks Szczerbiak, “Putting Brexit into perspective: the effect of the Eurozone and migration crises and Brexit on Euroscepticism in European states,” *Journal of European Public Policy* Vol.25, no. 8 (2018): 1194.
- 5 Kucharczyk and Fomina, “The Specter Haunting Europe: Populism and Protest in Poland,” 58-61.
- 6 Taggart and Szczerbiak, “Putting Brexit into perspective: the effect of the Eurozone and migration crises and Brexit on Euroscepticism in European states,” 1194.
- 7 Ibid.
- 8 Liesbet Hooghe and Gary Marks, “A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining,” *British Journal of Political Science* 39, no.1 (January 2009): 5.

- 9 Michal Kopeček, “Sovereignty, ‘Return to Europe’ and Democratic Distrust in the East after 1989 in the Light of Brexit,” *Contemporary European History* 28, no.1 (2019): 73-76.
- 10 Hooghe and Marks, “A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining,” 5.
- 11 Ivan Krastev, “The Unraveling of the Post-1989 Order,” *Journal of Democracy* 27, no.4 (2016): 58-68.
- 12 Molly O’Neal, “The European ‘Other’ in Poland’s Conservative Identity Project,” *Italian Journal of International Affairs* 52, no.1 (2017): 28-45.
- 13 Ibid.
- 14 Krastev, “The Unraveling of the Post-1989 Order,” 60.
- 15 Ibid.
- 16 O’Neal, “The European ‘Other’ in Poland’s Conservative Identity Project,” 30-35.
- 17 Cas Mudde, “Populist Zeigeist,” *Government and Opposition*, no. 39 (2004): 542-544, doi: 10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x
- 18 Ibid.
- 19 Aleks Szczerbiak, “Euro scepticism and ‘Eurorealism’ in Polish Party System” in *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euro scepticism*, Paul Taggart and Aleks Szczerbiak, eds. (Oxford University Press, 2008), 235.

- 20 Ibid.
- 21 PiS, *IV Rzeczpospolita Sprawiedliwość dla Wszystkich: Program 2005* (PiS, 2005).
- 22 Fidesz “Stronger Hungary”
- 23 Adam Balcer, Piotr Buras, Grzedorz Grpmadzki and Eugeniusz Smolar, *Change in Poland, but what change? Assumptions of Law and Justice party foreign policy* (Stefan Batory Foundation, 2016), <http://www.batory.org.pl/upload/files/Programy%20operacyjnej/Otwarta%20Europa/Change%20in%20Poland.pdf>.
- 24 Ibid.
- 25 Ibid.
- 26 PiS, *Zdrowie Praca Rodzina: Program Prawa I Sprawiedliwości* (PiS, 2014).
- 27 Ibid.
- 28 Charlotte Galpin, *The Euro Crisis and European Identities* (Palgrave Macmillan, 2017), 151-169.
- 29 Ibid.
- 30 Michał Krzyżanowski, “Discursive Shifts in Ethno-Nationalistic Politics: On Politicization and Mediatization of the ‘Refugee Crisis’ in Poland,” *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 16, no.1-2 (2018): 81.
- 31 Ibid., 83.

- 32 Ibid., 84.
- 33 O’Neal, “The European ‘Other’ in *Poland’s Conservative Identity Project*,” 30-35.
- 34 “How Poland’s government is wakening democracy” *The Economist*, July 25, 2017, <https://www.economist.com/the-economist-explains/2017/07/24/how-polands-government-is-weakening-democracy> (accessed on September 20, 2020).
- 35 “Polish PM to EU: Don’t lecture us,” *The Politico*, <https://www.politico.eu/article/polish-pm-mateusz-morawiecki-to-eu-dont-lecture-us/> (accessed on September 20, 2020)
- 36 Önder Canveren and Fulham Akgül Durakçay, “The Analysis of the Hungarian Government’s Discourse towards the Migration Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism,” *Yönetim Ve Ekonomi* 24, no.3 (2017): 857-876.
- 37 “Prime Minister Viktor Orbán’s speech on the 62nd anniversary of the 1956 Revolution and Freedom Fight,” *Hungarian Government*, October 24, 2018, <https://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-on-the-62nd-anniversary-of-the-1956-revolution-and-freedom-fight> (accessed on September 20, 2020).

- 38 “Viktor Orban: the rise of Europe’s troublemaker,” *Financial Times*, January 24, 2018, <https://www.ft.com/content/dda50a3e-0095-11e8-9650-9c0ad-2d7c5b5> (accessed on September 21, 2020).
- 39 Viktor Orbán, “Hungary and the Crisis of Europe,” *Hungarian Review* 8, no.1 (2017), http://hungarianreview.com/article/20170124_hungary_and_the_crisis_of_europe.
- 40 Canveren and Durakçay, “The Analysis of the Hungarian Government’s Discourse towards the Migration Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism,”

Sleep

IN EARLY
MODERN ENGLAND

SASHA HANDLEY

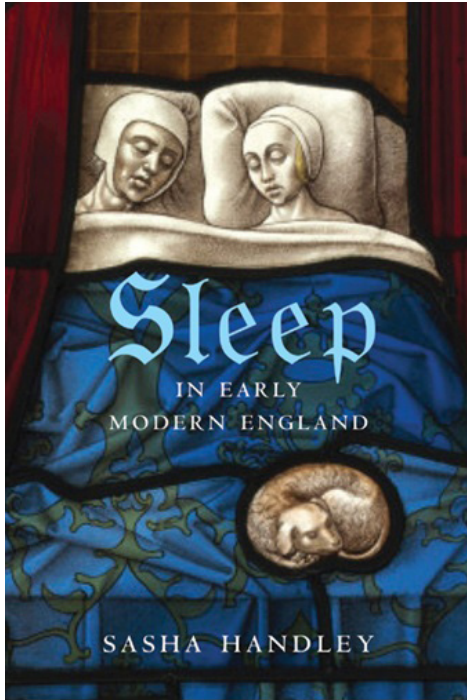
**บทปริทัศน์หนังสือ
(Book Review)
Sleep in early modern
England**

วิภพ หุยากรณ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรุงเทพมหานคร

Wiphop Huyakorn

*Faculty of Liberal Arts, Thammasart University
Bangkok*

หนังสือเรื่อง Sleep in early modern England

ผู้เขียน: Sasha Handley

สำนักพิมพ์: Yale University Press

ปีที่ตีพิมพ์: ค.ศ. 2016

จำนวนหน้า: 280 หน้า

ISBN: 9780300220391

1.เกริ่นนำ

การนอนหลับนับเป็นเวลาถึง 1 ใน 3 ของเวลาทั้งหมดในชีวิตมนุษย์ ทว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ของการนอนหลับยังคงมีพื้นที่ให้ศึกษาอีกมากมาย เนื่องจากนักประวัติศาสตร์ต่างสนใจเรื่องราวของมนุษย์ในยาม “ตื่นนอน” มากกว่า จินตนาการถึงความสำคัญของการนอนไป

ในปัจจุบันเราต่างรู้กันดีว่า การนอนนั้นสัมพันธ์กับระบบประสาทและสมอง รวมถึงเป็นช่วงเวลาที่ให้ร่างกายได้พักผ่อนและฟื้นฟูส่วนที่สึกหรอ เราต่างถูกสอนกันตั้งแต่ปฐมวัยว่าเราควรนอนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง เราควรเตรียมตัวก่อนนอนเพื่อให้สามารถนอนหลับได้อย่างสนิทและตื่นขึ้นมาพบกับวันใหม่ได้อย่างสดชื่น มีคำแนะนำสำหรับการนอนเกิดขึ้นมากมายในคู่มือบนสิ่งพิมพ์และบนอินเทอร์เน็ต แนนอนว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการนอนมาควบคู่กับโลกสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากความก้าวหน้าขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะในโลกตะวันตก ก่อนที่จะแพร่กระจายไปทั่วโลกจนกลายเป็นแบบแผนทางสุขภาพที่ไม่ว่าใครก็ควรปฏิบัติตาม แต่มั่นใจว่าหลายคนแทบไม่เคยตั้งคำถามเลยว่า แบบแผนการปฏิบัติเหล่านี้เริ่มขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด มีพัฒนาการอย่างไร และด้วยปัจจัยอะไรบ้าง

หนังสือเรื่อง Sleep in early modern England หรือ การนอนในอังกฤษช่วงต้นสมัยใหม่จะเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งซึ่งได้อธิบายประเด็นเรื่องการนอนนี้ได้ และเป็นหนังสือที่สร้างคำอธิบายเรื่องการเปลี่ยนแปลงของคำอธิบายของสังคมต่อการนอนหลับ ซึ่งจะนำไปสู่การเติมเต็มข้อมูลในแวดวงประวัติศาสตร์ยุโรปช่วงต้นสมัยใหม่ อันเป็นพื้นที่การศึกษาที่กว้างขวางมากในแวดวงวิชาการปัจจุบัน

2. โครงสร้างของหนังสือ

ซาชา แฮนด์ลีย์ (Sasha Handley) ผู้เขียนหนังสือเรื่อง การนอนในอังกฤษช่วงต้นสมัยใหม่ พยายามศึกษาประวัติศาสตร์ของ กิจกรรมประจำวันอย่างการนอนหลับนี้ด้วยหลักฐานที่หลากหลายตาม ความเชี่ยวชาญของเธอที่สนใจในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมช่วงต้นสมัย ในอังกฤษ¹ ข้อเสนอสำคัญของหนังสือเล่มนี้ คือ ความรู้ทางการแพทย์ ได้เข้ามากำกับแบบแผนการนอนของคนอังกฤษตั้งแต่ต้นสมัยใหม่ ไม่ใช่ สิ่งที่ปรากฏในคริสต์ศตวรรษที่ 19 หรือ 20 อย่างที่งานวิจัยก่อนหน้า หนังสือเล่มนี้สนใจ² เห็นได้จากโครงสร้างของหนังสือเล่มนี้ที่เริ่มต้นด้วย คำอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการนอนกับการแพทย์และร่างกาย เริ่มต้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 ที่มีการรื้อฟื้นเอกสารกรีกมาศึกษาใหม่ และได้ทำความเข้าใจว่า การนอนสัมพันธ์กับกระเพาะอาหารและตับ นับแต่ช่วงเวลานั้นแบบแผนการนอนที่ปรากฏในหนังสือคู่มือรักษา สุขภาพในอังกฤษจึงให้ความสำคัญกับอาหารการกิน เวลากินอาหาร และทำนอนที่สัมพันธ์กับการย่อยและดูดซึมอาหาร³ ต่อมาเมื่อวง การแพทย์ก้าวหน้าขึ้นคือตั้งแต่ราวทศวรรษที่ 1660 ความสนใจทาง การแพทย์ได้หันเข้าสู่ความสำคัญของระบบประสาทและสมองที่มาจาก การทดลองและสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนอน หลับและความรู้สึกนึกคิด และถูกเชื่อมโยงไปสู่ความเชื่อในศาสนาคริสต์ ที่พระเจ้าเป็นเจ้าของชีวิตของมนุษย์ด้วยการนอนที่ดี ซึ่งอยู่ ท่ามกลางโลกแห่งความเป็นและความตาย และการนอนไม่ดีจากการ ก่อทวนของปีศาจและซาตาน เริ่มแรกความรู้ใหม่ยังกระจุกตัวอยู่ใน วงการแพทย์และชนชั้นสูง แต่ต่อมาก็ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไปใน ราวกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18⁴

การหันเข้าสู่ประสาทวิทยาของวงการแพทย์นี้เองที่ทำให้ แบบแผนการนอนในอังกฤษต้นสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่ท่าทางในการนอน และเวลานอนซึ่งสัมพันธ์อยู่กับคำอธิบาย ทางการแพทย์เป็นหลักในบทที่ 1⁵

วัสดุและวัสดุสำหรับการนอน ชุดนอน ห้องนอน ความสะอาด ที่มาพร้อมกับความพยายามสร้างความสงบในการนอน เพราะถ้าที่นอนไม่สะอาดก็จะมีแมลงมาอาศัยและสร้างความรำคาญแก่ผู้นอนจนสร้างปัญหาในระหว่างนอนได้ ประเด็นเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ขยายออกมาจากบทที่ 1 เพื่อชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนอนที่เปลี่ยนไปนั้นสะท้อนออกมาผ่านสิ่งของรอบตัวในห้องสำหรับนอน ในหนังสือเล่มนี้จะมีตัวละครวัยการใช้คำสำคัญอย่าง “ห้องนอน” (bedroom) อย่างมาก เนื่องจากคำนี้เพิ่งจะเริ่มถูกใช้ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา เพราะเป็นคำที่มาพร้อมกับบทบาทหน้าที่เฉพาะของห้องนอนซึ่งจะถูกออกแบบตกแต่ง เลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ให้เหมาะสมกับปัจเจกบุคคลแต่ละคน เพื่อให้การนอนมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การเลือกลักษณะของเตียง และที่นอน เส้นใยและลวดลายของผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน และผ้าห่ม การตั้งสัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณเพื่อสร้างความสงบ และปกป้องรักษาการตั้งของที่มีคุณค่าทางจิตใจ ฯลฯ ในบทที่ 2⁶

ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตวิญญาณผ่านการนอนซึ่งสัมพันธ์อยู่กับการปฏิรูปศาสนา โดยเฉพาะในอังกฤษที่เกิดนิกายเฉพาะขึ้นมาทำให้การสวดอ้อนวอนต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของอธิบายในแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม สำหรับโปรเตสแตนต์มีการส่งเสริมให้สวดอ้อนวอนกันภายในห้องนอน ด้วยคำอธิบายที่ว่าทุกคนสามารถเข้าพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของได้โดยไม่ต้องผ่านสื่อกลางอย่างศาสนจักรเพียงอย่างเดียว ขณะที่คาทอลิกที่เคยทำพิธีร่วมกันในที่ประชุมชนกลายเป็นต้องหลบซ่อนเพราะถูกควบคุมไปจนถึงห้ามประกอบศาสนพิธี การสวดหรือประกอบพิธีกรรมจึงต้องทำในห้องนอนส่วนตัว และการสวดในห้องนอนนี้ได้นำไปสู่การนำคัมภีร์ศาสนาไปเก็บไว้ข้างเตียงเพื่อสวดก่อนนอนหรือช่วงเวลาอื่น ๆ ของวันเช่นกันในบทที่ 3⁷

การสร้างพื้นที่สำหรับการนอนของปัจเจกบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการนอนหลับได้สนิท เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของร่างกายตามช่วงวัย เพศ และฤดูกาล และลักษณะทางจิตใจและจิต

วิญญูญาณที่ต่างมีการเลือกใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาที่หลากหลายตามความสบายใจของแต่ละปัจเจกบุคคล การกำหนดตำแหน่งของห้องสำหรับนอนและจำนวนห้องนอนในบ้านที่สัมพันธ์กับเทคนิคการก่อสร้าง และการป้องกันอัคคีภัยในบทที่ 4⁸

การนอนเพื่อเข้าสังคม ซึ่งต้องแลกมากับความไม่สะดวกสบายจากการนอนต่างที่ไม่คุ้นเคยเหมือนกับนอนที่ห้องนอนตนเอง ในประเด็นนี้ การนอนจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของบ้านและแขกที่ไปนอน ถ้าหากได้รับการดูแลอย่างดีก็แสดงว่าเจ้าของบ้านใส่ใจในแขกคนนั้น และมีความใกล้ชิดกัน และอีกประเด็นหนึ่งคือการนอนกับคนที่ไม่ใช่คู่นอน ผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นว่า ไม่ใช่ว่าทุกคนจะสามารถนอนร่วมเตียงกับใครก็ได้ ฉะนั้น หากมีความจำเป็นต้องไปนอนร่วมเตียงกับผู้อื่นจึงต้องมีเกณฑ์แบ่งเช่นเป็นเพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกัน หรือหากเป็นพี่น้องกันแม้จะต่างเพศก็สามารถนอนร่วมเตียงกันได้เมื่อเดินทางท่องเที่ยว หรือประเด็นเรื่องการนอนในที่แปลกใหม่เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศอย่างเช่นการไปสปาในเมืองบาส (Bath) นอกจากนี้ ยังมีความหมายของแบบแผนการนอนที่เปลี่ยนไปจากคำอธิบายทางการแพทย์คือ การนอนดึกเพื่อเป็นคนมีเหตุมีผลในยุคแสงสว่าง และการอดหลับอดนอนเพื่อเรียนรู้และเข้าสังคมทำให้เกิดการนอนกลางวันเพื่อจับหลักเป็นช่วงสั้น ๆ จนถึงขนาดว่ามีการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ไว้สำหรับนั่งหลับหรือนอนกลางวันโดยเฉพาะในบทที่ 5⁹

ตลอดจนบันทึกความสนใจเกี่ยวกับการนอนที่ส่งผลต่อการรู้จักตนเอง และอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการนอนไม่เพียงพอ ความฝัน การละเมอ และภาวะกึ่งหลับกึ่งตื่น ซึ่งก็เป็นผลจากการหันสู่ประสาทวิทยาทางการแพทย์ที่อธิบายการนอนเชื่อมกับระบบประสาทและสมอง ผ่านการศึกษาบันทึกประจำวันส่วนบุคคล บทกวีและวรรณกรรมในบทที่ 6¹⁰ ตัวอย่างเช่น การบรรยายถึงสภาวะกึ่งหลับกึ่งตื่นของซามูเอล เทย์เลอร์ โคลริดจ์ (Samuel Taylor Coleridge) ที่ตั้งคำถามกับประเด็น

ดังกล่าวมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 กระทั่งตกผลึกในบทกวีเรื่อง
The Pains of Sleep ซึ่งเขียนขึ้นในปี 1803 ว่า

And shame and terror over all!

Deeds to be hid which were not hid,

Which all confused I could not know

Whether I suffered, or I did:

For all seemed guilt, remorse or woe,

My own or others still the same

Life-stifling fear, soul-stifling shame.

หนังสือเล่มนี้แบ่งหัวข้อตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนอน ทำให้เมื่อขึ้นหัวข้อใหม่เส้นเวลามักจะกลับไปเริ่มที่ทศวรรษที่ 1660 เสมอ แล้วไล่เรียงตามเส้นเวลาไปจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 หรืออาจไปถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ผู้เขียนจะขยายความจากประเด็นที่กล่าวถึง บทหนึ่งไปสู่อีกบทหนึ่ง ทำให้หลายครั้งจะมีการอ้างถึงสิ่งที่กล่าวถึงไปแล้วในบทก่อนหน้า การเล่าเรื่องในลักษณะนี้มีข้อดีคือ สามารถแบ่งประเด็นออกมาขยายความได้ลึกซึ้งและละเอียดมากขึ้น แต่ข้อดีดังกล่าวก็นำมาซึ่งข้อเสียเรื่องลำดับเวลาที่อาจสร้างความสับสนให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านต้องเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ เข้ากับลำดับเวลาทุกครั้งี่อ่าน เพื่อทำความเข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้องเสมอ อาจเป็นเพราะผู้เขียนต้องการที่จะอธิบายให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการนอนที่ปรากฏในช่วงต้นสมัยใหม่ของอังกฤษ และมีการอธิบายอย่างข้ามศาสตร์ทั้งองค์ความรู้จากประสาทวิทยา การแพทย์ มานุษยวิทยา วรรณคดีและวรรณกรรม กฎหมาย ฯลฯ ที่ทำให้มิติของเวลาเบาบางลงไป

3. หลักฐานที่ใช้

หลักฐานที่ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เลือกใช้ศึกษาจะเป็นหลักฐานในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1660 จนถึงประมาณคริสต์ทศวรรษที่ 1760 มีตั้งแต่สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ทั่วไปอย่างหนังสือ วารสารวิชาการ วรรณกรรมร่วมสมัย บันทึกส่วนบุคคล ประกาศ โฆษณา บทสวด ข้าวของเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการนอน เช่น เตียง ผ้าปูที่นอน ชุดนอน ฯลฯ ไปจนถึงบันทึกเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตายสำหรับเป็นพินัยกรรม ซึ่งจะให้ข้อมูลของลักษณะบ้าน จำนวนห้อง การแบ่งสัดส่วนประโยชน์ใช้สอยในห้องเพอร์นิเจอร์ และของตกแต่ง รายละเอียดเหล่านี้จะให้ข้อมูลในเชิงปริมาณอย่างมีนัยสำคัญเพื่อวิเคราะห์แบบแผนในการนอนของคนอังกฤษช่วงต้นสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาบันทึกเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตายตั้งแต่ช่วงปี 1660 – 1760 พบว่า ในทศวรรษ 1660 มีบ้านที่มีห้องสำหรับนอนอยู่ชั้นบนของบ้านราวร้อยละ 73 และร้อยละของบ้านที่มีห้องสำหรับนอนอยู่ที่ชั้นบนของบ้านเพิ่มขึ้นเป็นราวร้อยละ 90 ในช่วงปี 1728 -1758¹¹

ผู้เขียนใช้เอกสารทางการแพทย์ร่วมสมัยเพื่ออธิบายความเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรค รวมไปถึงการนอนหลับ ตั้งแต่เอกสารกรีกของฮิปโปเครติส (Hippocrates) ที่ได้รับการรื้อฟื้นและสนใจอีกครั้งในช่วงฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เพื่ออธิบายระบบการทำงานของร่างกายผ่านสมดุลของของเหลวสี่อย่าง นำไปสู่การอธิบายการนอนว่าสัมพันธ์กับกระเพาะและตับในระบบย่อยอาหาร มีการพิมพ์เผยแพร่ทั้งในระดับหนังสือวิชาการและหนังสือคู่มือการรักษาสุขภาพทั่วไป โดยมีผู้เขียนเป็นแพทย์ และมีการอธิบายเพิ่มเติมมากขึ้นต่อเนื่องเรื่อยมาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 17 – คริสต์ศตวรรษที่ 18 แต่ขณะที่องค์ความรู้เรื่องการนอนหลับที่สัมพันธ์กับระบบย่อยอาหารกำลังแพร่หลาย ก็ได้มีคำอธิบายชุดใหม่ขึ้นมา โดยทอมัส วิลส์ (Thomas Wills) แพทย์ในราชสมาคมแห่งลอนดอน ผู้อธิบายว่าสมองและระบบประสาท

เป็นศูนย์กลางในการควบคุมกระบวนการต่าง ๆ ของร่างกาย ผ่านหนังสือเรื่อง Cerebri anatome หรือ The Anatomy of the Brain and Nerves พิมพ์เป็นภาษาละตินเมื่อปี 1664 และแปลเป็นภาษาอังกฤษเมื่อปี 1681 งานชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าสมองเป็นสิ่งที่กำหนดความมีเหตุมีผลในมนุษย์ โดยงานชิ้นนี้มีอิทธิพลต่อจอห์น ล็อก (John Locke) ด้วย ต่อมางานของเฮอร์แมน โบร์แฮฟ (Herman Boerhaave) แพทย์และนักพฤกษศาสตร์ชาวเนเธอร์แลนด์ เสนอว่าการนอนที่ตีมาจากกรนอนในที่เงียบสงบซึ่งจะทำให้จิตใจสงบตามด้วย และงานของวิลเลียม คูลเลน (William Cullen) แพทย์และนักเคมีชาวอังกฤษ จอร์จ เคน (Gorge Cheyne) แพทย์ชาวสกอตแลนด์ และคนอื่น ๆ ได้ทำให้องค์ความรู้ทางการแพทย์หันสู่ประสาทวิทยาอย่างเต็มตัวตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 และท้ายที่สุดงานของฮิวจ์ สมิทสัน (Huge Smythson) เรื่อง Compleat Family Physician ตีพิมพ์ปี 1781 และพิมพ์อีกครั้งปี 1785 ได้ทำให้คำอธิบายเกี่ยวกับการนอนที่สัมพันธ์กับประสาทวิทยาแพร่หลายจนเป็นที่รับรู้ทั่วไปในอังกฤษ¹²

นอกจากนั้น ผู้เขียนได้ใช้บันทึกประจำวันส่วนบุคคล บทสวดและบทเทศนา ประกอบกับงานศิลปกรรมเพื่อชี้ให้เห็นว่า มีความเชื่อใดบ้างที่สัมพันธ์อยู่กับการนอนหลับ ตัวอย่างเช่น ในบันทึกของวิลเลียม โคอี (William Coe) มีข้อความบทสวดก่อนนอนของเขาปรากฏอยู่ว่า

To thee, my most adorable preserver, I humbly offer up my preserved self: my body, my soul, my members, my sense, my facultyes, my thoughts, my word, my desires, my inclinations, my affections, my actions to be governed, guided and sanctified by thee and to be made comfortable to thy holy will this day and alwaies. Amen.¹³

ไปจนถึงการสร้างบทสวดมนต์ก่อนนอนของโทมัส เคน (Thomas Ken) บิชอปแห่งบาร์และเวลส์ เพื่อให้หญิงชายที่วิตกกังวลเกี่ยวกับการนอนได้สวดก่อนนอนว่า

O may my Guardian while I sleep,
Close to my Bed his vigils keep,
His Love Angelical instill,
Stop all the Avenues of ill¹⁴

ท้ายที่สุดจอห์น เวสลีย์ (John Wesley) ได้นำบทสวดดังกล่าวมาเรียบเรียงและเทศนาสำหรับสานุศิษย์ว่า

O may thine angels while I sleep
Around my bed their vigils keep!
Their love angelical instil
Stop all the consequence of ill:
May they celestial joys rehearse,
And thought to thought with me converse;
Or in my stead the whole night long
Sing to my God a grateful song.¹⁵

ผู้เขียนจบที่คำอธิบายว่า ความเชื่อเกี่ยวกับทูตสวรรค์หรือเทวดาที่จะปกป้องมนุษย์ในเวลานอนจนทำให้มีเทวดาเหล่านี้ปรากฏอยู่ในสิ่งของรอบเตียงนอน สัมพันธ์กับความตายซึ่งคือการนอนหลับในอีกรูปแบบหนึ่ง และเทวดาเหล่านี้จะนำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงพระเจ้าได้ และแม้ว่าจะมีการปฏิรูปศาสนาในยุโรปแล้ว แต่

ความเชื่อดังกล่าวก็ยังคงปรากฏอยู่ในมนุษย์ที่ยังต้องการความปลอดภัย
ในยามค้าคืน เพื่อให้จิตใจสงบ และหลับได้อย่างสบายใจ¹⁶

แม้ว่าลักษณะการใช้หลักฐานของแฮนดลีย์ที่ค่อนข้างให้
ความสนใจไปกับกรณีเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในบันทึกส่วนตัวของบุคคล
ร่วมสมัยจะให้ความหลากหลายของข้อมูลจากบันทึกประจำวันของผู้คน
ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสมัยนั้นและกล่าวถึงการนอนของตน รวมไปถึงหนังสือ
คู่มือคำแนะนำเกี่ยวกับกรนอนที่แพร่หลายในยุคนี้ แต่
ความหลากหลายนี้ทำให้เห็นความกระจัดกระจายของข้อมูลที่ได้ ซึ่ง
ทำให้มีความยากลำบากในการสร้างคำอธิบายที่สามารถเชื่อมโยง
ความแตกต่างทั้งหมดนี้เข้าไว้ด้วยกัน เห็นได้จากข้อสรุปของแฮนดลีย์
ในแต่ละหัวข้อที่มักจะสรุปว่า “แบบแผนเหล่านี้เป็นหนึ่งในแบบแผน
จากตัวอย่างจำนวนมากที่ปรากฏขึ้นในช่วงสมัยนั้น”

ยกตัวอย่างเช่น การแพร่หลายของตำราอาหารที่ช่วยรักษา
อาการหลับไม่สนิท หลับ ๆ ตื่น ๆ หรือฝันร้ายที่เริ่มแพร่หลายในอังกฤษ
ราวทศวรรษที่ 1650 และแพร่หลายอย่างมากช่วงปี 1650 – 1739
สูตรอาหารมีหลากหลายขึ้นอยู่กับผู้ที่จะกินทั้งแบ่งตามอายุ เพศ ไป
จนถึงฐานะ ขึ้นอยู่กับว่าจะเลือกใช้สูตรใดใบป้อปปีผสมกับไวน์แดง
สำหรับคนสูงอายุ ผสมกับไวน์ขาวสำหรับวัยกลางคน และผสมกับเบียร์
สำหรับเด็ก หรือการใช้สีม่วงใส่ในขนมเค้กหรือลูกกวาด หรือการใช้
ผักกาดและกะหล่ำสำหรับเด็กและผู้สูงอายุ แม้ว่าจะไม่มีข้อมูลทาง
การแพทย์มายืนยันก็ตาม¹⁷

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ การเลือกสิ่งของมาวางไว้บริเวณที่นอน
ของเด็กเพื่อสุขภาพกายที่ดีและปกป้องเด็กจากปีศาจชั่วร้ายที่จะมายาม
ค้าคืน มีทั้งกิงปะการังที่นำเข้ามาจากตราปานี (Trapani) บนเกาะซิซิลี
(Sicily) จากมาร์เซย (Marseilles) จากทะเลแคริบเบียน (the
Caribbean) และแถบชายฝั่งคอร์นิช (the Cornish coast) ตาม
เทพนิยายกรีกมีความเชื่อว่กิงปะการังเกิดจากเศษเสี้ยวที่เสื่อมสลาย

ไปของผมงูบนหัวเมดูซาหลังจากที่ถูกเพอร์ซีอุสตัดหัวแล้วกลายเป็นของแข็งสีแดงเลือด และเมื่อตำนานนี้ถูกผนวกเข้าเป็นของคริสเตียน สีชมพูเข้มไปจนถึงแดงของกิ่งปะการังถูกเปรียบเป็นความตาย พระทรมานและการคืนชีพของพระคริสต์ หรือในคำอธิบายแบบนักปรัชญาและแพทย์ระบุว่าปะการังถูกจัดเป็นทั้งพืชและสัตว์ทะเล ซึ่งอยู่บนพื้นดินและใต้น้ำ ทำให้สามารถเป็นได้ทั้งการรักษาในทางการแพทย์ตามองค์ความรู้สมัยนั้นว่าเป็นความเย็นที่จะมาช่วยปรับสมดุลแก้ปัญหาการนอน ขณะเดียวกันปะการังก็เป็นเสมือนเครื่องรางที่ปกป้องจิตวิญญาณจากสิ่งชั่วร้ายที่จะมาที่เตียงนอน นอกจากปะการังยังมีหินมาค้ำอย่างพลอยเขียว (chrysolite) หรือบุษราคัม (topaz) ที่มาจากตำนานเอ็กโซตัส และหินน้ำมັນสีดำ (gagate) หรือปัจจุบันอาจเรียกว่าถ่านหินลิกไนต์ ก็อยู่ในหมวดความเชื่อเรื่องการรักษาสุขภาพ และป้องกันสิ่งชั่วร้ายและฝันร้ายเช่นกัน หรือบางบ้านจะใช้เทียนและเขม่าจากควันเทียนมาทำให้เป็นรอยคาถาเพื่อจุดประสงค์คล้ายกัน ความเชื่อนี้ตกทอดมาจากความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติในท้องถิ่นก่อนที่ศาสนาคริสต์จะเข้ามา¹⁸ อีกตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ การจำหน่ายเตียงคุณภาพดีเพียงแต่เป็นเตียงมือสองที่ผ่านการใช้งานแล้วทำให้มีราคาต่ำลง สำหรับผู้ที่ต้องการนอนหลับที่ดีภายใต้งบประมาณที่จำกัด¹⁹ ทั้งสองตัวอย่างนี้พยายามชี้ให้เห็นสถานะของมนุษย์ในฐานะผู้กระทำในทางประวัติศาสตร์ ผ่านประวัติศาสตร์ชีวิตประจำวันซึ่งมนุษย์สามารถเลือกได้ว่าจะใช้ความรู้ชุดใด หรือคุณค่าแบบใดในการดำเนินชีวิต และมนุษย์ไม่ได้เป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างเสมอไป

4. ข้อสรุป

ข้อสรุปที่ได้จากหลักฐานที่หลากหลาย และคำอธิบายที่ข้ามศาสตร์แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย และการเลือกได้ของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล แอนดรีลีย์พยายามชี้ให้เห็นว่า คำอธิบายในเชิง

ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมนั้นมีพลวัต และมนุษย์เป็นผู้กระทำในทางประวัติศาสตร์ผ่านการเลือกสรรสิ่งที่สอดคล้องกับความปรารถนาของตน ไม่ว่าจะเป็นความปรารถนาในเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งรวมไปถึงปัจจัยในทางวัตถุ ความรู้ทางการแพทย์ และปัจจัยในทางจิตวิญญาณ แม้แต่การนอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคนก็ยังเป็นพื้นที่เคลื่อนไหวของพลวัตทางวัฒนธรรมที่ไม่ได้หยุดนิ่ง และตายตัวตามคำอธิบายแบบสำนักอานาลส์ที่มองความเปลี่ยนแปลงในเชิงกายภาพและโครงสร้างที่เป็นตัวกำหนดให้มนุษย์สามารถกระทำได้ตามขอบเขตที่จำกัดและมองในเชิงระยะยาวแบบลองดูรี^{20 21}

หนังสือเล่มนี้ยังนำเสนอเรื่องราวของการนอนหลับผ่านความเปลี่ยนแปลงในเชิงประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาของสังคมอังกฤษต้นสมัยใหม่ ซึ่งเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของโลกทัศน์การอธิบายกลไกการทำงานของร่างกาย ขณะเดียวกันเธอได้ชี้ให้เห็นว่า ความเป็นสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นและแพร่หลายนี้ไม่ได้ทำลายคำอธิบายเดิมไปหมดสิ้น ความหลากหลายของคำอธิบายเรื่องกลไกการทำงานของร่างกายและการนอนหลับจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนบริบทของยุคสมัยได้อย่างชัดเจน ในสถานะที่สังคมอังกฤษอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สมัยใหม่

ประเด็นที่น่าสนใจที่ควรจะศึกษาต่อไปนอกเหนือจากความหลากหลายของคำอธิบายเกี่ยวกับการนอนหลับ คือ การนอนหลับตามคำอธิบายเหล่านี้มีนัยสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมต้นสมัยใหม่อย่างไร เพราะการนอนหลับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน ฉะนั้น รูปแบบการนอนและโลกทัศน์หรืออาจจะขยายไปจนถึงขั้นกระบวนการทัศน์ของการนอนหลับที่ยึดถือกันในขณะที่นั้นจะส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของบรรดานักคิดนักปราชญ์ในช่วงต้นสมัยใหม่หรือสืบเนื่องไปจนถึงยุคแสงสว่าง และส่งผลให้เกิดพฤติกรรม สุขภาพร่างกายและจิตใจ หรือการแสดงออกต่อการนอนหลับและการอดนอนเพื่อแสวงหาความรู้ รวมไปถึงการสร้างสรรคแนวความคิดสำคัญซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมอังกฤษ สังคมยุโรป และสังคมโลกได้อย่างไร

NOTES

- 1 “Prof Sasha Handley,” *The University of Manchester*, <https://www.research.manchester.ac.uk/portal/sasha.handley.html>, (accessed September 29, 2019)
- 2 Lodewijk Brunt and Brigitte Steger, eds., “Worlds of Sleep,” (Frank & Timme, 2008), pp. 11 – 14 cited in Sasha Handley, *Sleep in early modern England* (Yale University Press, 2016), 212.
- 3 Sasha Handley, *Sleep in early modern England* (Yale University Press, 2016), 20 – 31.
- 4 Ibid., 31 – 38.
- 5 Ibid., 18 – 38.
- 6 Ibid., 39 – 68.
- 7 Ibid., 69 – 107.
- 8 Ibid., 108 – 148.
- 9 Ibid., 149 – 180.
- 10 Ibid., 181 – 210.
- 11 Ibid., 112 – 113.
- 12 Ibid., 31 – 38.
- 13 Isac Archer and William Coe, “Two East Anglian Diaries 1641 - 1729,” (Boydell & Brewer, 1994), 267 cited in Sasha Handley, *Sleep in early modern England*, 87.

- 14 Thomas Ken, “A morning, evening and midnight hymn,” (London, 1703), 5. cited in Sasha Handley, *Sleep in early modern England*, 87.
- 15 John Wesley, “Sermons on Several Occasions,”, vol. 9 (London: 1800), 95. cited in Sasha Handley, *Sleep in early modern England*, 87.
- 16 Ibid., 88.
- 17 Ibid., 61 – 63.
- 18 Ibid., 98 – 101.
- 19 Ibid., 123.
- 20 Visarut Phuangsoondara, *Modern Approaches to social history: the Annels schools* (The faculty of Liberal Arts’ research fund, 2017). (in Thai)
- 21 Visarut Phuangsoondara, *A History of Cultural History* (The Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, 2014). (in Thai)

ข้อมูลวารสาร

วารสารยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISSN 0858-7795 | ISSN 2673-0790 (Online)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติ

วารสารยุโรปศึกษาจัดทำโดยศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและได้รับการรับรองจากสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เริ่มตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2536 พักตีพิมพ์ชั่วคราวระหว่าง พ.ศ.2560-2561 และกลับมาดำเนินการตีพิมพ์ตามปกติ พร้อมทั้งเริ่มเผยแพร่ฉบับออนไลน์และใช้ระบบพิษณุ-พิจารณาเมื่อ พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์ในการพิมพ์

วารสารยุโรปศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความคิดเห็นในสาขาวิชายุโรปศึกษาในหมู่นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไป อันจะเป็นการเสริมสร้าง พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านยุโรปศึกษาให้แก่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สาระสังเขป

วารสารยุโรปศึกษาเป็นวารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ตีพิมพ์บทความทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงในสาขาวิชารัฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิติศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับภูมิภาคยุโรป ตลอดจนความสัมพันธ์และบทบาทของของยุโรปในโลก ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเปิดรับทั้งบทความวิจัย บทความที่ไม่ได้มาจากงานวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ

กำหนดเผยแพร่

วารสารยุโรปศึกษาเป็นวารสารราย 6 เดือน มีกำหนดเผยแพร่ฉบับปกติ 2 ฉบับต่อปี ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน ออกเผยแพร่ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ออกเผยแพร่ ณ สิ้นเดือนธันวาคม โดยตั้งแต่ปีที่ 25 (2562) ในหนึ่งฉบับจะตีพิมพ์บทความที่ผ่านการพิจารณาจำนวนทั้งสิ้น 4-6 บทความ ทั้งนี้ วารสารอาจพิจารณาเผยแพร่ฉบับพิเศษและฉบับเสริมเพิ่มเติมตามโอกาส

ระบบพิชญพิจารณา (peer-review)

วารสารยุโรปศึกษาเริ่มใช้ระบบพิชญพิจารณา (peer-review) แบบไม่เปิดเผยตัวตนทั้งสองทาง (double-blind) ในการพิจารณารับตีพิมพ์บทความตั้งแต่ฉบับปีที่ 25 เล่มที่ 1 (2562) โดยบทความที่เสนอขอรับการพิจารณาตีพิมพ์จะถูกเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน พิจารณาให้ความเห็น บทความที่ได้รับอนุมัติตีพิมพ์จะต้องได้รับผลการประเมินในระดับ “ผ่าน” หรือ “ให้แก้ไขปรับปรุง แต่ไม่ต้องประเมินใหม่” แล้วผู้แต่งแก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจนเป็นที่น่าพอใจ จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน

ลิขสิทธิ์

วารสารยุโรปศึกษาและบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารตลอดจนส่วนประกอบอื่นในวารสารทั้งหมด ถือเป็นลิขสิทธิ์ของศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้ามผู้ใดทำซ้ำ คัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ปลอมแปลง และจัดเผยแพร่ โดยมุ่งประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรฐานทางจริยธรรม

โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์วารสาร หน้า “มาตรฐานทางจริยธรรม”

คำเตือน

ความคิดเห็นในบทความนี้เป็นเพียงความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนบทความเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องมีความเห็นที่สอดคล้องกับความเห็นที่ปรากฏในบทความแต่อย่างใด

ขั้นตอนการส่งบทความตีพิมพ์

1. ขั้นตอนก่อนการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์

1.1. ผู้สนใจเขียนและจัดทำต้นฉบับบทความส่งเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์จะต้องศึกษาข้อกำหนดเกี่ยวกับบทความของวารสารอย่างละเอียดจากเว็บไซต์วารสาร และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

1.2. เพื่อความสะดวกในการดำเนินการของกองบรรณาธิการ โปรดจัดเตรียมและตรวจสอบไฟล์ต้นฉบับในขั้นสุดท้ายด้วยโปรแกรม Microsoft Word

1.3. เนื่องจากวารสารใช้ระบบพินิจพิจารณา (peer-review) แบบไม่เปิดเผยตัวตนทั้งสองทาง (double-blind) ในการพิจารณาบทความ ให้ท่านตรวจสอบไฟล์ต้นฉบับบทความทั้งในนามสกุล .docx และ .pdf ว่าไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนในส่วนหนึ่งส่วนใดของบทความ

2. ขั้นตอนการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์

2.1. วารสารสนับสนุนให้ผู้เขียนทุกท่านดำเนินการส่งบทความผ่านระบบ ThaiJo

2.2. ในกรณีที่ท่านไม่มีบัญชีผู้ใช้ของวารสารยุโรปศึกษาในระบบ ThaiJo มาก่อน โปรดลงทะเบียนเปิดบัญชีผู้ใช้ในหน้าลงทะเบียนพร้อมระบุข้อมูลการติดต่อที่วารสารจะสามารถติดต่อท่านได้โดยสะดวก

2.3. ท่านสามารถเริ่มต้นกระบวนการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์ โดยเลือกปุ่ม “ส่งบทความ” ทางด้านขวาของหน้าเว็บไซต์วารสาร แล้วลงชื่อเข้าสู่ระบบ

2.4. ในขั้นตอนที่ 1 “เริ่มการส่ง”ให้ท่านระบุภาษาหลักของบทความ เขียนจดหมายนำส่งบทความ และกดบันทึกและดำเนินการต่อในการดำเนินการนี้ ผู้เขียนยอมรับว่า หากบทความได้รับความเห็นชอบให้ตีพิมพ์แล้ว บทความดังกล่าวถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารยุโรปศึกษา ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5. ในขั้นตอนที่ 2 “อัปโหลดไฟล์ประกอบบทความ”ให้ท่านระบุประเภทของไฟล์และอัปโหลดไฟล์ต้นฉบับบทความใน 2 นามสกุล รวมถึงไฟล์อื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในกรณีไฟล์รูปภาพ ตาราง และแผนภูมิ ให้ระบุประเภทไฟล์เป็น “อื่น ๆ”

2.6. ในขั้นตอนที่ 3 “ลงข้อมูลรายละเอียดบทความ”ให้ท่านระบุชื่อเรื่องบทความ บทคัดย่อ ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง และคำสำคัญ ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (หรือภาษาอังกฤษภาษาเดียว ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ) ให้ครบถ้วน ตามคำแนะนำของเว็บไซต์

2.7. ในขั้นตอนสุดท้าย ให้ท่านยืนยันการส่งบทความ จากนั้นระบบจะดำเนินการส่งบทความให้กับกองบรรณาธิการเพื่อดำเนินการต่อไป

3. ขั้นตอนหลังการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์

3.1. เมื่อท่านดำเนินการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์แล้ว หากบรรณาธิการมีได้บอกปฏิเสธบทความของท่านในขั้นต้น กองบรรณาธิการจะเริ่มกระบวนการพิจารณาบทความของท่าน โดยส่งบทความของท่านให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน พิจารณากระบวนการนี้จะใช้เวลาปกติประมาณ 1-2 เดือน ในระหว่างนี้ ท่านสามารถติดตามความคืบหน้าของกระบวนการพิจารณาผ่านระบบ ThaiJo

3.2. ภายหลังจากได้รับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการประเมินแก่ท่านทางอีเมลท่านนั้น บทความที่ได้รับอนุมัติตีพิมพ์จะต้องได้รับผลการประเมินในระดับ “ผ่าน” หรือ “ให้แก้ไขปรับปรุง แต่ไม่ต้องประเมินใหม่” แล้วผู้แต่งแก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจนเป็นที่น่าพอใจ จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน

3.3. ในกรณีที่ท่านต้องแก้ไขปรับปรุงบทความ ท่านจะต้องส่งบทความฉบับแก้ไขปรับปรุงภายใน 30 วัน นับจากวันที่ท่านได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิครบทั้ง 2 ท่าน ผ่านช่องทางเดิมที่ท่านส่งบทความเข้ารับพิจารณาครั้งแรก เพื่อให้บรรณาธิการพิจารณาการแก้ไขปรับปรุง

3.4. หากบทความของท่านได้รับอนุมัติตีพิมพ์ ระบบจะแจ้งผลการอนุมัติแก่ท่านทางระบบ Thaijo เท่านั้น

3.5. ในกระบวนการตีพิมพ์เผยแพร่ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกตีพิมพ์บทความของท่านในวารสารฉบับใดก็ได้ เมื่อวารสารตีพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมของท่านเรียบร้อยแล้ว ระบบจะแจ้งความคืบหน้าในการตีพิมพ์บทความของท่านผ่านอีเมลท่านนั้น

****หากท่านมีข้อซักถามหรือต้องการความช่วยเหลือในกระบวนการส่งบทความเข้ารับพิจารณาตีพิมพ์ โปรดติดต่อกองบรรณาธิการวารสารผ่านช่องทางที่ประกาศไว้ในเว็บไซต์****

About the Journal

Journal of European Studies

ISSN 0858-7795 | ISSN 2673-0790 (Online)

General Information and Background

Journal of European Studies (JES) is published by Centre for European Studies (CES) at Chulalongkorn University and certified by Chulalongkorn University Council, Thailand. JES is aimed to publish academic articles, in the fields of Political Science, Sociology, Anthropology, Legal Science, Economics, History, Arts and Cultural Studies, that focus on Europe including its relations and roles in the world. Both Thai and English articles are accepted. JES is scheduled to publish two issues a year at the end of June and December. The first volume is published in 1993 and the first peer-reviewed volume is published in 2019.

Purposes for Publication

JES is published in order to provide the platform in which scholars, students as well as the public can share knowledge and views in the field of European Studies. The objectives of which are to enhance, develop and disseminate the knowledge of the said field to the general public, especially those living in Thailand and South East Asia.

Abstract

JES is an interdisciplinary journal in the fields of Social Sciences and Humanities whose aims is to publish high-quality articles, in the fields of Political Science, Sociology, Anthropology, Legal Science, Economics, History, Arts and Cultural Studies, with the focus on Europe including its relations and roles in the world. Research articles, non-research articles and book reviews both in Thai and English are accepted.

Publication Schedule

JES is scheduled to publish one journal every six months and there will be two issues each year. The first issue of January to June will be published at the end of June and the second issue of July to December will be published at the end of December. Starting in Vol 25 No 1 (2562), JES will be publishing 4-6 selected articles in each issue. However, JES may publish special or additional journals according to the occasion.

Peer-review Procedure

JES has been adopting double-blinded peer-review procedure in the article selection process since the first issue in Vol 25 No 1 (2019). Submitted articles must be reviewed by two reviewers. Selected articles must be labelled as “passed” or “needs to be modified but does not need to be reviewed again” where the author has to improve his/her own article in accordance with the reviewers’ comments.

Copyright

JES and the published articles as well as other components of the journal is under the copyright of Centre for European Studies (CES) at Chulalongkorn University. Therefore, the acts of reproducing, copying, modifying and publishing for commercial purposes without the authorization of CES is prohibited.

Publication Ethics

See “Publication Ethics” on the journal’s website

Disclaimers

Views presented in each article is considered as the author’s personal opinion. The editorial does not necessarily have to share the same point of view.

Submissions

1. Pre-submission Procedures

1.1. Those interested in writing and submitting original manuscript to be considered for publication must strictly adhere to conditions specified by JES.

1.2. Original manuscript should be prepared and revised in Microsoft Word prior to submission.

1.3. As JES has adopted the double-blinded peer-review procedure in the article review process, author(s) should check the original files both in .docx and .pdf extension that the author's name is not displayed in any part of the article.

2. Submission Procedures

2.1. JES encourages all authors to submit their manuscripts via ThaiJo system.

2.2. If the author is not registered to the ThaiJo system, please register to create a new user account in the registration page and provide necessary contact information.

2.3. Authors can start the article submission procedures by clicking “Submissions” on the top right corner of JES website then log in to the system.

2.4. On the page “1. Start,” please specify the article’s main language, complete the comments for the editor then click save and continue. During this process, the author(s) accept that the selected article for publication will be considered as articles under the copyright of Centre for European Studies (CES) at Chulalongkorn University.

2.5. On the page “2. Upload Submission,” please specify article component and upload the original manuscript both in .docx and .pdf extension along with other relevant files. Figures, tables and charts will be considered as “Other” article component.

2.6. On the page “3. Enter Metadata,” please specify the article’s title, abstract, author’s information and keywords both in Thai and English (or only in English for English manuscripts) in accordance to the website guidelines.

2.7. On the page “4. Confirmation,” please confirm the submission of the original manuscript which will be proceeded to the editorial later on.

3. Post-submission Procedures

3.1. If the editorial has not rejected the original manuscript, the editorial will proceed to the peer-review procedure. The manuscript will be reviewed by 2 reviewers which will take approximately 1-2 months. Authors can check the status of their manuscripts via ThaiJo system.

3.2. After receiving comments from the reviewers, the editorial will report the evaluation result via Thaijo system. Articles selected for publication will be labelled as “Passed” or “Needs to be modified but does not need to be reviewed again” in which the authors should follow the reviewers’ comments in modifying their articles.

3.3. In the case where the manuscript needs to be modified, the author(s) should resubmit the edited manuscript within 30 days after receiving the comments from the 2 reviewers through the channel they have used to submit the original manuscript for the first time.

3.4. If your article is accepted for publication, you will be informed via Thaijo system.

3.5. In the publication process, the editorial reserves the right to decide when your article will be published. Once your article is published, you will be informed by email.

*** Should there be any further inquiries regarding the publication procedures, please contact the editorial through channels shown on the website.***

Thailand's cultural heritage and
destination image through
the perception of British tourists
*Wanida Wadecharoen, Rungsun Lertnaisat
Somchai Lertpiromsuk, and Pard Teekasap*

บริบทในทางสิทธิมนุษยชนของการโอนย้าย
นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ:
การศึกษาจากกฎหมายสหภาพยุโรป
ปีติเทพ อยู่ยืนยง และทินกฤต นุตวงษ์

ประชานิยมกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองกรีก
ภาณุวัฒน์ ลำไสตร์

แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย“ยุโรปแห่งประชาชาติ”
แนวคิดการต่อต้านสหภาพยุโรปท่ามกลาง
วิกฤตการณ์สหภาพยุโรป:
กรณีศึกษาพรรค Law and Justice ในโปแลนด์
และพรรค Fidez ใน ฮังการี
นรจญา ตัญจพัฒนกุล

บทปริทัศน์หนังสือเรื่อง
“Sleep in early modern England”
วิภพ หุยากรณ์

สแกนเพื่อเชื่อมต่อ
ไปยังเว็บไซต์

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ติดต่อสอบถาม สมัครสมาชิกวารสาร และ
ร่วมส่งบทความลงตีพิมพ์ได้ทาง

Website : [https://www.tci-thaijo.org/
index.php/jes/index](https://www.tci-thaijo.org/index.php/jes/index)

E-mail : ces.publishing@gmail.com

ISSN 0858-7795 (P)
ISSN 2673-0790 (O)